Przepisy szlacheckie

zacząłem koło 1887 r. zbie-
rać materyał do książki o tem
ale potem porzuciłem
[illegible]

Oddział I

Część systematyczna

A/. ~~Nabycie szlachectwa~~
Rodzaje szlachectwa

B/. Przywileje szlacheckie

C/. Nabycie szlachectwa

D/. Zatwierdzenie szl. zagranicznego

E/ Utrata szlachectwa

F/

Oddział II

Część dogmatyczna

Przepisy prawne a) ogólne
b) galicyjskie
c) innych krajów

Oddział III

A/ Próba przodków
B/ Poświadczenie dowodów, ostrzeżenie
C) Taksy szlacheckie

Oddział IV

Przepisy szlacheckie galicyjskie mające znaczenie tylko historyczne

Oddział V

Spis szlachty galicyjskiej

Dla wyjaśnienia sposobu dowodzenia prawego pochodzenia od oznaczonej liczby przodków i szlachectwa tychże, podajemy praktyczny przykład: Antoni Wysocki wykazuje warunki otrzymania godności c. k. podkomorzego:

Drzewo genealogiczne:

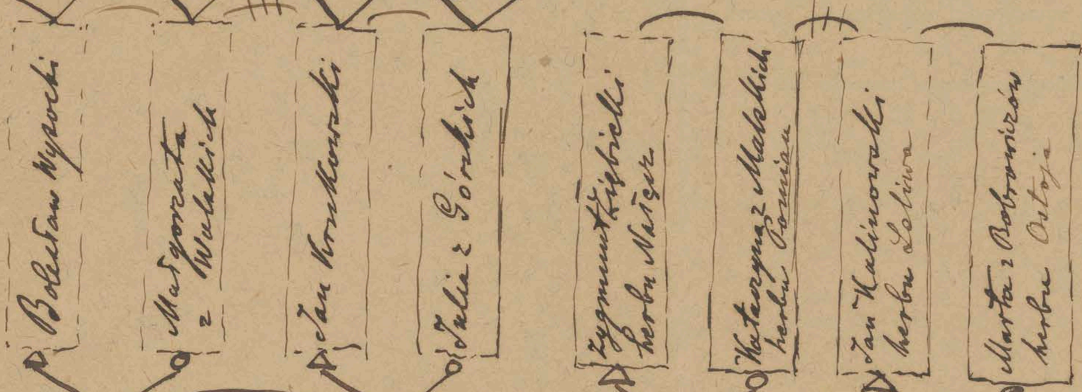
Strona ojczysta

Strona macierzyńska

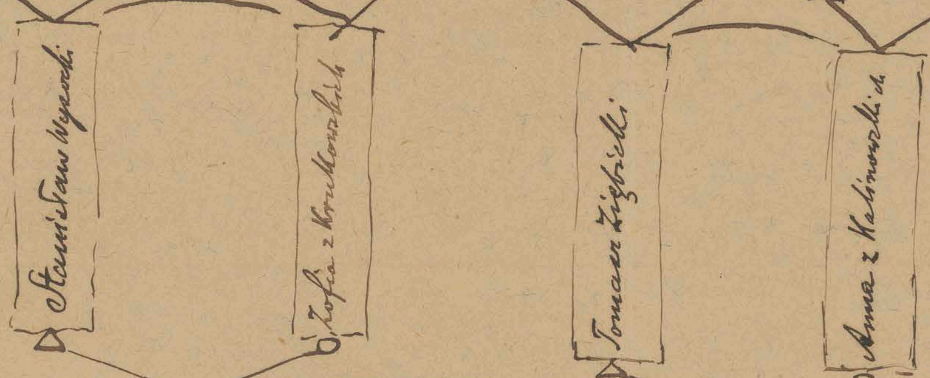

Uwaga: Przy ubieganiu się o godność podkomorzego, nie trzeba wykazywać prapradziadów ze strony macierzystej.

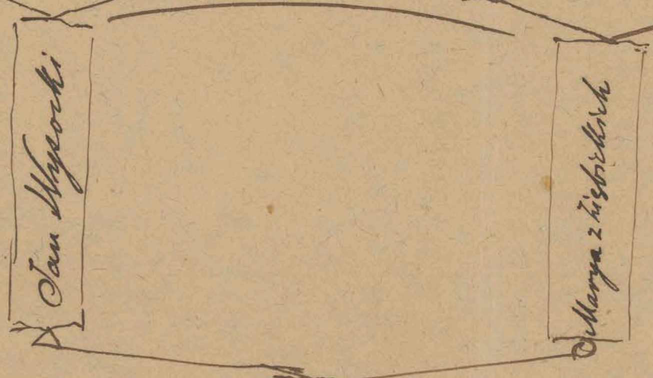
Pra-pradziadowie.

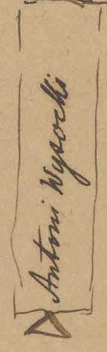

Pradziadowie.

Dziadowie.

Rodzice.

4

Wywód szlachectwa i wywód przodków
(Adels- und Ahnenprobe)

* Jedno proste dowód na wrodzone szlachectwo.

I. Obracający uchodzić za szlachcica (pomimo) należy wykazać, że albo sam pierwszy otrzymał szlachectwo (primus acquirens) albo że pochodzi w prostej linii i z prawego łoża od przodka, który był szlachcicem udowodnionym.* (II) W pewnych zaś razach należy nadto udowodnić, iż pewna liczba przodków tak z linii ojczystej, jak macierzystej była szlachtą, a wtedy ma miejsce tak zwana próba przodków. Przodkowie tworzą się w ten sposób, że ojciec i matka stanowią dwóch, dziadowie i babki rodziców czterech, pradziadowie i prababki dziadów i babek, ośmiu przodków i t. p. Kto zatem ma się wykazać (n. p.) z 16 przodków, musi, że pra-pradziadowie i pra-prababki jego byli szlachtą. Niekiedy ze strony macierzystej wykazuje się mniej przodków, niekiedy mogą być „darowani" niektórzy z przodków. Z próbą tą wykle łączy się próba herbu, t. j. dowód wzoru herbu (znaku, hełmu, pola, kolorów, tarczy.)

Wykazanie się z pewnej liczby przodków wymaganem jest w Austryi przy 1) nadaniu orderu Złotego Runa 2) wzg. orderu Szczepana 3/ przy wstąpieniu do rycerskiego zakonu Joanitów 4/ do zakładów szlacheckich Dam w Wiedniu, Pradze, Bernie, Insbruku i t. d. 5/ przy

/.

ubieganiu się o godność szambelana (podkomorzego) 6/ przy nadaniu Krzyża Gwiaździstego 7/ przy nadaniu wstępu na dwór 8/ przy przyjęciu na pazia cesarskiego.

Innych przywilejów szlacheckich może używać każdy austr. szlachcic, choćby primus acquirens, tj. choćby sam dopiero nabył szlachectwo, a jego przodkowie nie należeli do szlachty.

Wywód przodków wymaga zatem urzędowych dowodów na szlachectwo oznaczonej liczby przodków. Dowodami takimi są w szczególności dokumenty, w braku tychże szczególnie przeprowadzone urzędowe dowody ze świadków, które jednak zazwyczaj same przez się nie wystarczają, lecz służą tylko do uzupełnienia lub w dowodach pisemnych.

W wywodzie należy poczynając od interesowanego w górę wykazać proste pochodzenie od oznaczonej liczby przodków (~~drzewo genealogiczne~~) ~~w którem pomija się linie boczne.~~) z wymienieniem imion, nazwisk, z dodaniem herbów w kolorach ~~genealog~~ heraldycznych z największą dokładnością.

Wartość takiego drzewa genealogicznego zależy od wystawcy, tj. jeżeli pochodzi od władz uprawnionych (~~wz~~ obecnie wydziałów krajowych) z Archiwów orderowych, instytutów

szlachectwa. Jeżeli nie pochodzi z tego źródła, natenczas każdy stopień pochodzenia musi być udowodniony.

~~Gdy~~ Jeżeli zatem komuś rozchodzi się o dowód swego pochodzenia ~~od~~ przodka lub przodków szlacheckich, ~~[illegible]~~ lub o dalszy dowód, że pewna kwarta przodków jego była szlachtą, musi w dwojakim kierunku prowadzić dowód 1) że sam w prostej linii z prawego łoża od pewnej osoby (lub pewnych osób) pochodzi, 2) że oznaczone w prostej wstępnej linii z prawego łoża pochodzące osoby były szlachtą. Pierwszy dowód zwany bywa dowodem filiacyi, drugi wywodem szlachectwa. ~~[illegible] Zestawiony na piśmie obraz~~ Graficznie przedstawiony rodowód oznaczonej osoby z którym mieszczą się przodkowie z liniami bocznemi, zowiemy tabelą genealogiczną; rodowód taki zawierający tylko prostą linię, z pominięciem bocznych, drzewem genealogicznem. W znaczeniu heraldycznem musi nadto drzewo gen. zawierać obok dokładnych imion i nazwisk herby wszystkiemi częściami, tj. tarczę, hełmy, znaki, pola, w kolorach heraldycznych. Dokument taki ~~może~~ ma w zasadzie ~~mieć~~ znaczenie objaśniające tylko (jako) uzmysłowienie odrębnie przeprowadzonych dowodów; jeżeli jednak

./.

dowus takie wygotowane jest i potwierdzone przez urząd do tego powołany np. wydział kra-jowy, jako władzę prowadzącą krajową metrykę szlachecką, przez Archiwum orde-rowe lub instytutu szlacheckiego, na-tenczas stanowi samo w sobie dowód.

/ B. /

~~Rodzaje~~

~~Rodzaje przeprowadzania dowodów~~ na-szej wymienionych ~~zalety okoliczności przepisane są w poszczególnych statu-tach~~ Dowód filiacyi przeprowadza się jako ~~najlepszy dowód~~ w postępowaniu spad-kowem, ~~dowód~~ pozwolenia wywód szlachectwa ~~wymaga zaś~~ określony jest w poszczególnych roz-maitych przepisach wydawanych w roz-maitych czasach dla rozmaitych prowin-cyi państwa austr. w niwarę zacho-dzących przypadków.

Tu podajemy przepisy ustawowe o rodzajach dowodów, osobno zaś po-dajemy wskazówki co do sposobu poszukiwania tych dowodów i źró-deł gdzie je znaleźć można.

I. Wywód pochodzenia (filiacyi)

1). Właściwym ~~dokumentem~~ dowodem pochodzenia jest dokument pisemny w tym celu spo-rządzony przez właściwą, powołaną do tego władzę, tj. metryka urodzenia (ślubu), wydana z księgi urodzin, ślubów.

2) Zdarza się niekiedy brak takowej, a wówczas odróżnić należy a) możność sprostowania, uzupełnienia tej metry-ki (Namensrichtigstellung) b) zastąpienie metryki innymi dowodami równowa-żnymi. Takimi mogą być: kontrakty ślubne, testamenty publiczne,

Statuty fideikomisowe, świadectwa spadkowe, dekrety dziedzictwa, działy dziedzictwa, wypisy tabularne, dokumenty tabularne, kontrakty familijne, urzędowe akta procesów, ugód, urzędowe drzewa genealogiczne, wreszcie zeznania świadków.

Przypisany lub odpisy wszystkiego tychże.

II Dowód szlachectwa.

Skoro udowodnionem jest pochodzenie i związek pojedynczych osób, a zachodzi potrzeba udowodnienia że jedna z tych osób albo niektóre z nich, albo wszystkie były szlachtą, natenczas dowody na to dostarczyć mogą:

1) urzędowy dokument w tym celu przez powołaną do tego władzę wydany, więc: ~~dowody przez~~

a) dyplom szlachecki, dokument, którym ~~państwo~~ rząd uznanego państwa nadaje pewnej osobie lub pewnym osobom szlachectwo;

b) świadectwo władzy prowadzącej metrykę szlachecką, że pewna osoba lub pewne osoby są w niej jako szlachta zapisane;

c) drzewo genealogiczne przez powołany do tego władzę urzędowy heraldyczny wystawione;

~~d) listy herbowe~~,

d) dowody nadania indygenatu i indygenatu (dawniej wystawiane)

2) pomocnicze dokumenty, i urzędowe:

a) wypisy z archiwów orderowych, zakonu Joannitów, instytutów szlacheckich;

b) listy herbowe

c) dokument urzędowy, że pewna osoba piastowała godność, nadawaną tylko szlachcie

d) dowody szczególne dla pojedynczych prowincyi wydane, jak prywatne ~~świadectwa~~ świadectwa i dowód ze świadków a mianowicie:

./.

Poszukiwanie dokumentów

Jak nadmieniono wyżej, przeważającym środkiem dowodowym tak na pochodzenie jak i na szlachectwo są dokumenty. Te ~~są albo~~ mogą stanowić same przez się ~~rzeczy~~ bezpośredni dowód, jeżeli wydane są przez władzę ~~władzę~~ powołaną do stwierdzenia faktów ~~niż~~ objętych niemi, w formie prawnej, albo mogą ~~być~~ posłużyć jako pośredni dowód, jeżeli ubocznie niewątpliwie stwierdzają jakąś okoliczność. N. p. oryginalny, lub uwierzytelniony odpis, kontrakt ślubny przed sądem lub notaryuszem sporządzony może pośrednio zastąpić metrykę ślubu stwierdzając nazwiska obu stron kontrakt ślubny zawierających i t. p.

Skoro przychodzi udowodnić pochodzenie lub szlachectwo osoby ~~dawnej~~ zmarłej w początkach XIX wieku lub dawniej, zachodzi prawie zawsze potrzeba szukania takich dowodów pośrednich, wojny bowiem, które wstrząsnęły Europą w końcu XVIII ~~i XIX~~ i z początkiem XIX w. pochłonęły ~~z swoją~~ mnóstwo ksiąg metrykalnych, ślubnych i archiwów. Dokumenty ~~...~~ pozostałe nie mają wobec władzy znaczenia, należy zatem szukać dokumentów po rozmaitych władzach i archiwach zawierających akta dawniej istniejących a później zniesionych władz.

~~Jak wiadomo~~ W części Polski zostającej obecnie pod berłem austryackiem,

/.

istniały naprzód dawne władze polskie, ~~następnie władze tych państw, które~~ ~~[illegible]~~ ~~części tych ziem posiadały~~ następnie w części zajętej w r. 1772 przez Austryę władze tejże; w r. 1797 przybyły władze Austryackie w części zwanej Galicyą zachodnią, aby w r. 1809 odstąpić znowu tej części Księstwu Warszawskiemu ~~w r. 1815 przeszła~~ a objąć natomiast parę wschodnich powiatów. W r. 1815 odpadła część wschodnich powiatów do Rosyi, natomiast powstała ~~Rzecz~~ [illegible] Rzplta Krakowska, która z r. 1846 przeszła pod panowanie austryackie.

Przedewszystkiem zatem [illegible] szukać należy w aktach 1) dawnych polskich urzędów 2) ~~aktach~~ Księstwa Warszawskiego 3) Rzeczypospolitej Krakowskiej, 4) urzędów Rosyjskich 5) austryackich; w poszczególnych przypadkach, gdy jednostki zapędziły losy w obce, znacznie dalekie państwa, trzeba szukać 6) aż w aktach rozmaitych urzędów zagranicznych państw.

<Akt znaleziony musi oczywiście przedłożonym być tutejszym władzom w oryginale lub w urzędowym odpisie, a jeśli pochodzi z zagranicy, musi oczywiście zawierać potrzebne legalizacye, przepisane dla wielu z tych dokumentów odrębnymi traktatami i [illegible] ustawami.>

[illegible] prawie wszystkie państwa zmieniły organizacyę władz stosownie

/.

do postępu czasów, przeto akta dawniejsze mieszczą się w archiwach;

< akt materyalny ze strony 2 >

Nadmienić należy, że władze oceniające przedstawione dowody, nie są skrępowane w ocenieniu ich żadnym przepisem, czyli orzekają dowolnie, dlatego strona, pragnąca aby prośba jej miała prawdopodobieństwo osiągnięcia celu, powinna się starać o nadzwyczajną dokładność. Nie wystarczy zatem uprawdopodobnienie jakiejś okoliczności, lecz należy nagromadzić tyle dowodów, aby zupełne przekonanie o prawdziwości okoliczności [illegible]. Jeżeli zatem stawia się pewien dowód, należy dla ostwierdzenia przedłożyć kilka różnych dokumentów na tę samą okoliczność, n. p. kilka kontraktów z różnych dat, w których pewna osoba występuje pod względem jako „~~castellanus~~ dapifer" ~~i t. p.~~ albo jako małżonek pewnej osoby. Nadto należy uważać na to, że to, co dla strony wydaje się bagatelą bez znaczenia, nie jest nią w oczach władzy: n. p. w pewnym dokumencie występuje ~~któr~~ pewna osoba z trzema imionami, w innym zaś osoba ta sama tylko z dwoma pierwszemi imionami. W wypadku takim należy starać się o przedłożenie dowodów, że osoba ta tylko z dwoma imionami występuje.

./.

4

jąca, jest identyczną z osobą, która w innym wypadku z trzema imionami występowała, czyli że osoba o 3 imionach używała często dla skrócenia tylko 2 imion.

I tak np. ktoś posiada metrykę urodzenia „Nobilis Stanislai Andreae Wysocki de Bogueice F", następnie metrykę ślubu „Nobilis Stanislai Wysocki de Bogueice cum Anna filia nobilium Boleslai et Mariannae de Woźniakowskie." Chcąc wykazać że ten Stanisław Wysocki ożeniony z Anną Woźniakowską, był właśnie Stanisławem Andrzejem synem Jana Wysockiego, trzeba dalszych dowodów np. wykazać, ~~wszystkie~~ (wierzytelny odpis zaś dopuszcza się) że w księgach oblat pewnego grodu ~~znajduje~~ się kontrakt, w którym nobilis Joannes Wysocki de Bogueice ustanawia oprawę dla swej synowej Anny z Woźniakowskich, albo ~~kontrakt~~ testament podobnej treści, albo kontrakt, którym Joannes Wysocki darowuje wieś swą Bogueice synowi swemu Stanisławowi, bez dodania drugiego imienia Andreas, i.t.p. F

F filii nobilis Joannis Wysocki de Bogueice

F Wszelkie zmiany pisowni nazwiska: np. „Mokrzycki" i „Mokrzyski" „Zięborski" i „Ziemborski" muszą być dowodnie usprawiedliwione i wszelkie wątpliwości co do identyczności osób usunięte.

Należy unikać dokumentów poprawianych lub skrobanych, aby nie budzić podejrzenia ~~prawdziwości~~ autentyczności innych nawet nieskrobanych, lub innych równocześnie przedkładanych dokumentów, albo, gdy tego uniknąć nie można, dołączyć inny niepodejrzany dokument stwierdzający tę samą okoliczność, który

stwierdza dokument skrobany. ~~Zagóle~~
Ponieważ podania takie są kosztowne
ze względu na taksy i koszta wyro-
bienia dokumentów, legalizacyi,
stempli i. t. d. przeto, kto nie chce
[nie darmo tyle wydatków] ~~wyszukiwać~~ i wywodu, nie powinien
żałować na dalszy wydatek wyrobie-
nia jeszcze innych stwierdzających,
na pozór zbytecznych, dokumentów,
aby swój wielką wątpliwość udo-
wodnić pochodzenie i szlachectwo. Le-
piej przedłożyć za dużo, niż za mało,
zwłaszcza, że nie można przewidzieć,
kiedy jest za mało, tem bardziej,
że wielokrotnie polecano wła-
dzom nadzorującym w tym względzie
dokładność i osiągnięcie zupeł-
nego dowodu, ~~a nie~~.

Już poprzednio wytłoczono, które
dokumenty stanowią jaki dowód i które
władze je wydają ~~przedkładają~~ — przedewszystkiem
zatem zwracać się należy o wydanie
duplikatów lub odpisów wszystkich
albo poświadczeń do władz heraldycznych,
kancelaryi cesarskiej, i wydziałów kra-
jowych — po metryki do władz utrzymu-
jących metryki.

Archiwa, zawierające dokumen-
ta, mogące pośrednio dostarczyć dowo-
du na pochodzenie lub szlachectwo x
osób zamieszkujących Galicyę, są
następujące:

A. [illegible]

A. Dowody pochodzenia.

1. ze strony ojczystej:

a) metrykę urodzenia z daty Tarnów dnia 5 lipca 1856 wykazuje, że Antoni Wysocki urodził się z ~~rodziców~~ Jana i Maryi z Zigbickich małżonków Wysockich. Metrykę ślubu z daty .... wykazuje związek małżeński ostatnich.

b) Jan Wysocki był synem Stanisława i Zofii z Krukowskich, według metryki urodzenia i metryki ślubu ostatnich.

~~c) Stanisław Zofia Wysocka, była córką Jana i Julii z Górskich według metryki urodzenia z daty, metryki ślubu brak. Dekret dziedzictwa fori Nobilium w Tarnowie z daty ... wymienia Julię z Górskich jako wdowę po Janie Krukowskim. Fakt ten stwierdza nadto kontrakt małżeński z daty, że Julia z Górskich była małżonką tegoż Jana Krukowskiego.~~

c) Stanisław Wysocki był synem Bolesława i ~~Anny~~ Małgorzaty z Wolskich. Metryk urodzenia i ślubu brak. Wyciąg z tabuli krajowej stwierdza, że Bolesław Wysocki ustanowił na dobrach swych N. oprawę dla synowej Zofii z Krukowskich, taż była, jak pod d). żoną Stanisława Wysockiego, zatem Stanisław był synem ustanawiającego oprawę, tj. Bolesława. ~~Wyci~~ Kompletny odpis aktu ~~uznającego~~, którym Bolesław Wysocki ustanowił na dobrach swych hipotekę dla posagu żony Małgorzaty z Wolskich, tudzież oryginalne uchwały sądowe z dat... wymieniające Małgorzatę z Wolskich jako żonę Bolesława Wysockiego, ~~stwierdzają dostatecznie~~ mogą zastąpić brak metryki ślubnej powyższych.

d.) Zofia z Krukowskich Wysocka była córką Jana i Julii z Górskich małżonków Krukowskich, według metryki urodzenia; metryki ślubu jej rodziców brak. Dekret dziedzictwa b. fori Nobilium w Tarnowie z daty wymienia Julię z Górskich jako wdowę po Janie Krukowskim. Fakt związku małż. między Janem Krukowskim a Julią z Górskich stwierdza nadto ~~mydowy~~ kontrakt małżeński z daty .....

e) Bolesław Wysocki był synem Jana ~~Wysockiego~~ i Elżbiety z Sowińskich małżonków Wysockich. Metryk brak. Wyciąg z akt ~~tabuli krajowej~~ grodu przemyskiego stwierdza że Bolesław Natęcz Wysocki, cześnik przemyski, wspólnie z żoną Elżbietą z Sowińskich nabyli dobra N. – wyciąg q z tejże tabuli

./.

stwierdza, że te dobra N. przeszły następnie na synów Bolesława i Kazimierza Wysockich. Wierzytelny odpis testamentu Jana Wysockiego wymienia syna Bolesława i żonę Elżbietę z Sowińskich. Wierzytelny odpis kontraktu z daty... dowodzi, że dobra N. trzymał dzierżawą Jacek Gaworski od małżonków Jana i Elżbiety Wysockich. Wierzytelny odpis kontraktu z daty... ~~z~~ którym, ~~że~~ Bolesław Wysocki, ~~jako dziedzic~~ objąwszy w spadku dobra N. przedłużył dzierżawę Jackowi Gaworskiemu.

f. Małgorzata z Walskich była córką Stanisława i Jadwigi z Koreckich małżonków Walskich. Metryk brak. Wierzytelny odpis aktów sporu przeprowadzonego przed b. Trybunałem Lubelskim między Bolesławem Wysockim a Stanisławem Walskim o wydanie dóbr X. po śmierci Jadwigi z Koreckich na ~~ich~~ jej córkę Małgorzatę z Walskich Wysocką przypadłej, i wierzytelny odpis ugody sądowej w tej sprawie zawartej stwierdzają dostatecznie fakta, na które brak dowodu z metryk.

g) Jan Krukowski był synem Władysława i Barbary z Wałowskich małżonków Krukowskich. Metryk brak. Wierzytelny odpis testamentu z księgi oblat grodu krakowskiego, w którym Władysław Krukowski wymienia między synami, Jana, i żonę Barbarę z Wałowskich. Wierzytelny odpis wyroku b. sądu ziemskiego krak. przyznającego Janowi i Barbarze małżonkom Krukowskim sumę 3000 złp od Abrahama Krakowskiego. Wierzytelny odpis aktów egzekucyjnych z tego wyroku, w których Jan Krukowski występuje jako syn i dziedzic Władysława Krukowskiego.

h) Julia z Górskich Krukowska, była córką Wojciecha i Maryanny z Zębrzickich małżonków Górskich. Metryk brak. Odpis wierzytelny z Transactiones perpetuae b. Grodu Krakowskiego stwierdza, że Wojciech Górski zapisał dobra swe Y. ~~synowi~~ ~~zięciowi~~ Janowi Krukowskiemu żonie jego a swej córce ~~zięciu~~ Julii, a żonie Maryannie z Zębrzickich ustanowił dożywocie na tychże dobrach. Wypis z tabuli krajowej, że

./.

dobra Y. zapisane na własność Jana i Julii małżonków Krukowskich, obciążone były dożywociem na rzecz Maryanny z Zębickich, wdowie po Wojciechu ~~Kowalewskim~~ Górskim; ~~wojskim szemetskim~~

Wierzytelny odpis testamentu ~~Jana~~ Wojciecha Górskiego, wymieniającego między dziećmi córkę Julię, zamężną Krukowską.

2) ze strony macierzystej:

a) Marya z Zębickich Wyrzocka, była córką Tomasza i Anny z Kalinowskich małżonków Zębickich, metrykę urodzin i metrykę ślubu.

b) Tomasz Zębicki był synem Zygmunta Zębickiego i Katarzyny z Małeckich małżonków Zębickich. Metryki urodzin i ślubu. W metryce ślubu użyto pisowni: „Ziembicki", tożsamość osoby stwierdzają jednak wyciągi z tabuli krajowej, kontrakt dzierżawy sądownie zawarty i kontrakt pożyczki sądownie ~~wierzytelnie~~ zawarty z których małżonkowie Zygmunt i Katarzyna Zębiccy piszą się raz „Ziembiccy" drugi raz „Zębiccy".

c). Anna z Kalinowskich Zębicka, była córką Jana i Marty z Bobrowiczów małżonków Kalinowskich, Metrykę urodzin. Metryki ślubu jej rodziców brak. Uchwała b. urzędu Cyrkułowego w Tarnowie nakładająca karę 50 czerw. złotych. na Martę małżonkę Jana Kalinowskiego za podpisywanie się tytułem „kasztelanowej," i wyciąg z tabuli kraj. wedle którego Jan i Marta ~~ob~~ urodzona Bobrowicz Kalinowscy ~~zapis~~ małżonkowie zapisani są właścicielami dóbr X. – zapełniają brak metryki ślubu.

B. Dowody szlachectwa

1) ze strony ojczystej.

Prapradziadowie:

a) ~~Pra-pradziad~~ Jan Wysocki, herbu Nałęcz, zapisany według świadectwa Wydziału Kraj. we Lwowie z daty ..... w metryce szlachty galicyjskiej; dyplom ~~...~~

~~...~~

~~b) ...~~

b) ~~Prapradziad~~ Stanisław Walski, ~~...~~ herbu Odrowąż, był według wyciągu z metryki koronnej w Warszawie starosty Rawskiego ~~...~~ ~~...~~ wszystkich odpis aktów sporu przed sądem ziemskim ziemi Rawskiej ~~...~~ tytułuje tegoż Stanisława Walskiego „nobilis ac generosus." ~~...~~

~~...~~

~~d) ...~~

c) ~~Pra-pradziad~~ Władysław Krukowski (~~herbu~~ Gozdawa) zapisany według metryki szlach. we Lwowie w poczet dawnej szlachty galicyjskiej. Dyplom zatwierdzający to szlachectwo przez Rząd austryjacki.

d) Wojciech Górski, herbu Strzemię, jak poprzedni.

~~e)~~ Pra-prababki:

a) Elżbieta Wysocka, ~~...~~ z Sowińskich, herbu Doliwa, według wyciągu z ksiąg urodzin parafii ... córka ~~...~~ małżonków Jana Sowińskiego herbu Grzymała i Anny z Woźniakowskich herbu Rogala, była szlachcianką, jako córka rodziców szlachetnych: ojciec Jan Sowiński według vol. legum tom VII str. ... był posłem ziemi przemyskiej na sejmie r. ... zatem był bez wątpienia szlachcicem. Matka Anna z Woźniakowskich jest w dziele Niesieckiego „Korona Polska" jako szlach. córka już wymieniona.

16

b/ Jadwiga Walska, z Koreckich herbu Strzała. Według wyciągu z aktów b. grodu Krakowskiego odziedziczyła po rodzicach Adamie i Katarzynie małżonkach Koreckich dobra N. Adam Korecki wymieniony w vol. leg. tom ... str. ... jako podpisujący ~~akt ele~~ między szlachtą akt elekcyi Naj. Króla Augusta III. Według wyciągu z akt b grodu Krakowskiego był także Adam Korecki podkomorzym lubelskim.

c/ Barbara Krukowska, z Wołowskich herbu Rogala. wymieniona w dziele Niesieckiego „Korona Polska”, jako córka Kasztelana Wacława Wołowskiego i Maryanny z Dąmbskich. Syn jej Jan Krukowski zapisany w metryce szlacheckiej we Lwowie ~~jako~~ w poczet dawnej szlachty.

d/ Maryanna Górska, z Zięblickich herbu Nałęcz, córka ~~Antoniego~~ mat[?] Antoniego Zięblickiego i Małgorzaty z Kalinowskich herbu Leliwa, odziedziczyła szlachectwo po rodzicach: ojciec Antoni Zięblicki ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ według wyciągu ~~z~~ ~~grodu Krak.~~ z księgi b. sądu ziemskiego Krakowskiego prowadził spór o dobra N. z rodzicami żony ~~[illegible]~~ Kajetanem i Anną Kalinowskimi jako „nobilis ac generosus” – był według tegoż aktu „cześnikiem” którą to godność tylko szlachta piastować mogła

Tak więc szlachectwo praprapradziadów i pra-prababek z linii ojczystej odziedziczyli wszyscy wyżej wymienionymi ich potomkowie aż do proszącego.

2/ ze strony macierzystej:

a) ~~Marya z Zięblickich Węgrzecka, matka proszącego~~
(pradziad macierzysty) (herbu Nałęcz)
Zygmunt Zięblicki, pradziad macierzysty proszącego, był ~~[illegible]~~ według aktów pod d/ poprzednio przytoczonych bratem Maryanny

z Zebrzeckich Górskiej. Wyżej wykazano, że rodzice tejże, a więc Zygmunta Zebrzeckiego, byli starą szlachtą.

Prababka macierzysta
b/ Katarzyna z Żebrecka, żona poprzedniego, córka Stanisława (z Wierzbicki herbu Pomian) ~~Dobrosiowa~~ z Morskich małżonków Malskich, ~~według~~ ~~akta~~ wieś działa spod. pod sądem ziemskim sandomierskim zdziałanego dowodzi to jej pochodzenie i charakter szlachecki rodziców jej. Stanisław Malski, jej ojciec, otrzymał nawet baronowsko austryackie od Cesarzowej Maryi Teresy według załączonego dyplomu.

Dziad macierzysty
c/ Jan Kalinowski herbu Leliwa, był według akta załączonego Kasztelanem Kaliskim, był więc szlachcicem wybornego rodu.

Prababka
d/ Marta z Bobrosiców herbu Ostoja, żona poprzedniego, wyżej w aktach rodowodowych tytułowa nobilis; według testamentu ~~[illegible]~~, Antoniego Bobrosica starosty Bieckiego, jest jego córką prawą. Ojciec wpisany według załączonego akta w metryce szlachty galicyjskiej.

C/ Wywód herbów:

Herby przodków z obu stron i prababek: Nałęcz, Doliwa, Odrowąż, Strzała, Gozdawa, Rogala, Strzemię, Pomian, Leliwa, Ostoja, ~~według~~ ~~nap~~~~[illegible]~~ notoryjnie w Polsce znane i nieraz opisane. Załączam się wierzytelne kopie tych herbów z archiwum metryki szlacheckiej we Lwowie, fotografie tychże herbów z nagrobków Kościelnych tychże ~~[illegible]~~ przodków, dyplomy z wizerunkami herbów tych i tych, oraz pieczęć Kasztelana Kalinowskiego z jego herbem.

D/ Stanowisko i dochód proszącego

Przywileje szlacheckie obecne:

§ 199. Instrukcji sąd. z d. 3 maja 1853. L. 81. Dpp

1/ „Sądy mają stronom oddawać tytuły należne każdej stronie według urodzenia, ~~stanu~~ świetna urzędowego lub obywatelskiego, albo według osobnych rozporządzeń."

§ 3. Ustawy zasadniczej ~~z~~ z dnia 21 grudn. 1867. № 141 Dpp. „o reprezentacyi ~~R~~ państwa".

2/ „Dziedzicznymi członkami Izby Panów są pełnoletni naczelnicy tych tutejszokrajowych rodów szlacheckich, którzy odznaczają się posiadaniem rozległych nieruchomości w Królestwach i krajach zastąpionych w Radzie Państwa i którym Cesarz dziedziczną godność członków Rady Państwa ~~nada~~ nadzieli."

3/. ~~Prawo korzystania~~ z fundacyj szlacheckich

4/. Możność uzyskania godności c. k. podkomorzego (szambelana)

5./ „ orderu Żelaznej Korony i Szczepu

6/ „ wstąpienia do Joannitów

Najwyższe Pismo Gabinetowe
co do tytułu i rangi medyatyzowanych pierwej udzielnych książęcych i hrabiowskich rodzin
z 9 września 1825
(Cyrkularz rząd. kraj. niższo-austr. z 20 paźdz. 1825.)

Jego c. k. Mość raczył ~~postanowić~~ Najwyższem Pismem Gabinetowem z dnia 9 września 1825 (bież.) ~~tego~~ roku ogłosić postanowienie powzięte jednomyślnie na posiedzeniu niemieckiego sejmu Rzeszy z 18 sierpnia bieżącego roku na Jego Najj. wniosek: że udzielnym ~~rodzinom~~ niegdyś, a wskutek rozwiązania państwa niemieckiego medyatyzowanym rodzinom przysługuje (odpowiednich) ~~prawo~~ równorodności (Ebenbürtigkeit) z niezawisłymi (souveränen) domami tytuł i ranga, ~~rząd~~ a Książętom przydomek „Durchlaucht" udzielonym zostaje.

Zarazem raczył ~~Jego C. Mość~~ Najjaśniejszy Pan wydać niżej zamieszczony spis tych rodzin książęcych, do których każdorazowego naczelnika powyższe postanowienie sejmowe ma się odnosić, i ~~postanowić~~ rozkazać, aby z tem postanowieniem odpowiedny ceremoniał Kancelaryjny potwierdzono, żeby w pismach, tak jak ~~…~~ udzielnym Książętom we wstępie używa się wyrażenia: „Durchlauchtiger Fürst", medyatyzowanym książętom we wstępie pisma oddawano tytuł „Durchlauchtig Hochgeborener Fürst" a w osnowie tytuł „Durchlaucht."

Spis medyatyzowanych
niegdyś udzielnych domów książęcych:

I. Medyatyzowani Książęta, zamieszkali w austryackiej monarchii:

Auersperg.
Colloredo-Mansfeld.
Dietrichstein.
Esterhazy.
Haunitz-Rietberg.
Khevenhüller,
Lobkovitz,
Metternich.
Rosenberg.
Schwarzenberg.
Schönburg.
Stahremberg.
Trauttmannsdorff.
Windischgraetz.

II Medyatyzowani książęta, zamieszkali poza Monarchią Austryacką:

Aremberg (Herzog)
Bentheim-Steinfurt. etc
(opuszcza się się jako bez znaczenia)

Najw. Pismo Gabinetowe

z dnia 21 września 1829 (Cyrkularz rządu krajowego niższo-austr. z 24 paźdz. 1829.)

Ponieważ rzecz jest słuszną, aby medyatyzowanym, niegdyś udzielnym domom hrabowskim, dla tych samych względów, ~~dla których~~ które uznano względem medyatyzowanych niegdyś udzielnych książąt Rzeszy, udzielono rangi i tytuł odpowiadający ich równorodności (Ebenbürtigkeit) z panującymi domami, postanowiono jednomyślnym głosem wszystkich członków sejmu (Bundesglieder) w skutek Najw. Pisma Gabinetowego z 21 września bież. roku według przedłożonego protokołu siódmego posiedzenia sejmowego z 12 marca 1829, w ten sposób, że głowom udzielnych niegdyś hrabowskich rodzin, na przyszłość udzielenie przydomka „Erlaucht" dozwolić należy. Według tego nowy ceremoniał kancelaryjny w ten sposób ma być wykonywany, że domom medyatyzowanych udzielnych niegdyś rodzin hrabowskich, dawanym będzie ~~od~~ przez c.k. urzędy w ich pismach we wstępie wyrażenie „Erlauchtig Hoch und Wohlgeborner Graf", a w osnowie tytuł „Erlaucht."

Na końcu następuje spis medyatyzowanych udzielnych niegdyś domów hrabowskich, ~~zamieszkałych~~ osiadłych w Monarchii Austryackiej, do których naczelnika powyższe rozporządzenie ma ~~zna~~ zastosowanie:

Harrach,	Stadion
Kuefstein,	Sternberg-Manderscheid,
Schoenborn-Buchheim	Wurmbrand

Gwardja szlachecka.

Piller, r. 1791. I. str 5.

Uwiadomienie

Względem zniesienia Szlacheckiey Galicyiskiey Gwardyi.

Nayiaśnieyszy Pan pod 10. Stycznia b. r. następuiący Reskrypt do tuteyszych Rządów Kraiowych przysłać raczył: „Pod czas erekcyi Galicyiskiey Szlacheckiey Leibgwardy było osobliwszym zamiarem nieśmiertelney pamięci Nayiaśnieyszego Cesarza Józefa drugiego naszego nayukochańszego Brata Szkołę ufundować, gdzieby Młodzież z Galicyiskiey Szlachty po mieszkaniu przy Regimentach czynioney służbie przyięta, swoie zupełne wydoskonalenie się na usługi Kraiu odebrała, któray zaś tym śliczniejszy wzrost w potrzebnych do usług subiektach znalazł."

„Chwały godna applikacya i usilne staranie wielu, którzy się teyże Szkoły uczniami stali, zamiarem nie zostawili niedopełnionym, iż że im droga do promocyi tak w Woysku iako też w Cywilnych funkcyach otwartą była."

„My iednakże na uwagę weźmiemy, iże o naszym wiernym Galicyiskim Stanom przez to wyświadczone dobrodzieystwo istotnieyszy pożytek by przyniosło, gdybyśmy edukacyą Galicyiskiey Szlachty w prywatney ~~oycowskiey staranności~~ trosce poczawszy od ich dziecinnego wieku za osobliwsze obiectum naszey oycowskiey staranności sobie przedsięwzięli.

/.

25 2.

ponieważ osobliwie owym Rodzicom, którym pomocy Kraiu do edukacyi swoich dzieci potrzebuią, na pożytku, obmyślenia onymże edukacyi takich stanów iako też przyzwoitemu powodaniu do woyskowey lub cywilney służby korrespondującey, i na uwolnieniu od oycowskiey przezorności niemniey więcey zależy, niż na utrzymaniu Galicyiskiey Gardy, do którey onychże dzieci dopiero po załatwionych kosztach na edukacyą dostać się mogą."

"To przeświadczenie i reflexya, iż przez wystąpienie naywięcey Galicyiskich Gardystów onychże Garda, która w czasie teraźnieyszych okoliczności osobami z naszego woyska stosownie do ustawy kompletowana być nie mogła, oprócz tegoby na nie wielu przypadła, pobudziło Nas, Galicyiską szlachecką Leibgardę na dniu 16 Listopada 1782 bez przyłożenia się przeciwnego Stanów erygowaną uchylić, a oraz ku dobru naszey Galicyiskiey Szlachty następujące rozporządzenie uczynić:"

"Imo. Począwszy od 1. Maja b. r. maią być na zawsze 40 Galicyiskich Szlachty w naszey woyskowey Wiedeńsko Nowomieyskiey Akademii na koszta Kraiu (Skarbu Monarchicznego) edukowani, na który koniec My Instrumentem fundacyonalnym przez Nas podpisanym, którego ieden exemplarz w Archiwie Stanów chowany być ma, 40 mieysc dla Galicyiskiey Szlachty w rzeczoney Akademii na nieustanne czasy ufundowaliśmy."

3. 26

„W teyże Akademii otrzymaią Fundacionaliści bezpłatną sustentacyę, iako to: „stół, pomieszkanie, odzienie, bieliznę, i sprzęty domowe, moralne wydoskonalenie się, Informacyą w wiadomościach, wolnych sztukach, ięzykach i obrotach ciała, opatrzenie i staranność w chorobach, a przy wystąpieniu do służby woyskowey, ekwipaż, nie stawaiąc się w tey mierze iakimkolwiekbądź sposobem ciężarem dla ich Rodziców albo Krewnych."

„2do. Galicyiscy Fundacyonaliści po skończoney edukacyi z Akademii występuiący i woyskowemu Stanowi siebie poświęcaiący, nie tylko za Officyerów do naszych Regimentów przyięte maią, ale też ci, którzy się nad innych distinguować, iszczęte prerogatywę mieć będą, że za Podporuczników przy naszey nadworney Leibgardie przyięte mi zostaną. Fundacyonaliści, którzy więcy skłonności do służby cywilney pokazuią, podług ich zdatności i applikacyi przy tey że umieszczeni będą."

„3tio Tak pierwsze mianowanie, iako też osadzanie zawakowanych mieysc Fundacyi Sobie i Naszym Następcóm Tronu zachowuiemy, proiektowanie zaś, zostawiamy wiernym naszym Galicyiskim Stanóm tym sposobem, że oni na każde zawakowane mieysce trzech potrzebne przymioty posiadaiących młodzieńców proiektować, i tenże swóy proiekt przez nasze Galicyiskie Gubernium dla wybrania podać maią."

/.

„4to. Potrzebne przymioty do przyięcia na fundacyą są z strony przyiąć się maiącego:

a. „Trwałe, zdrowe, proste i żadnym zna-
komitym ułomności nieskażone ciało, do-
bre naturalne przymioty, od których zdatności
pewnego wszystkiego na dobro kraiu oczekiwaćby
można."

„Chcąc się w tey mierze przynależycie
zapewnić, ażeby się Dobrodzieystwo Rządów
Kraiu z uszczerbkiem zdatnieyszych Sub-
iektów na niezdatnych nie rozlewało, wszyscy
fundacyonaliści do wszechnowey Akademii
wstępuiący, iednorocznej probie ich talen-
tów i własności ciała podpadać będą; ci
więc, którzy w czasie rzeczoney proby
żadney nadziei lepszego moralnego
i fizycznego ułożenia niepokażą, ichże
Rodzicóm, Krewnym, lub Opiekunóm
nazad oddani będą."

b. „Wiek od 7 do 10 lat. Co się tyczy
wieku chcemy iednakże podczas pierwszey
przyięcia 40. fundacyonalistów od tego
odeyść przepisu, ażeby nie wszystkie wa-
kanse iednego czasu, lecz powoli; a zatym
także i okazye do oszczędzania uczeniów się
zdarzały."

„Z pomiędzy 40. fundacyonalistów tę-
dą więc z 1ym dniem Maia br. 17. od 7.
do 10. lat, 13. od 10. do 14. lat, a 10. od 14.
do 16. lat przyięci."

„Z strony Oyca przyiętym być maią-
cego fundacyonalisty."

/.

a. „Ażeby był rodowity Galicyjski Szlachcic, albo Galicyjskiego Indygenatu uczestnikiem.
b. „Swoie nieustanne domicilium w naszych dziedzicznych Kraiach zachować."
c. Do wychowania swoich dzieci pomocy Kraiu potrzebować."

„Ieżeli przyięci się maiący Sierotą iest, tedy dowieść potrzeba, że iego Oyciec rzeczone rekwizyta miał."

Chcąc nasze dobroczynne myśli naszey Galicyjskiey Szlacheckiey Młodzieży ieszcze bardziey rozszerzyć, i oneyże dotąd trwające Perspektywy przez ten czas, niżli Młodzież w Woyskowey Akademii edukowana do lat doskonalszych przyidzie, nie ubliżyć, postanowiliśmy, zaraz teraz niektórych młodych Galicyjskich Szlachty do naszey Niemieckiey Leibgardy za Podporuczników przyiąć, i dla tego do Instancyi pod iednymże dniem potrzebne rozporządzenie uczyniliśmy."

„Rozkazuiemy więc naszą teraźnieyszą nayłaskawszą wolę wiernym Stanom naszym Galicyjskim ogłosić, i was podług tego zachować się, gdyż w tym staie się naszey nayłaskawszey Woli i żądaniu zadosyć. My też zostaiemy przytym z Ces. Król. i Monarchiczną Łaskawością wam przychylni." „W Wiedniu dnia 10go Stycznia 1791. Leopold."

Ten nayłaskawszy Reskrypt powszechnie czyni się wiadomy...

w Lwowie dnia 26go Stycznia 1791.

1. 29

Uwiadomienie, że niektóre miejsca dla Galicyjskiey Szlachty w Niemieckiey Nadworney Gwardyi zachowane są. (Piller rok 1791. str. 25. No X)

Nayjaśnieyszy Monarcha pod 18tym przeszłego miesiąca następujący Naywyższy Reskrypt tutaj przysłać raczył: „Fundacya dla 40 Młodzieńców w Woyskowey Akademii w Wiedeńskim Nayprzód od Nas zamiast przeszłey z 40 osób złożoney Galicyjskiey Gwardyi ustanowiona, nietylko przeszłą dalszey promocyi perspektywę dla Galicyjskiey Młodzieży bez ograniczenia zostawiła, ale oraz i z pożytkiem edukacyi na Expens skarbu Publicznego połączyła. Chcąc przytym już dorosłych Młodzieńców Naszey Ojcowskiey o dobro Kraiu przezorności uczestnikami uczynić, nie czekając nawet czasu, kiedy fundacyonaliści z rzeczoney Akademii wystąpią, podług treści Naszego Królewskiego Reskryptu pod 10tym Stycznia r. b. przyjęcie niektórych z Galicyjskiey Szlachty za Podporuczników do Naszey Nadworney Niemieckiey Gwardy dla Nas zostawiliśmy. Teraz tedy pozostałe jeszcze wyznaczone szarże takowych Młodzieńców podaje Nam sposobność, iż żądania Naszych Wiernych Galicyjskich Stanów dwoiakim dobrodzieystwem, uprzedzić, a gdyśmy już pilnieysze potrzeby edukacyi obmyślili, Galicyjskiey Szlachcie przy obsadzeniu Naszey Nadworney Niemieckiey Gwardyi takowego uczestnictwa dozwolić możemy, Nadzieby ią z powodu co do istoty rzeczy naszey przeformowaney aniżeli zniesioney Gwardyi zaspokoiło.

„Tym więc zamiarem to, co następnie, rozporządzić postanowiliśmy:

/.

1mo. W Naszey Nadworney Niemieckiey Gwardyi następuiące mieysca, iedno dla Oberoficyra, dwa dla dwoch Sekondwachmistrzów i dla Galicyiskiey Szlachty na potomne czasy zachowane bydź maią.

2do. Rzeczone 30 mieysc dla Gardystów na potym fundacyonalistami z Woyskowey Akademii występuiącemi, teraz zaś po części Galicyiską szlachtą w Naszym Woysku służącą po części też takiemi Młodzieńcami, którzy ieszcze nie służyli, osadzone będą.

3tio. Z liczby tych, co ieszcze woyskowo nie służyli, ci są do przyięcia przeznaczeni, których Oycowie w Naszych dziedzicznych Państwach ustawicznie mieszkaią, oprócz tego zaś 18. lat mieć, tudzież zdrowey ciała Konstytucyi, i nienagannych obyczaiów bydź powinni, co się zaś tyczy wzrostu, potrzeba żeby 5. stop i 6. calów mieli.

4to. Wybor takowych Młodzieńców bez wszelkiey Kondycyi dla Nas zachowuiemy, iednakże przy pierwszem osadzeniu nadmienionych mieysc Stanom Galicyiskim osobliwszy dowód Naszego Nayłaskawszego zaufania przez to dać chcemy, gdy im pozwalamy, z każdego Cyrkułu

./.

trzech Kandydatów wyżey przepisane przymioty maią-
cych proponować, żebyśmy na to ich zalecenie tak
dalece wzgląd mieć mogli, iak dalece mieysca
gardystów woyskowemi w aktualney służbie
będącemi obradzone nie będą.

5to. „Ponieważ wydoskonalenie przyjętych
Młodzieńców końcem dalszego umieszczenia
onychże w Woyskowey lub Cywilney służbie istot-
nieyszym jest Naszey powinnością zamiarem,
więc o tym staranność mianą będzie, żeby Gar-
dyści w Naukach i ięzykach ćwiczeni byli.

6to. „Przy ich wystąpieniu dostaną znyczayną
przedtym w Gwardyi Galicyiskiey Kwotę na
uporządzenie.

Rozkazujemy wam przeto niniejsze Roz-
porządzenie Naszym wiernym Galicyiskim
Stanom oznaymić i powszechnie obwieścić
de że to iest Nasza Naywyższa wola i za-
mysł, przytym zostaiemy z Ces. Król. Monar-
chiczną Łaską wam przychylnemi.

z Wiednia dnia 18 lutego 1791.

Leopold.

Ten więc Naywyższy Reskrypt powszechnie
obwieszcza się etc.

z Lwowie dnia 15. Marca 1791.

Zb. Pillera z r. 1816. N: 40. str. 165.

Cyrkularz

względem utworzenia 30 tu mieysc fundacyinych dla edukowania galicyiskiey młodzieży szlacheckiey.

Nayiaśnieyszy Pan raczył zamiast byłego niegdyś w Lwowie galicyiskiey Gwardyi szlacheckiey; z szczególney swey troskliwości 30 mieysc dla edukowania, i wykształcenia galicyiskiey młodzieży szlacheckiey, a to 10 mieysc w Teresyańskiey Akademii rycerskiey, a 20 w Wiedeńskiey Akademii inżenierskiey najłaskawiey utworzyć.—

(Wydział Stajowy.) Co się niniejszym w moc nayuprzego wyroku Kancelaryi nadworney z dnia 23 Lipca 1816. z tym dodatkiem do powszechney podaie wiadomości, że konkurs dla osadzenia tych mieysc ze strony kolegium stanów galicyiskich zwykłym sposobem wypisany będzie.—

W Lwowie dnia 23 sierpnia 1816.

Franciszek Baron de Hauer
Prezydent Gubernialny
Franciszek Krieg de Hochfelden
Konsyliarz Nadworny.
Józef Franciszek Bernhard
Konsyliarz Gubernialny.

Zb. Pillera z r. 1814. N. 25. str. 100.

Cyrkularz

Względem posiadania Dóbr Tabularnych i miejskich Realności.–

Dla skutecznego zapobieżenia szkodliwym dla Dobra Kraiu konsekwencyjóm, które się w Epoce nieograniczonego nabywania Dóbr w Królestwach Galicyi i Lodomeryi zdarzyły, i dla zupełnego takowych na przyszłość uchylenia, raczył Nayiaśnieyszy Pan następujące przepisy ustanowić:

1. Dozwala się na przyszłość każdemu, tak kraiowcóm iako też cudzoziemcóm nabycia Dóbr Tabularnych, ieżeli się podług ustaw Kraiowych wywiodą, że do iednego z uprzywileiowanych Stanów należą, i że do posiadania Dóbr Ziemskich usposobieni są.–

2. Prerogatywa posiadania Dóbr Tabularnych, i nabycia takowych przystoi tylko Indygienatem opatrzonym Stanóm Magnatów, i Szlachty, tudzież mieyskim Obywatelóm uprzywileiowanego Stołecznego miasta Lwowa.–

Każdy inszy cudzoziemiec i ziomek, który do powyższych Klas policzony być nie może, musi pierwéy o Indygienat postarać się, ieżeli Dobra Tabularne nabyć chce.–

3. Gdy zaś iuż ta zdrożność wśliznęła się, że pojedyncze osoby niebędąc usposobionemi, w posiadaniu Dóbr Tabularnych znayduią się, więc dozwala Cesarz Jegomość nayłaskawiéy, aby nieusposobieni Tabularni posiadacze Dóbr Tabularnych, ieżeli nie są poddanemi Dominium iakiego, sami tylko przez czas życia swego,

w posiadaniu zostawieni byli, nieżądaiąc od nich tego, aby się oddzielno usposobili. – Gdy iednak tylko oni sami téy łaski, z powodu nabytéy pod powagą Władz Sądowych własności, uczęstnikami staią się, przeto należy to potém do Sukcessorów, ieżeli posiadanie Dóbr Tabularnych dla siebie zatrzymać chcą, aby się na ten lub ów sposób do tegoż usposobili. –

4. Co się tyczy Włościan, rozkazuie Cesarz Jegomość, że ciż, ieżli dotąd iakie Dobra Tabularne posiadaią, i przy nich utrzymanemi być chcą, swą osiadłość poddańską opuścić muszą. Gdyby zaś więcéy onych razem iakie Dobra Tabularne posiadali, wtedy są obowiązani swe prawa na iednego z nich, który iednak Realności chłopskiey posiadać nie może, przenieść, i mogą potym przez czas życia swego niekoniecznie [?], w Possessyi być zostawieni. –

5. Tym więc ułaskawionym poddanym, który takim sposobem całkiem z towarzystwa pierwotnych współkupniów iakiéy Własności Tabularnéy, wystąpili, i takową tylko do swych rąk posiadaią, dozwala się termin roku iednego i niedziel sześciu, do sprzedania gruntów włościańskich i do załatwienia swych obustronnych pretensyi, a po bezskutecznym upłynieniu tegoż, ma Fiskus przeciw nim swóy Urząd pełnić. –

6. Gdyby iednak pomimo tego ułaskawienia, podobny Dóbr posiadacz po upłynionym terminie ustanowionym ieszcze w Possessyi poddańczego gruntu znaydować się; to należy takowy grunt sądownie sprzedać, dziesiątą część pieniędzy za kupno onegoż wziętych, między Denuncyanta i miejscowy Instytut ubogich podzielić, a ieżeliby żadnego Denuncyanta niebyło, takową całkiem

mieyscowemu Instytutowi ubogich oddać, zostaiące zaś dziewięć części, właścicielowi wręczyć.
7. Ponieważ tak z porządku Egzekucyi, iako też z porządku Konkursowego, przypadki wydarzyć się mogą, w których wierzycielom do posiadania Tabularnych Dóbr nieuspasobionym, na mieyscu wypłacenia, Dobra Tabularne oddane być muszą, tudzież, gdy strony do posiadania Dóbr nieuspasobione od Sądowych przedaży Dóbr Tabularnych podług trwających praw wyłączeni nie są; naostatek gdy i ten przypadek wydarzyć się może, że Sukcessorowi do posiadania Dóbr Tabularnych nieuspasobionemu, w drodze Sukcessyi Dobra Tabularne podług prawa przypadną, przeto w tych przypadkach dozwala Cesarz Jegomość, żeby takowe strony naydalcy w roku iednym, sześciu niedzielach i trzech dniach, swe uspasobienie do posiadania Dóbr Ziemskich udowodnili, albo gdyby w tymże terminie swego uspasobienia do posiadania Dóbr Ziemskich udowodnić niebyły w stanie, te Dobra Tabularne w tymże samym czasie uspasobionym do tego osobom sprzedać mogły. Wyznaczony termin iednego roku, sześciu niedziel i trzech dni do sprzedania takowych Dóbr Tabularnych, ma dopiero od dnia Sądowego zakończenia Sprawy czyli Interessu zaczynać się.–
8. Nadto jest rzeczą nayważnieyszą, aby w zwyczay weszłey częstokroć wydarzaiącey się odmianie istnego Dóbr posiadania ile=możności tamę położyć, i ieżeliby takowey przeszkodzić nie można, to przynaymniey zapobiedz, aby odmiana Stanu possessyinego, przy Dobrach Tabularnych, przed Władzmi ukrytą niebyła.–
9. Dla przeszkodzenia więc potaiemnemu posiadaniu Dóbr Tabularnych, i z tymże połączo=

nym szkodlivym Skutkóm, roskazuie Cesarz Jegomość, że nikt pierwey Dobra Tabularne obięć, i niemi iako właściciel zawiadać niema póki sposobu nabycia onych w przepisanym Urzędzie Cyrkułowym nieudowodni.-

10. Każdy zatym, kto Dobra Tabularne sprzedaie, iest obowiązany, naydaley w czternastu dniach o zawartym Kontrakcie Urzędowi Cyrkułowemu donieść.-

11. Tak przedawca iako też nowy nabywca Dóbr Tabularnych, maią za karę złożyć dziesiąty Procent od Summy kupna za tysiącą się Reahość wypadaiący, na rzecz mieyscowego Instytutu ubogich, z którego iednak w przypadkach Denuncyacyi, Denuncyant połowę otrzymać powinien, ieżeliby przedawca przepisane doniesienie, a nabywca wykaz, w czasie przepisanym do Urzędu Cyrkułowego podać zaniedbał; a gdy bez wiedzy zawiadaiącego Dobrami Urzędnika, żadna Possessyi oddana w Dobrach iego Rządowi poruczonych, nastąpić niemoże, przeto iest także i ten obowiązany, o zaszłey oddanie Urzędowi Cyrkułowemu, naydaley w dniach czternastu donieść, w przypadku zaś, gdyby to uczynić zaniedbał, należy go bezwzględnie ze służby oddalić.-

Na Urzędy Cyrkułowe wkłada się obowiązek, o każdym nowem Posiadaczu, Dvorskim Rządom Szlacheckim donosić, a oraz na to swą uwagę zwracać, aby tenże swe usposobienie do posiadania Dóbr Ziemskich, albo natychmiast, lub też naydaley w roku iednym, w niedzielach sześciu i trzech dniach należycie wykazał.-

12. Po upłynionym tym terminie prawnym, ma Urząd Cyrkułowy o takim nieusposobionym posiadaczu Rządom Kraiowym donieść,

aby przeciw niemu Fiskusa wezwać, i podług Ustaw Kraiowych przeciw niemu postąpić. –
13. Nadto zaleca się naymocniey Urzędom Cyrkułowym, których opiece tego jest obowiązkiem, poddanemi, i ich w ręku Zwierzchności znaydującym się maiątkiem opiekować się, aby na rolnictwo, a szczególnie na pielęgnowanie Lasów czuwali, i na tych Dóbr posiadaczów, którzy Tabularnego uczestnictwa iescze niepozyskali, podwoioną uwagę zwracali, żeby poddanych na żaden sposób nieuciemiężano lub nie krzywdzono, i Dóbr niepustoszono. –
14. Gdy Kwalifikacya Tabularna, iako prawo ułaskawienia iedynie do Monarchy należy, i gdy według przepisów każdy nowy posiadacz Włości Tabularney, w Urzędzie Cyrkułowym albo zaraz przy osiągnięciu Possessyi, lub też przynaymniey w roku iednym, sześciu niedzielach i trzech dniach co do Kwalifikacyi Tabularney wyiść się musi, przeto wynika z tąd samo przez się, że rozpoznanie i rozstrzygnienie Kwalifikacyi Tabularney, do Urzędowania Władz politycznych należy. –
15. Szczególnie zaś niemówi się tu o tych, którzy będąc iuż do Ziemiaństwa uposobieni, posiadania iakiey Realności Tabularney dostępuią. Ci bowiem albo Lwowskim Król. Sądom Szlacheckim są iuż znani, albo też o to tylko idzie, aby się Indygienatem Stanu Magnatów lub Rycerskiego, albo też zaświadczeniem Magistratu Stołecznego do Tabuli uprzywileiowanego miasta Lwowa, ieżeli są rodowitemi, albo nakoniec osobnym pozwoleniem, ieżeli są nowoprzyiętemi Obywatelemi mieyskiemi, w Lwowskim Król. Sądzie Szlacheckim wywiedli. –

Urządzanie zatym Władz politycznych rozciąga się tylko na te osoby, które swego usposobienia do Ziemiaństwa ani iednym ani drugim sposobem udowodnić nie mogą. –

17. Dla tego pozwala Cesarz Jegomość tak kraiowcóm iako też Cudzoziemcóm, aby się oni nabywszy Dobra Tabularne, w roku iednym, niedzielach sześciu, i trzech dniach, do Ziemiaństwa usposobili. –

18. Gdy poprzey namieniona uchwała nay wyrzsza, każdego nieusposobionego cudzoziemca lub kraiowca od nabycia Tabularnego Dziedzictwa Dóbr Ziemskich, przez wciełenie iego Kontraktu kupnego wprawdzie wyłącza, lecz przedaży, lub nabycia przez spadek iakiey Realności Ziemskiey, sobie do Ziemiaństwa nieusposobioney, niezaprzecza, i owszem takowey istotną Possessyę z obowiązkiem udowodnienia swego usposobienia do Ziemiaństwa, w przeciągu roku iednego, niedziel sześciu i trzech dni, ieżeli tylko o nowym obięciu Possessyi tyczącemu się Urzędowi Cyrkułowemu w 14 dniach doniesiono będzie, dopuszcza; przeto pozwala Nayiaśnieyszy Pan dla zabespieczenia Praw kupuiącego z zawartego Kontraktu wypływaiących, iako też i Praw wierzycielów, który kupuiącemu, na kupno Dóbr, pieniędzy pożyczyli; że nieusposobionemu ieszcze nabywcy Dóbr Tabularnych, bądź to ziomkowi lub cudzoziemcowi, za iego prośbą Prenotacya iego Kontraktu kupnego, bądź interymalnego, dla tymczasowego zabespieczenia iego praw tym Kontraktem nabytych, z tym analogicznym warunkiem dozwolona być może, iż ta Prenotacya dla

proszącego o nią, względem * posiadania Tabularnego dotąd skuteczną być niepowinna, póki on według porządku do Ziemstwa uspsobionym niebędzie, co w roku iednym, niedzielach sześciu i trzech dniach rachuiąc od dnia obięcia naturalnego posiadania prawnie nastąpić ma.–

19. Gdy doświadczenie uczy, że małe, i na wygodne utrzymanie posiadacza samego ledwie wystarczaiące Dobra, w politycznym względzie naygorzey administrowane, że Księgi grun=towe i Konskrypcyjne, tudzież Kassy ko=ścielne i sierocińskie nieporządnie prowadzo=ne, i nayczęstsze skargi od poddanych z takich Dóbr do Urzędów Cyrkułowych podawane bywa=ią; przeto raczył Cesarz Jegomość podziału Dóbr Tabularnych zakazać, Rządom zaś Kraiowym tylko iako wyłącznie od przepisu moc nadać, udzielania od tegoż w szczegól=nych przypadkach w ten czas pozwolenia, gdy przy takowym podziale wyżey wytknię=tych nieporządków lękać się, niemożna, w którym to względzie raczył Nayiaśnieyszy Pan Rządom Kraiowym do rozstrzygnie=nia takowych prośb, nayważnieysze prze=pisy udzielić, i ściśłe zachowanie tychże za obowiązek włożyć.–

20. Ten zakaz podziału Dóbr Tabularnych niezabrania * iednak Współdziedzicom częst=kowym, w iakieykolwiek bądź liczbie znay=duiącym się wspólnego używkowania Dóbr, niniejszą ustawą nierozdzielnemi uzna=nych, ieśli te Dobra tak co do Admini=stracyi polityczney, i sądowniczey, iako też co do stosunków poddanych, iako iedno Do=minium, i w Tabuli Kraiowey iako ieden

przedmiót Tabularny, który ani podzielony, ani też na wyższej Realności i Tabularnych przedmiotów rozdzielony być niemoże, uważane, i również w wszystkich politycznych i sądowych władz traktowane będą. –

. . . .

W Lwowie dnia 30 Grudnia 1814.

Piotr Hrabia de Goess
Gubernator Krajowy.

Jerzy Kawaler de Lechsner
Wice-Prezydent Gubernialny.

Józef Franciszek Bernhard
Konsyliarz Gubernialny.

Zb. Pillera z r. 1818. № 17 str. 31. 37

Cyrkularz

że Chrześcianom kupuiącym dobra Skarbowe i polityczno-funduszowe dyspensa od kwalifikacyi do posiadania dóbr tabularnych ziemskich udzieloną została.

Mocą nayważnieyszey uchwały z dnia 4go z. m. raczył Nayiaśnieyszy Pan Chrześcianom kupuiącym dobra Skarbowe i polityczno-funduszowe, którzy takowe bezpośrednio od Skarbu nabędą, a do posiadania tabularnych dóbr ziemskich według przepisów zdolnemi nie są, dyspensę od zdolności do posiadania dóbr tabularnych ziemskich udzielić, i oraz nayłaskawiey dozwolić, aby się takowa dyspensa nie tylko na samą osobę nabywcy, lecz także i na rodzonych potomków iego w prostey linii zstępney rozciągała.

Która to nayważnieysza uchwała stosownie do dekretu Wysokiey Kancelaryi nadworney z dnia 18go z. m. № 39638 do powszechney podaie się wiadomości.

W Lwowie dnia 1. Maia 1818.

Franciszek br. de Hauer
gubernator Kraiowy
Franciszek Krieg de Hochfelden
Konsyliarz Nadworny
Franciszek Gloxner
Konsyliarz Gubernialny

Cyrkularz

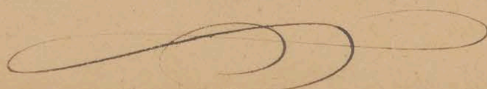
Że po śmierci niehabilitowanych właścicieli dóbr ziemskich, ich Descendentów czyli potomków w linii zstępnej, do sprzedaży tychże dóbr przymuszać nie można.-

Na przedstawienie i prośbę Wydziału Stanowego, o odmienienie owego punktu okólnika z dnia 30. Grudnia 1814, gdzie posiadanie dóbr tabularnych za prerogatywę obdarzonego indygenatem Stanu Magnatów i Rycerskiego, tudzież Stanu mieyskiego uprzywileiowanego głównego miasta Lwowa ogłoszono, dawnieyszym zaś niehabilitowanym nabywcom posiadanie na czas ich życia wprawdzie zostawiono, iednakże ich potomkom peremptoryczny termin do zrobienia sobie habilitacyi albo do sprzedaży dóbr wyznaczono, raczył Nayiaśnieyszy Pan pod dniem 29. Lipca r. b. nayłaskawiey uchwalić, że w Galicyi i na Bukowinie descendenci teraźnieyszych niehabilitowanych posiadaczy dóbr ziemskich odtąd już do sprzedawania dóbr po śmierci teraźnieyszych ~~niehabilit~~ posiadaczy, przymuszanymi być nie mogą.-

Ta naywyższa uchwała oznaymiona tu dekretem Wysokiey Kancelaryi nadworney z dnia 3. Sierpnia r. b. podaie się dodatkowo do okólnika z dnia 30. Grudnia 1814 № 48680, do wiadomości powszechney.-

W Lwowie dnia 21 Sierpnia 1818.

Franciszek Baron de Hauer
Gubernator kraju.
Franciszek Baron de Krieg
Konsyliarz Nadworny.
Jan Baptysta de Pinkas
Konsyliarz Gubernialny.

Ordery.

Order Złotego runa,

założony 10/I stycznia 1429 przez księcia burgundzkiego Filipa Dobrego.

Głową orderu był panujący, w ten sposób przeszedł order do domu Habsburgów, gdy Maksymilian poślubił ostatnią księżniczkę burgundzką Maryę.

Po ustąpieniu Karola V pozostał order w posiadaniu linii austryacko-hiszpańskiej. Karol III hiszpański, VI austryacki (+ 1713.) przeniósł order do Austryi, a Filip V i jego następcy hiszpańscy, po długim sporze, utrzymali order także w Hiszpanii. W ten sposób order Złotego runa istnieje austryacki i hiszpański.

Statuty austryackie:

Kawalerowie orderu, przez cesarza mianowani, muszą być nienagannymi szlachcicami ze starej szlachty, religii katolickiej (protestantom może być nadany za dyspenzą papieską.)

Żaden kawaler tego orderu, z wyjątkiem panujących nie może nosić innych [illegible] orderów.

godło „Pretium laborum non vile."

Order Maryi Teresy

Statut z dnia 12 grudnia 1758

Otrzymać można order ten tylko za niezwykłe wojskowe [wojenne] zasługi.

3 Klasy: wielki krzyż, komandorski, kawalerski napis „Fortitudini."

Kawalerowie mają wstęp na audyencyę do cesarza bez meldowania się u marszałka

Otrzymują szlachectwo przez nadanie im orderu, a na żądanie bezpłatnie tytuł barona.

Pensye: 20 wielki krzyż 1500 fl. rocznie
komandorzy 800 " "
kawalerowie: 100 starszych po 600 zł
ze 100 młodszych każdy 400 fl. rocznie
wdowy połowę jako pensyę.

Order św. (apostoł.) króla Szczepana

założony przez Maryę Teresę 5 maja 1764
100 członków, a mianowicie
20 wielkich krzyży
30 komandorskich
50 małych krzyży
dziś na liczbę nie zważają.

Godło: „Publicum Meritorum Praemium."

Wielki krzyż i komandorski może być nadanym tylko ze starej i znakomitej szlachty ~~[illegible]~~ ~~których wysokie urzędy państwowe lub honorowe~~

Mały krzyż dla zwykłej szlachty.

~~[illegible]~~

Kawalerzy mogą przybyć na audyencyę do W. Mistrza (tym jest każdorazowy panujący król węgierski) bez meldowania się u marszałka. Mogą bywać na uroczystościach dworskich, apartamentach [illegible] wielkich i małych.

Wielkie Krzyże pozostający, otrzymują tytuł tajnego radcy, komandor tytularnego radcy tajnego.

Na [illegible] [illegible] posiadacze małego krzyża otrzymują tytuł baroneta, a w razie danym (nach Beschaffenheit der Umstände) hrabiego.

Dekreta W. Mistrza do Wielkich Krzyży ~~[illegible]~~ nazywają bracie i kuzynem."

Kandydat do W. Krzyża musi starożytności swego rodu przynajmniej przez 4 stopnia wykazać, jeśli W. Mistrz nie zwoli wyjątku przy nadzwyczajnych zasługach.

Próba przodków ma miejsce jednak co do szlachty zwykłej, nie ma miejsca co do hrabiów i baronów.

./.

Odpada próba co do podkomorzych, gdyż stano-
wisko ich wobec już znana.

Order Leopolda.

utworzony przez cesarza Franc. I 7 stycznia 1808

może być nadanym zasłużonym cywilnym lub wojskowym w jakimkolwiek kierunku bez względu na stan

Statuty z d. 14 lipca 1808

Wielkim Mistrzem cesarz,

Trzech stopniów zaszczyconym, dzieli się na Wielkich Krzyży, Komandorski, Kawalerski,

godło „integritati et merito," i „Opes regum corda subditorum,"

Wstęp na apartamenta.

Wielki Krzyż nadaje tytuł tajnego radcy.

Komandory na żądanie otrzymują tytuł barona,

Kawalerowie stan rycerski, bez taksy,

Dekrety od 2. Mistrza tytułują W. Krzyżów „Kuzynem."

Order Żelaznej Korony

założony przez Cesarza Franc. I d. 12 lutego 1816 roku.

III klasy, w I 20, w II 30, w III 50 kawalerów. może być nadanym bez względu na stan dekorowanego.

Godło „Avita et aucta."

Krzyż Gwiaździsty

ustanowiony przez ces. Eleonorę 18 września 1668 jako „Zgromadzenie szlacheckich pań (dam) (Hochadeligen Frauen) pod tytułem Krzyża gwiaździstego." godło „Salus et gloria". Liczba nieograniczona.

Zakon Niemiecki

ostatecznie urządzony przez ces. Ferdynanda dnia 28 czerwca 1840 r.

Członkowie mają pewne przywileje, nie ma znaczenia szerszego.

Zakon Joannitów

w kilku państwach, środowisko w Rzymie nie ma znaczenia.

Krzyż zasługi:

ustanowiony na polecenie cesarskie z dnia 16 lutego 1850 rozporz. min. spraw. wewn. z tegoż dnia Nr 49 D. p. p. w miejsce dawnego medalu cywilnego; dzieli się na czte-ry: złoty krzyż zasługi z koroną, złoty krzyż, srebrny krzyż z koroną i srebr-ny krzyż.

Rozp. Ces. z d. 25 grudnia 1850 l. 25 Dpp. podaje statut cywilnego krzyża zasługi

§ 3. Posiadanie krzyża zasługi nie nadaje prawo roszczenia sobie szlachectwa lub in-nego przywileju; każdy nim ozdobiony jest uprawniony zwać się jego posia-daczem".

47 1.

Ces. patent z d. 2 grudnia 1849 L. 26. dz. p. p.

„Powodowani życzeniem odznaczającej się zasługi bez różnicy stanu, uczcić przez publiczne odznaczenie, i w zamiarze zachęcenia wszystkich klas obywateli do wspólnego błogoczynnego działania dla wielkiej Ojczyzny, postanowiliśmy na wniosek Naszej Rady Ministrów ustanowić order zasługi pod nazwą „Order Franciszka Józefa" i dla tegoż następujący statut uchwalić:

I. Order nosi nazwę „Order Franciszka Józefa."

II Dniem założenia jest pierwszy dzień roku Naszego wstąpienia na tron, t.j. drugi grudnia 1848. Dewizą orderu jest nasze hasło: „Viribus unitis."

III. Odznaczającej się zasługi, bez względu na urodzenie, religię i stanowisko zapewniamy prawo do przyjęcia do orderu.

IV. Order Franciszka Józefa może być zatem udzielony każdemu obywatelowi państwa, który odznacza się przez niewzruszone, czynnie objawione przywiązanie do Cesarza i Ojczyzny, w wojnie lub pokoju, przez szczególnie ważne, dla publicznego dobra, oddane usługi, przez prawdziwie pożyteczne wynalazki, odkrycia lub polepszenia, przez gorliwe i skuteczne popieranie i podniesienie rolnictwa, przemysłu krajowego, lub handlu, albo który przez wybitne dzieła sztuki lub umiejętności, przez poświęcenie się cierpiącej ludzkości lub w inny sposób szczególny zasłużył się koło Naszego Tronu lub Państwa i zasłużył sobie na wdzięczność Ojczyzny lub publiczne uznanie.

V Udzielenie tego orderu cudzoziemcom rzeczywiście zasłużonym zastrzegamy Sobie szczególnie.

VI Liczba członków orderu jest nieoznaczona.

VII Godność Wielkiego Mistrza Orderu jest nierozerwalnie połączoną z Koroną Naszego Cesarstwa.

Członkowie orderu będą przez Nas mianowani.

VIII Zewnętrzny kształt orderu będzie przez osobne rozporządzenie bliżej określony.

/.

(Order Franc. Józefa)

(Statut ten ~~opis~~ ustanawia rozp. min. spraw wewn. z 16 lutego 1850. Nr 49. d. p. p.)

IX Order ma trzy klasy.

Posiadacze zwą się według nich: wielkimi Krzyżowkami (Grosskreuze) Komturami[1] i kawalerami.

X Nadanie orderu nie uprawnia do żądania stopnia szlacheckiego lub innego dziedzicznego odznaczenia.

XI Nadanie tego orderu i wygotowanie dokumentu następuje bez taksy.

Ces. Patent z dnia 25 grudnia 1850 Nr 24 d. p. wprowadza kilka dodatków do powyższego statutu. Przytaczamy ważniejsze:

§ 17. Członkowie orderu Franc. Józefa mają przy wszystkich uroczystościach orderu tego ~~xxxx~~ wstęp do tajnej izby narad, do której wielkie Krzyżowniczy i Komturzy mogą wchodzić także i przy tych okolicznościach, w których wielcy Krzyżownicy i Komandorzy orderu Stefana i Leopolda, oraz Kawalerowie orderu Żelaznej Korony pierwszej i drugiej Klasy mają to prawo.

§ 18 Także otrzymują wszyscy członkowie orderu bez różnicy stanu wstęp na uroczystości dworskie i na tak zwane apartamenta.

§ 19. ~~Ws~~ Wszystkim władzom poleca się, oddawanie tytułu orderowego.

§ 20 Order Stefana, Leopolda i Żelaznej Korony otrzymuje rangę przed orderem Franc. Józefa.

1) Rozp. prez. Min. z d. 23 paźdz. 1869 ~~N~~ Nr 161. d. p. p. na polecenie ces. z d. 18/X 1869 rozróżnia Komturów z gwiazdą i bez gwiazdy.

Rozp. min. wojny z d. 23 września 1849. L. 17. d. pp. wprowadza na najw. polecenie z dnia 18 maja 1849 odznakę służby wojskowej (Militär-Dienstzeichen)

Rozp. min. wojny z 24 ~~października~~ 1849 Nr 18 dpp. wprowadza na Najw. polecenie z d. 22 paźdz. 1849 wojskowy krzyż zasługi (Militär-Verdienstkreuz)

ustęp 3. statutu: z udzieleniem tego krzyża nie jest przywiązane prawo do szlachectwa lub innego odznaczenia; obdarzony nim oficer ma być w zwrotach służbowych jako „posiadacz" tegoż ~~nazwany~~ tytułowany.

„Poczet szlachty Galicyjskiej i Bukowińskiej Lwów 1857." stron XIV i 335.

Ze wstępu:

„Nowonadane szlachectwo, aby co do prerogatyw mogło z dawnem zrównać się, potrzebowało nadania Indygenatu.

Bukowina należała od r. do Galicyi.

rok nominacji

a) Arcybiskupi Koronni:
(Maciej Kazim. Skorupka 1783
Piotr Zebrzydski 1798
Ludwik Kalinowski 1817
Michał Stojowski 1836
Wincenty Skrzyński 1841.)

b) Marszałkowie Koronni:
(Marcin Lipski 1785
Kazimierz Chojecki 1787
Jacek Fredro 1817
Józef Dzierzkowski 1825
Michał Stojowski 1832
Tadeusz Wasilewski 1836)

c) Podkomorzowie Koronni
(Józef Jabłonowski 1785
Onufry Szumlański 1817)

d) Miecznicy Koronni:
(Józef Brodkowski 1785
Kajetan Uruski 1817
Franc. Korytowski 1830
Wincenty Skrzyński 1834
Alojzy Borkowski 1843)

e) Podskarbiowie Koronni:
Antoni Kownacki 1817
Józef Dzierzkowski 1821
Michał Mośkowski 1825
Wincent Skrzyński 1830
Tomasz Janiszewski 1834
Jan Uruski 1836
Adam Strachocki 1837

57

f) Komisarzowie wielcy Koronni
(~~Augustyn hr Iliński 1784~~
(Michał hr Wielhorski 1787
Ludwik ks Jabłonowski 1817
Józef hr Lewicki 1834
Karol hr Lanckoroński 1846.)

g) Sobolnicy wielcy koronni:
(Augustyn hr Iliński 1784
Ignacy hr Skarbek 1817
Stan hr Mniszek 1834
Stan hr. Skarbek 1843
Kajetan hr Lewicki 1845)

h) Podczaszowie wielcy Koronni:
(Andrzej hr. Doliniański 1787
Xawery hr Chołoniewski 1817
Feliks hr. Mier 1834
Kajetan hr Lewicki 1843
x Leon ks Sapieha 1845)

i) Strażnicy wielcy ~~Srebr~~ koronnych:
(Piotr hr. Zabielski 1817
Jacek hr. Fredro 1825
Józef hr Lewicki 1830
Andrzej hr Cetner 1834
Kajetan hr Lewicki 1841
Leon ks Sapieha 1843
Cyprian hr Komorowski 1845.

h) Strażnicy srebra koronnych:
(Jan Batowski 1817
Jan Urուski 1834
Wincenty Kopystyński 1836
Józef Gorayski 1841)
g) Krajczowie koronni:
(Tomasz Dzembski 1817
Piotr Pietruski 1834
Kazimierz Badeni 1836)
l) Chorążowie koronni:
(Tomasz Janiszewski 1817
Wincenty Kopystyński 1834
Jan Pietruski 1837

a) Ochmistrzowie wielcy Koronni
(Józef Wandalin hr. Mniszech, 1785.
Stan. hr. Szembeński 1798
Józef Maks. Ossoliński 1825
Józef Ant. hr. Lanckoroński 1830
Jan Kanty hr. Stadnicki, 1834
Alfred Potocki 1842.)
b) Marszałkowie wielcy Koronni:
(Ignacy hr. Cetner, 1783.
Józef Maks hr. Ossoliński 1817
Józef Ant. hr. Lanckoroński 1825
Jan Kanty hr. Stadnicki 1830
Alfred Potocki, 1834.
Stan hr. Mniszech 1843
Karol Książę Jabłonowski 1847.)
c) Podkomorzowie wielcy Koronni:
(Franciszek ks. Lubomirski 1785
Antoni hr Lanckoroński 1817
Jan Kanty hr Stadnicki 1825
Alfred Potocki 1832
Ignacy hr Krasicki 1834
Feliks hr. Mier 1845)
d) Kuchmistrzowie wielcy Koronni:
(Antoni hr Łoś 1784
Teofil hr Załuski 1817
Ludwik ks Jabłonowski 1834)
e) Łowczowie wielcy Koronni:
(Jan Kanty hr Stadnicki 1817
Ignacy hr. Krasicki 1825
Ignacy hr Skarbek 1834
Feliks hr. Mier 1843
Stanisław hr Skarbek 1845

Piller 1775. XIX str 155.

Przywłaszczanie sobie tytułów

54

Uniwersał,

podług wyroku Dnia 16 Października 1772. wypadłego dawnych Godności zniesienie powtarzaiący, y karę ustanawiaiący dla niesłusznie sobie Szlachectwo, lub wyższą Szlachcicowi nad przyzwoitą przypisuiących Godności.

My etc.

Wszem w obec y każdemu z osobna Cesarsko-Królewską y Monarchiczną Naszą oświadczamy Łaskę, niniejszemi iako nayłaskawiey oznaymuiąc:

Kazaliśmy wprawdzie zaraz przy początkach Objęcia Naszych Galicyi y Lodomeryi Królestw mianowicie Dnia 16 Października Roku 1772 do powszechnego ogłoszenia, iakim sposobem wszystkie dawne Rzeczypospolitey Zaszczyty, Urzędy y Godności zniesione być powinny, ponieważ Monarchicznym Rządom Naszym bynaymniey nie są zgodne:

Rożnie się iednak z niemałą Naszą zdarzało przykrością, iż mało z Galicyi Szlachty za Naywyższym Naszym wyż rzeczonym idzie Zakazem poniesionych na te odzyskane Królestwa ściągaiących się zniesionych Rzeczypospolitey Zaszczytów, iako naprzykład Woiewody, Kasztelana, tudzież powiatowych Urzędów wciąż dotąd używaiąc.

Zaczym wyż rzeczony dnia 16 Października Roku 1772 wypadły Zakaz powtórnie niniejszemi iako nayusilniey umocnić chcemy, y każdemu, kogo się tycze, na nowo nakazuiemy, aby wszystkie którekolwiek w Galicyi y Lodomeryi Królestwach dawniey zwykłe takowe Zaszczyty, lub Godności nigdy więcey wzmiankowane, ani owszem w Skryptach lub innych publicznych Aktach nie były używane,

lecz by te dawne Tytuły zupełnie zniesione, y na zawsze tak dalece były zaniechane, y wzupełnie puszczone w niepamięć, iak gdyby ich nigdy niebyło. Inaczey tego Nayłaskawszego Rozkazu Naszego z obowiązku niewypełniaiący, y przeciw woli Naszey wykraczaiący Naywyższey niełaski Naszey y kary 500 Czerwonych Złotych spodziewać się ma.

A gdy się także okazuie, iż niektóre osoby albo wcale niesłusznie Szlachectwo sobie przywłaszczaią albo ieżeli są Szlachtą, wyższego nad należytość sobie uzurpuią Tytułu, przez co nieprzyzwoicie swą w niższym Stopniu przynależącą powiększaią Prerogatywę, a tym tak pierwszey iako y z drugiey okoliczności Publikum oszukuią z Ujmą Naszey tylko Naszym Monarchicznym Pozwoleniem dla zasług zasługuiącym się udzielonej Łaski, y Szlachectwa Prerogatyw. Dla poskromienia więc takowey [illegible] niesłuszności, y uwolnienia nie tylko ogólney Szlachty, ale też y podług ich różnych Stopniów od takowych zuchwałych Wdzierców Fiskowi Naszemu iak naysurowszą przezorność nakazuiemy, rozkazuiemy, y iako nayściśley postanawiamy, aby wszyscy za Szlachtę udaiący się, a w istocie Szlachtą nie będący, lub Szlachtą będący, a wyższym Godności Stopniem, y Tytułem, nad ich aktualny, fałszywie chełpiący się znaczną ~~pieni~~ pieniężną karą 500 Czerwonych Złotych albo ieżeli Ich Dostatki na wypłacenie takowey niewystarczą, Summy poena arbitraria byli karani; Czego się każdy sam przez się chronić wiedzieć będzie. W tym bowiem Nayłaskawszy Nasz wypełnia się Zamysł y Wola. Dan w Lwowie dnia 29 Sierpnia Roku 1775.

(L. S.)

Henryk S. P. R. Hrabia de Auersperg

Franciszek Dzyplerynsz Wenger Sekretarz.

Udelsamwaszamy kodeksu wojskowego. (?)

Dekret Nadworny z 21 maja 1833. L. 878 (P.G.S. XV. 202.)

„Pan Kanclerz Najwyższy widział się spowodowanym polecić szczególniej wszystkim władzom krajowym:

1./ Że duszpasterzy co do prowadzenia metryk urodzin, ślubów i zejścia należy zobowiązać do szczególnej dokładności, a przy wszystkich urzędowych czynnościach przedkładać bliższe dowody co do osób, których szlachectwo lub stopień szlachecki nie jest notorycznie znany.

2. Badanie roszczeń szlachectwa jest zawsze niezbędne przy prośbach:

a) o przyjęcie do zakładu wychowawczego, do którego posiadanie szlachectwa jest wymagane,

b) o podobne fundacye,

c) o przyjęcie do służby publicznej i

d) o przyjęcie do metryki stanowej.

Wiele doświadczeń okazuje, że roszczenia szlachectwa przedłużano przez to, że przy czynnościach urzędowych tego rodzaju nie badano skrupulatnie tego, za co się jedno lub drugie indywiduum podawało.

3. (odnosi się do zniesionego dziś przywileju uwolnienia szlachty od wojska)

4/ (odnosi się do zniesionego dziś przywileju sądów szlacheckich)

N l. 16960/90.

Protokoł

z dnia 16 lipca 1890 r.

w c. k. Sądzie Powiatowym del. miej. w Krakowie

Dekret nadworny z 2 listopada 1827 l. 27344. (Pol. Ges. Samm.) IX. 448.)

„Jego c. k. Mość raczył pod dniem 28 listopada 1826 co się tyczy przywłaszczania szlachectwa i ukarania tegoż tychże następujące wydać najw. postanowienie:

§ 1. Kto, począwszy od ogłoszenia niniejszego rozporządzenia, przydaje sobie tytuł lub herb szlachecki, nie otrzymawszy wcale szlachectwa lub tego stopnia szlacheckiego, jaki sobie przydaje, podpada grzywnie pieniężnej od 20 do 100 guldenów mon. konw. według stopy 20guldenowej.

Jeżeli tej złożyć nie może, to ma być na niego nałożona kara aresztu od trzech do czternastu dni.

W razie powtórzenia występku, należy orzec na grzywnę pieniężną od 100. do 1000. guldenów mon. konw. według stopy 20guldenowej, lub, gdyby ta nie mogła być ściągniętą, na 14 dniową do 6miesięczną karę aresztu.

§ 2. Władze polityczne i sądowe mają zawiadomić o każdem przywłaszczeniu szlachectwa, o jakiem się dowiedzą, prokuratoryi kamery, a ta ~~ta~~ ma o wypadkach przywłaszczania szlachectwa, w ten lub inny sposób do jej wiadomości doszłych, zawiadomić Gubernium i postawić wniosek na stosowne do ustawy ukaranie.

Dlatego ma prokuratorya kamery zwrócić swoją usilną uwagę na występek przywłaszczania szlachectwa i dopilnować wykonania niniejszego rozporządzenia.

§ 3. Wszystkie ustanowione niniejszem rozporządzeniem kary orzeka Gubernium po poprzedniem dochodzeniu i zupełnem ustanowieniu dowodu, jednak ukaranemu stoi otworem rekurs do c. k. połączonej Kancellaryi nadwornej w ciągu sześciu tygodni po doręczeniu orzeczenia pierwszej instancyi, co w tem orzeczeniu zawsze wyrazić należy.

§ 3. Jeżeli z powodu grzywny pieniężnej ma być prowadzoną egzekucya na majątek winnego, to należy jej prowadzenie do urzędu fiskalnego w sądzie właściwym dla rzeczy fiskalnych."

Piller 1801. XXVIII pag 83. 1. 58

Uwiadomienie

O Nayświętszym Rozporządzeniu względem przyięcia galicyyskiey Szlachty do Teressyańskiey Akademii

Nay. Monarcha mocą Nayw. Reskryptu pod 11 go Czerwca r. b. do tuteyszych Rządów Kraiowych przysłanego to, co następuie, postanowić raczył.

Nay. św. p. Ces. Leopold Wtóry umieszczaiąc Szlachtę Galicyyską w Szlacheckiey Nadworney gwardyi ten miał dobrotliwy zamiar, żeby szkołę założyć, w którejby młodzież Galicyyska Stanu Szlacheckiego zupełne wydoskonalenie tak do Woyskowych, iak i Cywilnych usług Kraiu odbierała, a kray żeby w następcach większą miał obfitość ludzi do swych publicznych usług zdatnych.

Pochwały godna aplikacya i usiłowanie wielu, którzy tego zaszczytu przyięcia do Nadw. gwardyi uczestnikami się byli stali, ów zamiar bez dopełnienia nie zostawili; tak iak tymże samym drogę do promocyi w woysku i w służbie cywilney otworzyli.

Nay. Monarcha zważywszy iednak, żeby dobrodzieystwo wiernym Stanom i Szlachcie dziedzicznych Królestw Wschodniey i Zachodniey Galicyi szczególnym sposobem wyświadczone istotną przynosiło korzyść, gdyby Nay. Pan sposobienie i udoskonalenie proporcyonalney liczby galic. Szlachty do służby cywilney a to od ich dziecinnego wieku za szczególnieyszy przedmiot swoiey Oycowskiey o dobro Kraiu przezorności przeznaczył, ponieważ dobro kraiu tylko od zdatności officyalistów zawisło.

W tym przekonaniu i uwadze, iż ludzie doyrzałym wieku na zdolnych do zawiadywania kraiu interessami mężów nie tak łatwo usposobieni być mogą, Nay. Monarcha postanowił, iż galic. Nadw. gwardya z 30 osób składaiąca się iescze wprawdzie i nadal utrzymaną zostanie, atoli do niey tylko ci przyimowani będą, którzy się iedynie do stanu woyskowego z chęcią swoią oświadczą, z drugiey strony zaś liczba 40 fundacyi w domu Kadetów w Mieście Neustadt za względem

/.

przez Nay. św. p. Cesarza Leopolda Wtórego pod 29 ym
Grudnia 1790 roku zrobionych na 20 zmnieyszona
być ma, i przytym Nay. Pan dla dobra galic. Szlachty
następujące rozporządzenia uczynić raczył.

1mo. Począwszy od 1go Listopada r. b. i na przyszłość
9 z Szlachty Galic. w Teresyańskiey Akademii w
Wiedniu na Expens Krajun edukowani będą, na któ-
ren to Koniec Nay. Monarcha mocą Listu funda-
cyonalnego pod 11 ym Czerwca t. r. własną ręką podpi-
sanego, Którego ieden exemplarz w Archiwum
Stanów w schowaniu być ma, 9 funduszów dla
galic. Szlachty w rzeczoney Akademii na wieczn-
iste czasy zrobił.

W tey Akademii fundacyonaliści bezpłatne za-
opatrzenie, to iest: wikt, pomieszkanie, odzież, bie-
liznę, potrzebne sprzęty mieć, edukacyą w moral-
w naukach i postępach umiejętnościach i rysunkach
ności, w ćwiczeniu ciała brać, także pielęgno-
wania i ratunku w chorobie doznawać będą. Jed-
nakże każdy młodzieniec do Teresyańskiey Aka-
demii przyiętym zostawszy, na wstępie mundur
Akademicki, breloring, pościel, sztuciec, złotowy
wektarz, szczypce, miednicę z nalewką, przy-
naymniey 6 serwet i tyleż ręczników z sobą
przynieść powinni.

2do. Owi z tych fundacyonalistów, którzy się
przez czas ich edukacyi w Teresyańskiey Aka-
demii nie tylko co do moralnych postępków do-
brze poprzywali; ale też co do ich talentów i wszystkiey
pilności dowody dali, iż się po nich niezawodnie
spodziewać można, że się na zdolnych i pocz-
ciwych Officyalistów usposobią, maią po
swym wyściu z tey Akademii równe zapo-
możenie w kwocie 300 Reń. z Kameralnego
skarbu pobierać, żeby się przy Urzędach Cyrku-
larnych, Guberniach lub sądowych Instancyach
dla Ces. Kro. Cywilney służby praktycznie

./.

wydoskonalić mogli, a jeżeli się przy Politycznej lub Sądowey Instancyi praktycznie wydoskonalą, w miarę ich zdolności lub aplikacyi do aktualney służby przyjęci zostaną.

3tio Rozdawanie tych wakuiących fundacyi Nay. Pann dla siebie i swych Nay. Następców Tronu zachowuie, prezentę zaś swym wiernym Stanom Galicyiskim kształtem zostawia, iż Stany na którą fundacyę, iak zawakuie, trzech potrzebnemi własnościami opatrzonych młodzieńców proponować, i takową prezentę do Nayw. Instancyi końcem uczynienia wyboru, przez Gubernium przesłać maią.

4to. Potrzebne własności do przyięcia na wakuiący fundusz są z strony młodzieńca, który przyięty być ma:

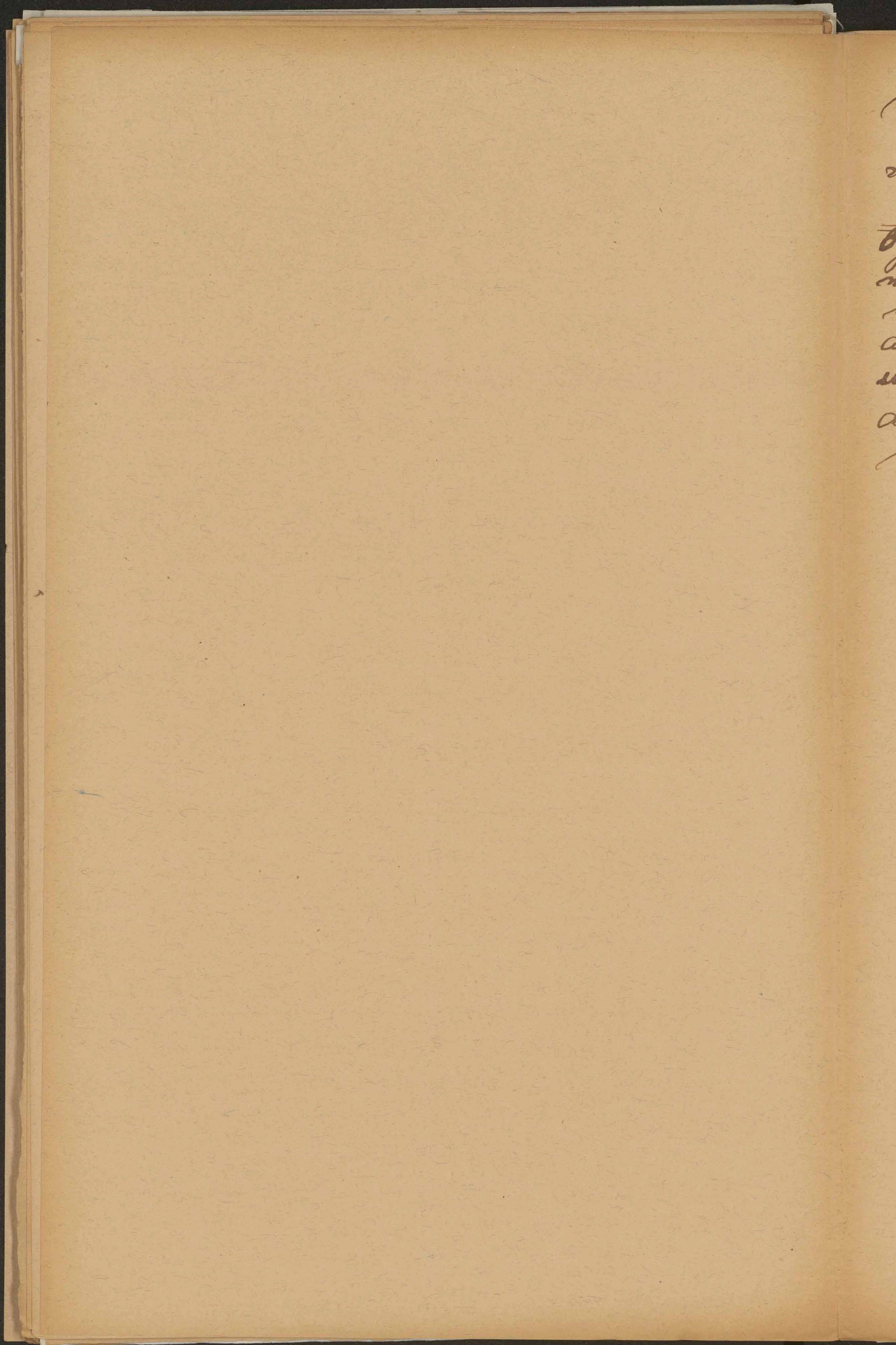
a) Trwała i zdrowa Konstitucya ciała, dobre i naturalne przymioty, po których wydoskonaleniu korzystnego użycia onychże dla dobra Krajú spodziewać się należy. Żeby zaś o tym przyzwoicie być pewnym można, i żeby dobra skarbu powszechnego z uszczerbkiem zdolnych na niezdolnych nie trwonić, wszyscy do Akademii Teresyańskiey przyięci młodzieńcy przez rok na próbie ich talentów i własności ciała zostawać, ci zaś, na którychby się przez ten czas poznaki lepszey moralności nie okazały, swym rodzicom krewnym lub opiekunom powróceni będą.

b) Wiek ich nie powinien być mniey 8, ani więcey iak nad 12 lat.

Z 9 fundacyonalistów aż do dnia 1go Listopada 1801 roku tylko niektórzy, inni zaś potym w miarę, iak się liczba fundistów w Domu Kadetów w Neustadt zmnieyszać będzie, przyimowani zostaną.

Z strony Oyca młodzieńca potrzeba:
a) żeby był rzeczywistym Galicyanin i Szlachcic lub indygenatem zaszczycony.
b) Żeby zawsze miał swoje pomieszkanie

./.

w Ces. Król. dziedzicznych Kraiach, i

e) żeby na edukacyą swych dzieci zapomożenia z strony Kraiu potrzebował.

Gdyby kandydat był sierotą po zmarłym Oycu, wtedy dowieść potrzeba, iż oyciec wymieniony miał należytości. Przez ten wzgląd spodziewa się Nay. Monarcha, iż wierne Galic. Stany Oycowskiey Jego przezorności z wdzięcznością w tym uznać raczą, że młodzież szlachecką Galic. fundacyi Akademii Teresyańskiey uczestnikami mieć chce.

w Lwowie dnia 26 czerwca 1801.

W nieprzytomności Chefa kraiowego

Józef Hrabia de Sweerts i Spork.

Hipoteczne

Do

Świetnego C.k. Sądu del. miej.
w Krakowie
do l. 11467/90

Prośba egzekucyjna
p. Wiktora Duclika i sp.
przez Adw. Dra Karola Gieniążka

przeciw
p. Piotrowi Vochowi
przez Adw. Dra Hajdukiewicza

w sprawie o zniesienie
wspólności

1/ o intab. egz. pr. zastawu
dla kosztów sporu w stanie
bier 24/112 intab. i 14/112 prze
notowanych na rzecz Piotra
Vocha części real. pod liczb.
9. w Prądniku białym
2/ o intab. dozwolonego
zniesienia wspólności

3 krotnie
4 zał (2 org i 2 odp.)
Stempel 75 ct.

63

Hofdekret z 5 czerwca 1826. Pol. ges. Samm. tom 54 str 36.:

... „zmiana nazwiska rodowego może nastąpić (tylko) przy przejściu na religię katolicką lub) przy udzieleniu szlachectwa, a w ostatnim w przypadku tylko za wyraźnem najw. zezwoleniem i przy zachowaniu potrzebnych ostrożności

(~~Ustęp podkreślony na czerwono~~

„Przyznawanie się do szlachectwa nie w zamiarze oszustwa ma być kara„ nem ~~kar~~ grzywną pieniężną przez władze polityczne".

Dek. kanc. nadw. z 2 listop. 1827 N° 2316. Z.U.S.

Jeżeli w zamiarze oszukańczym„ aby sobie nieprawny zysk przysporzyć, a komuś w majątku lub prawach szkodę wyrządzić" — to ~~zbr.~~ oszustwa z § 201. d. kod. kar. gdy szkoda nad 25 Złr. gdy mniejsza ~~§ 461.~~ to przewinienie oszustwa § 461 kod. kar.

„Wygaśnięcie linii męskiej jakiejś rodziny szlacheckiej, ma władza ~~[illegible]tującą spa~~ „przeprowadzająca postępowanie spadkowe donieść władzy krajowej"

dekr. nadw. z d. 12 czerwca 1829. №. 2411. Z.U.S.

66

Dekr. prez. kanc. nadw. z 12 paźdz. 1840. L. 5592.

„Odnowienie dyplomu szlacheckiego ma tylko wtedy miejsce, gdy ktoś po zgubieniu dokumentu (dyplomu, który w regule jedynie prawnie szlachectwa dowodzi) dostarcza innych dowodów na udzielony swej rodzinie stopień szlachecki, gdy te dowody zostaną uznane za prawne i w ten sposób zgasłe faktycznie prawa stanu przez odnowienie dyplomu przywrócone zostaną!"

(Dekr. ~~nadw~~ prez. nadw. z 12 paźdź. 1840. L. 5592.)

„Przy tak zwanych potwierdzeniach szlachectwa należy odróż-
nić, czy udzielono tylko zezwolenia na używanie (präva-
hren) praw i odznaczeń, których zagraniczna szlachta
w Austryi używa, lub czy udzielono prawa i odznaczenia którego
z austryackich stopni szlacheckich. W pierwszym razie
nie należy ściągać żadnej taksy, w drugim razie należy
ściągać zawsze taksę od podwyższenia stanu."

„wygotowanie tak zwanych dokumentów herbowych /Waffen plakate/ którymi dozwolonem zostaje biskupom, opatom kanonikom i.t.d używanie własnych herbów, nieulega żadnej taksie, ponieważ według ustawy tylko potwierdzenie, poprawienie i wygotowanie herbu ulega taksie wtedy, gdy się to dzieje na korzyść korporacyi lub osoby nieuprawnionej mocą swego stanu do używania herbu, podczas gdy wyżej wymienione osoby mocą swego stanu lub swego dostojeństwa, są przez bez tego uprawnione do używania herbu.

Dekr. prez. kanc. nadw. z 12 paźdz: 1840. L. 5592.

Lébon + Ehrenpreis

„Od ustawowego postanowienia co do taksy od przydomka nie można przyznać żadnego wy-jątku na korzyść oficerów."

Najw. post. z 6 grudnia 1841.

„Podkomorzym, którzy przedtem służyli za paziów na cesarskim austryackim dworze, należy tylko połowę taksy za nadanie godności podkomorskiej należnej policzyć, bez względu, czy należeli do kategoryi tak zwanych płatnych, niepłatnych, lub zastępców paziów. Do tej ulgi nie mają prawa ci szlachcice którzy nie byli na ces. król. austryackim dworze za paziów ustanowieni, lecz tylko pomocniczo i czasowo przy uroczystych okolicznościach służbę paziów pełnili."

Dekr. nadw. z 24 Maja 1843. l. 14836.

71

„Ściągnięcie taks ~~dotyczących~~ od dekretowanych
na godność podkomorską ma w ten sposób na-
stąpić, że dekretowany ma ~~za nadanie austryac-~~
~~kiej godności podkomorskiej~~ połowę taksy przepisanej
~~taksy~~ za nadanie austryackiej godności pod-
komorskiej zapłacić przy nominacyi na de-
kretystę podkomorskiego, a drugą połowę taksy
złożyć ~~przy nominacyi~~ przy wstąpieniu w służbę
jako rzeczywisty c. k. podkomorzy.“

dekr. nadw. z 22 sierpnia 1844. l. 25579.

Utrata szlachectwa:

„Z wyrokiem karnym skazującym zbrodniarza na karę śmierci lub karę ciężkiego więzienia, połączone są z mocy ustawy następujące jeszcze skutki: jeżeli zbrodniarz jest stanu szlacheckiego, to musi w wyroku karnym być dodanem, że traci szlachectwo. Odjęcie to szlachectwa dotyka tylko jego, zatem ani żony, ani dzieci przed wyrokiem karnym poczętych".

§ 27. Kodeksu karnego z ~~17 grudnia 1852 r.~~ z 27 maja 1852. №. 117. d. p. p.

73

§ 402. proc. karnej z 27/5 1873.

„Jeżeli ~~wyrok karny~~ rozporządzenie pociąga w moc ustawy utratę szlachectwa dla skazanego... to należy odpis prawomocnego wyroku udzielić tej władzy, do której należy przedsięwzięcie dalszych stosownych zarządzeń."

„Prokurator ma się postarać o powyższe zawiadomienie."

Ustawa o należytościach

Stempel do dyplomu szlacheckiego 1 złr. t.p. 7. g.; duplikat tak-samo, t.p. 7. h.;

---

t.p. 43. c.

„Podania o udzielenie, potwierdzenie lub przeniesienie stopni szlacheckich, o potwierdzenie lub poprawienie herbu, wygotowanie listu herbowego, pozwolenie zmiany lub przeniesienia nazwiska, udzielenie godności, urzędów honorowych, tytułów honorowych i innych odznaczeń honorowych, od pierwszego arkusza 5 złr. (od dalszych po 50 ct.)

Dr KAROL PIENIĄŻEK
ADWOKAT-KRAKÓW, GRODZKA 13.

Świetny Sądzie!

A/ W drodze egzekucyi wyroku Świetnego Sądu A/ z dnia 2 listopada 1889 L. 23252, zatwierdzonego
B/ prawomocnym wyrokiem B/ Prześw. C.k. Sądu Kraj. Wyższego w Krakowie z dnia 18 marca 1890 L. 4400 de intimato 1 kwietnia 1890 L. 11467, uprasza strona powodowa przez wykazanego w aktach pełnomocnika:

Świetny Sąd

raczy polecić swemu Urzędowi ksiąg gruntowych, aby na zasadzie ts. wyroku z dnia 2 listopada 1889 L. 23252 i wyroku C.k. Sądu Kraj. Wyższego w Krakowie z dnia 18 marca 1890 L. 4400 zapisał:

I./ a/ w stanie biernym dwudziestu dziewięciu sto dwunastych (: 29/112 :) części realności pod l.k. 9 i 45, l. wyk. hip. 9 w Prądniku białym będących własnością według poz. 1. ust. 3. karty B. tegoż wykazu p. Piotra Kocha;

b/ w stanie biernym czternastu sto dwunastych (: 14/112 :) części tejże realności według poz. 8. karty B. tegoż wykazu hip. na rzecz p. Piotra Kocha zaprenotowanych,

egzekucyjne prawo zastawu dla kosztów sądowych

/.

103 złr. 15c. na rzecz Wiktora Dudka, Franciszka Kwiatkowskiego, Maryanny Buczyńskiej, Waleryi Markowej, Franciszki Kucharskiej i Józefy Reinger-berowej; oraz z kosztami sporu apelacyjnego 10 złr. 36 c. na rzecz Wiktora Dudka, oraz z kosztami egzekucyjnymi niżej policzonymi.

II. w stanie biernym całej powyższej realności egzekucyjna intabulacya obowiązku zmieszczenia współwłasności powyższej realności drogą publicznej licytacyi.

Koszta

1/ Sprawdzenie prawomocności wyroku wyższosądowego	2 f. —
2/ Ułożenie podania tego	8 f. —
3/ 3 krotny odpis tegoż	2 f. 40
4/ Odpis 2 wyroków dla urz. hip.	1 f. 60
5/ Stemple	2 f. 37
6/ Taksa intabulacyjna	— 75
7/ Exped. i koszta kanc.	— 80

Nabycie szlachectwa

1/ nadaniem przez Cesarza
(„Cesarz nadaje tytuły, ordery i inne odznaczenia państwowe" art. ~~..~~ 4. Ustawy zasad. z d. 21 grud. 1867. N. 145. d. p. p.

2/ urodzeniem z ojca szlachcica z małżeństwa prawego

„Dzieci otrzymują nazwisko swego ojca, jego herb i wszelkie inne prawa familii i stanu, z wyłączeniem praw osobistych" § 146. kod. cyw.

„Dzieci nieprawego rodu nie używają równych praw z dziećmi prawemi." § 155 kod. cyw.

„Dzieci naturalne wyłączone są w ogólności od wszystkich praw z stosunków familii i pokrewieństwa wynikających; nie służy im prawo do nazwiska ojca, szlachectwa i herbu, ani do żadnych przywilejów rodziców, otrzymują nazwisko rodowe matki." § 165. k. c.

Wyjście za mąż za szlachcica nie nadaje szlachectwa, lecz „Żona przybiera nazwisko męża i używa praw jego stanu." § 92. k. c.

Adopcya sama przez się nie nadaje szlachectwa, lecz potrzebne nadanie, postępowanie następujące:

~~§ 182. kod. cyw.~~

~~§ Patentu [illegible]~~

~~Dekr. z 14/12 1825 l. 37252.~~

Do wyszukania:

3/. Dawniej nadanie pewnych orderów nadawało szlachectwo.

4/ w Polsce otrzymanie profesury na Uniw. Jagiel. nadawało szlachectwo

5/ według Konstytucji z r. 1791: dostąpienie się w wojsku polskim stopnia kapitana? nadawało szlachectwo.

6/ Nadanie szlachectwa w Polsce zabezpieczało przez Konstytucję sejmową.

„Istotny prawny skutek przysposobienia dziecięcia jest ten, iż przysposobieniec przybiera nazwisko przysposobiciela lub nazwisko familijne przysposobicielki, zatrzymuje jednak obok tego dawniejsze swoje nazwisko familijne i szlachectwo familijne, jeżeli mu służyło. Jeżeli przysposobiciele chcą, żeby szlachectwo i herby przeszły na przysposobieńca, zezwolenie na to od Monarchy otrzymać powinni" § 182. kod. cyw.

„Prośby o przeniesienie szlachectwa wtenczas tylko popierać należy, jeżeli przysposobiciele, a według okoliczności i przysposobieniec, takie zasługi wykazać mogą, które uzasadniłyby nagłe nadanie szlachectwa" d. Kc. n. z 14 grudnia 1825. l. 37252.

„Jeżeli szlachectwo i herb przysposobicieli mają przejść na przysposobieńca, to sąd kolegialny może, jeżeli już prośbę o adopcyą uważa za nienadającą się do uwzględnienia, wprost odrzucić. Jeżeli zatwierdza adopcyą, to prośbę o przeniesienie szlachectwa i herbu należy przez sąd wyższy przedłożyć namiestnictwu a z opinią tegoż ministrowi sprawiedliwości który ma się porozumieć w tym względzie z ministrem spraw wewnętrznych i zasięgnąć Najwyższego Postanowienia." § 261 Ces. patentu z dnia 9 sierpnia 1854 №. 208 dpp.

I

1) Poddani obcy, mający obce szlachectwo, w Austryi przebywający, mają prawo:

1/ używać tytułu, przydomka i herbu
2/ ~~prawo~~ do tytulatury przynależnych do nich
3/ uzyskać godności podkomorzego i orderu.

Władze austryackie badają ich szlachectwo tylko w wypadku prośby źródłów dla wykazania zdolności do podkomorstwa lub orderu.

II

Poddani austryaccy

1/ posiadający szlachectwo zagraniczne
2/ " " tutejsze

A/. ~~ad 1/~~ ad 1. Nie ma w ogóle znaczenia jeżeli:

a/ nadane przez państwo nieuznane
b/ " " " uznane, ale α/ interesowany nie wykazał go do stwierdzenia lub β/ nie otrzymał Najw. zezwolenia na używanie.

Może mieć znaczenie szlachectwo zagraniczne, t.j. interesowany może używać przywilejów wymienionych pod I, jeżeli:

a/ interesowany wykaże, że to szlachectwo nadane mu zostało przez rząd państwa uznanego w czasie, kiedy był cudzoziemcem, lub nadane zostało jego przodkowi, gdy ten przodek był cudzoziemcem;

b/ interesowany wykaże że wprawdzie sam już jako poddany austr. otrzymał szlachectwo od rządu państwa uznanego, ale uzyskał Najw. zezwolenie do używania tego szlachectwa.

Tacy zatem poddani austryaccy, posiadający zagraniczne szlachectwo uznane, mają li tylko prawa szlachty cudzoziemskiej.

Wszystkie co do Tyrolu /. streścić

Dekret N° wyraźnie zwraca uwagę władz, że uznanie to szlachectwa zagranicznego, nie zmienia go w austryackie, że zatem obywatele tut. mający uznane szlachectwo zagraniczne, nie wyzyskują przywilejów szlachty tutejszej np. nie mogą korzystać z fundacyi dla szlachty tutejszej.

Wyjątkowo tylko, o czem mowa osobno, szlachtę tyrolską, Solnogrodzką, medyolańską, czeską, Flamandzką i ~~galicyjską~~ polską przy zajęciu Galicyi etc. uznano za austryacką.

Tem samem dziś, gdy ktoś wywodzi szlachectwo od przodka, który w owych czasach byłby otrzymał szlachectwo austryackie, uznany będzie za szlach. aust. jeżeli zaś od innego zagranicznego szlachcica np. polskiego po za Galicyą, z Królestwa, Prus, Litwy, uznanym być może tylko za szlach. zagranicznego, ponieważ, że przyjęcie obywatelstwa austryackie.

ad 2.

~~ad 2~~ B. Szlachta tutejsza dzieli się

~~1)~~ na # a) posiadające szlachectwo
b) stan rycerski
c) " baronów
d) " hrabiowski
e) " książęcy.

a, b i c stanowią tak zwaną szlachtę
d i e wysoką szlachtę.

Między osobami ze stanu hrabiowskiego i książęcego odróżnia nadto się jeszcze 2 klasy: mianowicie

./.

α/ hrabiów i książąt, których przodkowie nie byli udzielnymi panami; i β/ hrabiów i książąt, których przodkowie wogóle byli udzielnymi, t.j. medyatyzowanych, którzy używają tytułów osobnych, jak o tem osobno mowa.

Dawniej rozróżniano jeszcze w stanie szlacheckim Inkolat i Indygenat.

<u>Inkolat</u> ( ) nadawał prawo:

a/ posiadania realności zapisanych w tabuli krajowej

b/ udziału w zgromadzeniach stanowych

c/ noszenia munduru stanowego

d/ ubiegania się o [illegible] godności i ~~[illegible]~~ urzędy dworskie.

<u>Indygenat.</u>

81

~~Ob. Rittera z r. 1795. №~~

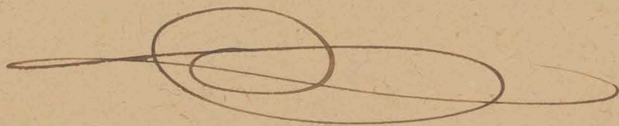
Dr Burchhard: System des österr. Privatrechtes. Exerter ~~Dritter~~ Theil. Wien. 1884.–

W Austryi potomkowie danych szlacheckich rodzin są ~~mają~~ członkami Izby Panów (§ 3 ust. z 21/12 67. L. 141.)

Źródła: Vesque von Püttlingen: §§ 50-51.
Namestnik: A. R.: Darstellung des Wappen- und Adelsbeweises nach den Ges. Oesterreich's. Wien. 1824. S. 307.–
Mayrhofer: Handbuch des pol. Verwaltg. II. S. 970-974.–

Burkhard. II. § 26. str. 20: Szlachectwo nie ma żadnego prawno-prywatnego znaczenia. „Publiczne urzędy są dostępne zarówno dla wszystkich obywateli (art. III ust. zas. L. 142) i w ogóle prawa są wszyscy obywatele równi (art II tamże.) W prawdzie ślubne dzieci „nazwisko ojca, jego herb i wszystkie nie ściśle osobiste prawa jego familii i stanu (§ 146 u.c.), a nawet i dzieci nieprawe, acz kolwiek „od praw familii i pokrewieństwa są wyłączeni", i „ani nazwiska familijnego ojca, ani jego szlachectwa, ani herbu i innych praw stanu nie używają" noszą nazwę rodowe matki. (§ 165 u.c.) — ale ~~to~~ pośród tych skutków ma tylko wyłączenie nieprawych dzieci od pokrewieństwa z ojcem i krewnymi matki, ~~znaczenie~~ oraz od praw familijnych, prawno-prywatne znaczenie.–

II. § 28 str. 24. ~~żona per~~ nr. 3. żona per zamążpójście utraca prawa swego stanu np. szlachectwo. (Por. Vesque Int. R. S. 170. Nippel. Zt. oestrr. R. 1827. II. № 42. str. 303-311.)

Obszar płn. ustaw.

Zb. Pillera r. 1772 N. 1. str. 2.

Idę w Possessyą Królestwa Gallicyi y Lodomeryi.

My Marya Teressa

z Łaski Boskiey Cesarzowa Rzymska e.t.c.

Wszem w Obec y każdemu z osobna komu o tym wie=dzieć należy, lub wiedzieć będzie należało, Uniwersał ten widzącym, czytaiącym, albo czytaiących słyszą=cym, Łaskę i Dobroczynność Naszą Cesarską x Królewską, i wszystko dobro. – Ponieważ przeyrzawszy niniejszy Polski Stan, My z Imperatorowey Rossyiskiey y Króla Pruskiego Dworem złączywszy się, radę uczyniliśmy, które z osobna nam do nie=których tego Królestwa Prowincyi z dawna należą prawa, one wyskać, y rzeczą samą teraz odebrać; My ten kray iako cząstkę prawom Naszym po=winną, Woysku Naszemu obiąć kazaliśmy, który w następuiących granicach zawiera się. Prawy Wisły brzeg od Xięstwa Śląskiego po wyżey Sandomierza, aż dotąd, gdzie się z Sanem łączy x. Ztamtąd postę=puiąc przez Franopol ku Zamościowi y Rubiessowi, aż do rzeki Bugu; potym po za Bugiem wedle właściwych granic Czerwoney Rusi, zkąd się Wołyń y Podole dzielą, aż do granic Zbaraża; ztamtąd prosto do Dniestru, z małą cząstką Podola, która poto=kiem Podorcze zwanym przerzyna się, gdzie w Dniestr wpada, na koniec granice, które Pokucie od Mołdawii odgraniczaią. –

Gdy więc wspomniony wyżey ~~kray~~ kray w possessyą brać mamy, I. Wielmożnego Wiernego Nam Jana Antoniego S. Państw. Rzymskiego Graffa, Pana a Pergen, Pana na Pohlig y Oblat e.t.c. Podkomorzego y Konsyliarza Naszego poufnego, Sławnego Orderu S. Stefana Króla Apostolskiego Wielkiego Krzyża Kawalera, Ministra, y Niższey

Austryi Marszałka mieysce zastępuiącego, ~~Kommi~~ Kommissarem pełnomocnym wyznaczyliśmy; aby Imieniem Naszym objętemi Prowincyami władał, y cokolwiek do rządzenia y sprawiedliwego władania będzie się zdawało do skutku przyprowadził. –

Rozkazuiemy więc wszystkim, którzy się tylko między granicami temi znayduią, hołdownikom, possessorom, iakiegożkolwiek stanu, obrządku, y kondycyi są, Duchownym y świeckim, Magistratom Mieyskim, wszystkim nakoniec y każdemu z osobna nikogo nie wyłączaiąc, ażeby pomienionego Graffa a Pergen, iako Naszego Pełnomocnego Kommissarza y Gubernatora władali, uznali, y czynili, y aby nie kogo innego, ale Tego tylko rozkazów słuchali, y cokolwiek Imieniem Naszym rozkaże, bez wątpienia wiernie wykonywali. Ponieważ zaś ieszcze dnia wyznaczonego nie masz do oświadczenia uroczystego obowiązków; w krótce iednak wyznaczony być ma, Obywatele którzy zwierzchności y mocnej Opiece Naszey poddani są, iakoby uroczystą przysięgę poddaństwa y wierności iuż wykonali, spokoynie y posłusznie sprawować się powinni. – A tym sposobem na Łaskę Naszą Cesarską Królewską zasłużą. Jeśliby zaś kto (czego się nie spodziewamy) Rozkazom Naszym sprzeciwiać się ważył, ten niech wie, że lubo nie chętni ale przynagleni, złożywszy wrodzoną Nam Łaskawość, surowo z nim postąpić będziem przymuszeni. Na co dla większey wagi Universał ten Ręką Naszą podpisaliśmy, y Pieczęcią Naszą większą stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Mieście Naszym Wiedniu dnia 11 Września, Roku Pańskiego 1772. Królestw Naszych 32.

Marya Teressa. L. S.

W. A. Xiąże Kaunitz Rittberg.

Na Rozkaz J. Cesarskiey K. Mci.

Henryk Gabriel a Collenbach. –

Z. Villera z r. 1773 N.r X. str. 29.

Traktat między Nayiaśnieyszą Cesarzową Królową Węgierską y Czeską, a Nayiaśnieyszym Królem Polskim y Rzecząpospolitą Polską.-

W Imię Tróycy Przenayświętszey.-

Wiadomo się czyni wszem vobec, y komu o tym wiedzieć należy, Iż Nayiaśnieysza Cesarsko-Królewska Apostolska Mść królestw Węgier, y Czech obiąwszy z Woyskiem swoim niektóre Powiaty Polski, podług ugody ustanowioney z Nayiaśnieyszą Imperatorową Całey Rossyi, y Nayiaśnieyszym Królem Pruskim oświadczyła memoryałem swoim w Warszawie w Roku przeszłym miesiącu Wrześniu podanym Prawa swoie y Powody, które Ją do tych kroków pobudziły.-

Nayiaśnieyszy Król Polski podług Rezultatum Senatus Consilii, które w tymże Roku w Miesiącu Listopadzie były zgromadzone wpisał, referując się do przyszłego Seymu Solenną Manifestacyę przeciwko temuż obięciu.

Z tych Okoliczności wynikało bliskie niebespieczeństwo poróżnienia Przyiaźni y dobrey Harmonii, która zachodziła do tych czas między Nayiaśnieyszą Cesarzową Królową, a Nayiaśnieyszym Królem Polskim y Rzecząpospolitą. Lecz zważywszy wzaiem, iż takowy przypadek nieponyślne ściągnąłby skutki. Duch zgody szczęśliwie przeważył, y tym końcem ułożono Rękę przystąp do Uspokoienia w Warszawie na Seymie Extraordynaryinym za żądaniem trzech Potencyi pociągaiących wyznaczonym, aby wszystkie niesnaski teraznieyszym Okolicznościom uległe rychłą Pełnomocniczów y Kommissarzów obiey strony Radą ułatwione pożądaney ustąpiły Spokoyności.-

(sic)

Na ten koniec Nayiaśnieysza Cesarzowa Królowa Węgier y Czech umocowała Pełnomocnością swoią J. M. C. J. Pana Barona Karola Rewickiego Podkomorzego istnego, Posła Nadzwyczaynego do Dworu Polskiego, a

Nayiaśnieyszy Król Polski, y Rzeczpospolita zmierzaiąc do tegoż końca także wyznaczyli, y umocowali Pełnomocnością Swoią tych . . . .
Którzy, Komissarze y Pełnomocnicielowie prawnie ustanowieni okazawszy sobie wzaiem zupełney mocy zlecenia poczynionych między sobą naradzeniach przestali na niżey wyrażonych Punktach.–

Punkt I.

Pokoy nienaruszony odtąd Jedność y Doskonałe Przymierze między Nayiaśnieyszą Cesarzową Królową Węgier y Czech Jey Sukcessorami y wszystkiemi Jey Państwami z iedney a między Nayiaśnieyszym Królem Polskim Xiążęciem Wielkim Litewskim Jego Sukcessorami, jako y Nayiaśnieyszą Rzeczpospolitą Polską z drugiey strony wiecznemi czasy trwać ma. Tak dalece, iż obiedwie strony czyniące żadnego na potym kroku nieprzyiaźnego przeciw sobie, ani Sami przez swoich wsrzecz lub niewrzecz nie uczynią, ani czynić niedopuszczą. Tym bardziey się Niniejszemu Traktatowi niesprzeciwią, ani sprzeciwić niepozwolą. Owszem we wszystkich Punktach uroczyście Go zachować, dobrą między sobą Harmonią, Honor, Całość, Bespieczeństwo spolne utrzymywać, szkody zaś y niebespieczeństwa obiedwie Strony przestrzegać y oddalać wzaiemnie starać się maią.–

Punkt II.

Nayiaśnieysze Strony kontraktuiące chcąc poprzedzić, y oddalić wszelkie spory, któreby teraz lub na potym mogły poróżnić Przyiaźń y dobre porozumienie przeznaczone, iż nie masz przyzwoitszego, y doskonalszego sposobu do osiągnienia tego skutku tak pożądanego, iak zrzeczenie się wszelkich pretensyi, które do tych czas strona do strony ścić sobie mogła. Nayiaśnieyszy Król Polski Swoim y Następców Swych Imieniem, oraz y z Stanami Rzeczypospolitey Polskiey y

Wielkiego Xięstwa Litewskiego ustępuią Niniejszym Traktatem nienaruszenie, na wieczne czasy Nayiaśnieyszey Cesarzowey Królowy Apostolskiey Węgier y Czech, iako y Jey Następcom y Potomkom oboyga Płci bez wszelkiey rezerwy y wzruszenia iakimkolwiek bądź pozorem Woiewództw y Powiatów, które podług Universału swego Dnia 11 Września Roku 1772, publikowanego obiąć kazała, a to na zaspokoienie y w naygrodę wszelkich pretensyi Jey Królestw, Węgier y Czech, które to kraie zawieraią się w ograniczeniach niżey wyrażonych.

Prawy brzeg Wisły od Szląska za Sędomierz aż do wbiegu Sanu stamtąd idąc na Franopol po Zamość, Rubieszow, aż do Rzeki Buku, potym po za Bukiem wedle właściwych Granic czerwoney Rusi skąd się Wołyń y Podole dzielą aż do Granic Zbaraża stamtąd prosto do Dniestru Łącząc małą część Podola Potokiem Podhorce gdzie w Dniestr wpada oddzieloną dalej do Granic Pokucie z Moldawią rozdzielaiących.–

Które ~~to~~ granice będą oznaczone y oddzielone podług potrzeby y sposobności mieysc y według pewnieyszych Wiadomości o nayważnieyszych Pogranicznych Opisach, co iest naypotrzebnieyszego do utwierdzenia Praw Panowania Mieyscowego y do uniknienia dla tego kłutni oboiey strony w wszystkich tych mieyscach, które z wszelkiemi do tego należytościami pod Rząd Nayiaśnieyszey Cesarsko-Królewskiey Mości powracaią się. Aby zaś w tey mierze żadney niepewności y wątpliwości nie zostawić wspolnie się umowiono, aby obrano z obustron Kommissarzow dla utworzenia dokładney Mappy Granic przerzeczonych, które Prawo Granic tegoż kraiu przez Nayiaśnieyszego

Króla Polskiego y Rzeczpospolitą ustąpionego na wieczne czasy ustanowić ma. Nayiaśnieyszy Król Polski wraz z Stanami Rzeczypospolitey y Wielkiego Xięstwa Litewskiego ustępuie Nayiaśnieyszey Cesarsko-Królewskiey Apostolskiey Mości y Tey Sukcessornym Następcom cały kray wyżey wyrażony Ograniczeniem określony z wszelką Własnością, pod Władzą Nayywyższą y podległość z wszystkiemi Miastami czyli Fortecami, Wsiami, Rzekami, z wszystkiemi Hołdownikami, y Poddanemi Obywatelami, których oraz od Obowiązku Przysięgi Wierności Nayiaśnieyszemu Królowi y Rzeczypospolitey wykonaney uwalniaią, z wszelkiemi Prawami Cywilnemi y Politycznemi iako y Duchownemi y ogólnie ze wszystkim tym co do Rządu Monarchicznego należeć może.-

Na koniec przyrzekaią sobie, iż pod żadnym pozorem do Praw, których niniejszym Traktatem zrzekli się Pretensyi wszcząc nie będą.-

Punkt III.

Nayiaśnieyszy Król Polski y Stany Rzeczypospolitey Polskiey y Wielkiego Xięstwa Litewskiego zrzekaią się powtórnie y iakonaymocniey wszelkiey Pretensyi, które teraz maią, lub kiedykolwiek sobie do którey z tych Prowincyi uwościć by mogli, które teraz Nayiaśnieyszy Dom Austryiacki obiął i ma w swoiey Possessyi.-

Punkt IV.

Nayiaśnieysza Cesarsko-Królewska Apostolska Mość otrzymawszy przez Ustąpienie całego kraiu y Powiatów Granicami wyżey wyrażonemi określonych, oraz Mieysc y Miast do Starostwa Spiskiego należących nagrodę dostarczaiącą za wszystkie Pretensye Królestw Swoich Węgierskiego y Czeskiego, zrzeka się wzaiemnie za Siebie y

dziedzicznych Następców swoich wszelkich Pretensyi mianych, y któreby mieć mogła do Królestwa Polskiego y W. X. Litewskiego pod iakim kolwiek bądź pozorem. –

Punkt V.

Dyssydenci y Greczy Nieunici, którzy w Prowincyach niniejszymi Traktatem ustąpionych mieszkaią używać będą Dziedzictw y Własności swoich tak co do Praw Cywilnych iako y ich Religii się tyczących zupełnie in statu quo zachowani będą, to iest w tym samym stanie wolnym używania ich Nabożeństw y Obrządków ze wszystkiemi y temiż samemi Kościołami Dobrami Duchownemi, które mieli pod czas objęcia y przejścia pod Panowanie Nayjaśnieyszey Cesarsko-Królewskiey Apostolskiey Mości w Miesiącu Wrześniu w Roku 1772 y Nayjaśnieysza Cesarsko-Królewska Mość nigdy mocy swoiey Monarchiczney na uszkodzenie stanu Wiary Dyssydentskiey i Dyssunitskiey w Kraiu wyżey wyrażonym używać nie będzie. –

Punkt VI.

Nayjaśnieysza Cesarzowa Królowa Królestwa Węgierskiego Czeskiego przyrzeka istotnie y iako nayskuteczniey Królowi Polskiemu Jego Następcom y Rzeczypospolitey Polskiey wszystkie Ich Possessye istotnie podług rozległości y stanu, w którym się znayduie po zawarciu Traktatu między Nayjaśnieyszą Cesarzową – Królową Węgierską y Czeską, Imperatorową Rossyjską Królem Pruskim z Rzeczapospolitą Polską. A wzaiemnie Nayjaśnieyszy Król, y Rzeczpospolita Polska Nayjaśnieyszą Cesarsko-Królewską Apostolską Mość, y Jey Następców względem Possessyi wedle Ich rozległości y stanu iak się znayduią po zawarciu tegoż Traktatu iako nayuroczyściey upewniaią. –

Punkt VII.

Nayiaśnieysza Cesarsko-Królewska Apostolska Mość oświadczywszy przyłożyć usiłowanie do powrócenia Rządu, y spokoyności w Polszcze na gruncie stałym y trwaiącym, ubespieczy wszystkie ustawy, które zgodnie z Ministrami trzech Potencyi kontraktuiących na Seymie w Warszawie zgromadzonym pod związkiem Konfederacyi na wzór Rządu wolney Rzeczypospolitey niepodległey ułożone będą. Y na ten koniec Akt osobny zawieraiący w sobie wyż wzmione Konstytucye ułożony, y od Ministrów y Komissarzów wyznaczonych podpisany będzie, iaką aktualna część niniejszego Traktatu, który tę moc, y wagę mieć ma iakoby to słowo w słowo był pisany.-

Punkt VIII.

Wszystko to co tylko będzie ustanowiono y ułożono w Traktatach y ugodach osobnych które się poźniey uczynić mogą tak względem Handlu Oboyga Narodów, iako co się osobliwie Handlu soli tyczyć będzie, tę moc y ten walor mieć będzie, iakoby w tym Traktacie wpisane było.-

Punkt IX.

A iako w niniejszym Traktacie wszystko to co się ściągać może do Dobra y pożytku Oboyga Stron wyrazić nie można, osobliwy Akt uformowany być ma, w którym się wszystko wyrazy, co iedna strona drugiey przyobiecała, lub co postanowić między sobą mogą, y ten Akt tę Moc y ten Walor mieć będzie, iakoby był częścią tego Traktatu.-

Punkt X.

Strony Naywyższe kontraktuiące oświadczaią się że gdyby Komissarze, którzy do tego Dzieła niewdzięko-

czniey mianowani być maią, nie mogli się zgodzić nad Explikacyą Punktu II. Traktatu, użyią środkowania drugich dwóch Dworów kontraktuiących, a tym czasem dzieło oznaczenia Granic się zawiesi. A gdyby na potym wyrosła między temiż dwiema stronami lub Poddanemi iaka sprzeczka względem Granic, obierą się z iedney y z drugiey strony Kommissarze, którzy starać się maią wszelkie różności po przyiacielsku ułatwić. –

Punkt XI.

Co się tycze zamieszania w Polszcze y woyny między Moskwą y Turkiem, ponieważ ostatni przez Manifest wydany Rzeczypospolitey Polskiey zgwałcenie Traktatu Karłowieckiego zarzucił, zkąd nietylko niespokoyność y wątpliwość o trwałości pokoiu zachodzi, ale y obowiązność dalszego między Portą, y Rzecząpospolitą Polską zachowania się wynika, Nayiaśnieysza Cesarsko-Królewska Apostolska Mość wraz z Nayiaśnieyszą Imperatorową Całey Rossyi y Nayiaśnieyszym Królem Pruskim deklaruią użyć Interessowania swego, dla odwrócenia Porty od wszelkich zamysłów nieprzyiaznych przeciw Rzeczypospolitey względem tegoż przez Manifest obwinienia obiecuiąc środkowaniem swym starać się odciągnąć Portę od wszelkiego przeciw Rzeczypospolitey zamysłu y zamachu nieprzyiacielskiego otrzymać to przyiacielską usilnością, aby Porta została w Granicach rzeczonego Traktatu Karłowieckiego iako zawsze, y nigdy niewzruszonego. –

Punkt XII.

Chociaż ninieyszy Traktat w Języku Francuzkim iest ułożony, iednak to na potym zwyczaiem dawno w tey mierze ustanowionym szkodzić niema u stron

Naywyższych tu kontraktuiących.

Punkt XIII.

Woyska Nayiaśnieyszey Cesarsko-Królewskiey Mości Węgier y Czech w piętnastu dniach po stwierdzeniu niniejszego Traktatu z Polski ustępić maią.—

Punkt XIV.

Ten Traktat będzie stwierdzony od Nayiaśnieyszej Cesarsko-Królewskiey Apostolskiey Mości z iedney, od Nayiaśnieyszego Króla Polskiego, y Deputatów Rzeczypospolitey Polskiey na Seymie zgromadzoney z drugiey strony w sześciu Niedzielach rachuiące od dnia podpisu lub prędzey, gdy to być może.— Nayiaśnieysze dwie Strony łożą starania tak u Nayiaśnieyszej Imperatorowey Rossyiskiey, iako y Nayiaśnieyszego Króla Pruskiego o naydoskonalsze Zachowanie Punktów tego Traktatu.—

Dla tym lepszey Wiary My Pełnomocni Komissarze specyalni Delegaci umocowani do uczienia tegoż Traktatu własnemi Rękami, przy wyciśnięciu zwykłych Pieczęci to Dzieło podpisujemy.

Działo się w Warszawie 18 Września 1773.

Karol Baron Rewicki.

(Następuje 89 podpisów Deputatów Polskich.)

(P. Ues. 1775. XIII. str. 102.) 1. 89

Względem Ustanowienia y Określenia Kraiowych Galicyi Stanow.

My etc.

Wszem wobec y każdemu z osobna a osobliwie w Naszych Galicyi y Lodomeryi Królestwach znayduiącey się Szlachcie Naywyższą Naszą Cesarsko-Królewską y Monarchiczną oświadczamy Łaskę y wszelkie Dobro, łaskawie ninieyszemi oznaymuiąc: iako we wszystkich Berłu Naszemu podległych Królestwach y Państwach Szlachtę od innych Obywatelów zawsze różniemy, oneyże różne Prerogatywy, tudzież powszechnie łaskawie nadać usiłuiemy Zacności do obrania z oneyże Szlachty Orszaku Oyców Oyczyzny, którym z powszechnych kraiowych okolicznościach ziścić się, y dla wsparcia oneyże gruntowne sentymenta porządnemi Krokami przed Naywyższym złożyć Tronem Naszym pozwolono, a zatym tey Dobroczynney czułości nie mniey y Szlachcie Naszych Galicyi y Lodomeryi Królestw tymże sposobem łaskawie niniejszemi udzielić, y pozwolić chcemy, aby w tychże dopiero wcielonych Królestwach zbiór Stanow czyli Corpus Statuum podobnież był wprowadzony y ułożony innym Naszym dziedzicznym Państwom zwykły. Dla założenia zaś takowego Fundamentu, na którym zbiór Stanow całość nieprzełomanie założy, za naypotrzebnieyszą sądzimy rzecz, żeby Szlachta sama w przyzwoitey ugruntowana była istocie, y znacznieysi od mnieyszych byli dystyngwowani, a dla wyraźnieyszey onych różnicy z innych postanowione dziedzicznych Państwach Magnatow y Rycerstwa Stanow /.

porządki przyjęte być maią. Mocą więc nimiey-
szych rozporządzamy, rozkazujemy, y nakazuje-
my następuiące.

Popierwsze: Wszem owym dystyngwowanieyszym Familiom, które się dotąd Xiążąt, lub Hrabiów zaszczyciały Tytułami, albo by się dla takowego zaszczytu wywodziły, w takowemu Stanowi nay-
mnieyszey nie postanowiamy Taxy przez tey uręgiłowey kondycyi, aby w tey okoliczności wsparcia niedostatek Nam oznaymili; a to za podaniem przez Nayżyższe Nasze Kraiowe Rzą-
dy pokorney Suppliki. Co się daley

Powtóre: Znacznieyszego tyrze Szlachectwa, iako to aktualney Koronney Godności lub Woie-
wody Tytułu, Kasztelaństwa albo Starosty Grodo-
wego Zaszczytu, tym po uczynionym Szlachectwa wywodzie Wonderniu Hrabiów Stanu zaszczytu z następuiącą Łaskawie udziału chcemy excep-
cyą, aby każdy w czasie Roku przeciągu od dnia ninieyszego Uniwersału ogłoszenia rachuiąc sam się w tey mierze nadgłosił, a za wskrzesze-
nie Stanu takowe czwartą tylko część należącey Taxy dopłacić powinien będzie. Tymże samym sposobem.

Potrzecie: Wszyscy owi, ktory Pozwoleniem byli Urzędnikami, Baronów Stanu, podobnież za u-
iszczeniem się czwartey tylko Taxy części wrócenia nie spodziewai się maią, byle tylko podług u-
stawy dopiero rzeczonego drugiego opisu do-
pranali się o to w przeciągu Roku, y Szlachectwa swego przynaymniey od Dziada trwaiącego okazało wywód. Ztąd

Poczwarte: Nayłaskawszey ieszcześmy nadziei,

./.

iż Nasza Galicyi Szlachta do wimnych Nu ich zachowaniu Naywyższey Łaski Naszey zamiaru obowiązkom sama znać się będzie, y dostatecznie wezrzy, iak obficie Dawniey miane, a teraz zniesione Tytułow y Godności Zaszczyty równie inney ogólney w Naszych Królestwach znayduiącey się Szlachcie Tytułami zaszczycaiącey się nadgrodzić raczemy, gdy onegoż natychmiast po dostąpieniu takiego Tytułu Godności wszystkiemi z onaż złączonemi Prerogatywami, dostoieństwami y pierwszeństwami równie innym Xiążętom, Hrabiom, y Baronom ogólnych Stanów Naszych zaszczycić chcemy; iako nie mniey do wszelkich znacznych Szarży y służb nadwornych drogę otwieramy; o czym bynaymniey nie wątpiemy, bo każdy w tę tym sposobem otwartą do Godności w czasie nie mał wkroczyć Drogę, y chętniey tey Woli Naszey miał oczywiste dowody. Ieżeliby zaś

Popiąte: Ta lub owa wszyż wzeczonym sposobem dystyngwowana Familia na Dawniey mianey y nadaney Tytułu godności polegaiąc doprzszania się zaniedbywała, y na to rocznego czasu przeciągnie zachowała, lecz mimo puściła, tedy także podług swego upodobania o dostoyność Stanu doprzszania się, wszystko nawiast uwolnienia aż do czwartey części przynależącey Taxy, całą Taxę zapłaci, ale też pomyślności żądania swego nie tak łatwo dostąpi; nawet dla uwiadomionych tey Naywyższey Naszey szczodrobliwości zaniedbania przyczyn, takowego Stanu dostoieństwa mydz więcey spodziewać się nie ma; a zatym mużdy mnieysze Szlachectwa Stanu policzona w stanie Rycerskim zostawać będzie, gdyż z własnego przewinienia wyższego stanu prerogatywy utraci. Są więc

Poszoste: Dwa porządki Szlachectwa czyli Classes to iest: Stan Magnatów y Rycerzów postanowione. Do pierwszego wszyscy Xiążęta, Hrabiowie y Baronowie, do drugiego zaś wszelka ogólnie Szlachta

/.

należy, która albo o wyższy Tytuł doprawiać się zaniedbała, albo żadney z wyż wzmiankowanych Dystynkcyi dla siebie, a zatym y dla dalszego Następcow wyniesienia nie pretendowała dostoyności, takowa w drugi porządek policzona Szlachta, czyli Stanie Rycerskim będzie, prócz onego osobliwsze mieć może nadane prerogatywy y oneyż doprawiać się, tudzież Łaskawie oświadczamy, iż Szlachectwa Godnością w Galicyi równie iako y w innych Naszych Dziedzicznych Państwach zaszczycać się będzie.

Po siódme Z tych dwoch dopiero rzeczonych Szlachectwa porządkach zbiór Stanow będzie zawarty, osobliwego dla Duchowieństwa nie czyniąc porządku, którym Szlachectwa Godności między wzwyż namienionemi porządkami przez to Łaskawie tak pozwalamy, aby wszyscy Arcybiskupi y Biskupi obuygo obrządku tak Łacińskiego iako y Greckiego Kościoła, tudzież Infułaci w porządku Magnatow, mnieysi zaś Prałaci y Kanonicy przy Katedrach w tych Królestwach znaydujących się zostaiący, to jest, gdzie iest Rezydencya Biskupia, do Stanu Rycerskiego byli policzeni.

Po ósme: Łaskawie ninieyszemi rozporządzić chcemy, aby do Interessow Seymikowych szczególnie Magnatów y Rycerski Stan należał, y należeć powinien, który podług ninieyszego Kontrybucyi układu po 12. od sta rocznie 75. Złotych Reńskich czyli 300. Polskich Złotych do Cyrkularney Kassy płaci; wszyscy inni zaś dopiero rzeczoney liczby Kontrybucyi do Kassy nie wnoszący, od zgromadzenia Stanow excypowani być powinni, ponieważ y w innych Dziedzicznych Państwach Naszych iest wprowadzono, aby nie wszystkim ninieyszej Szlachcie, lecz tylko pewne dobra maiącą onym była przytomna. A ieżeli

Po dziewiąte: Takowa Szlachta swe tak powiększy ~~St~~ Substancyą, iż postanowioną Kontrybucyi kwotę rzeczywiście dopełni, tedy tego momentu do Seymikow za poprzedzaiącym żądaniem y zwykłym przez Kraiowego Prezesa wykonanym wprowadzeniem onegoż nie zabrania się wstępu, oraz także wszystkie inne Szlachectwa przynależące zyski y na ten czas, gdy onych okoliczności Possessyi swoich

y.

od Seymików Kraiowych zatrudniać mieć będą, y ze wszystkiem innym sobie równym, równie poważani być maią. A gdy

Podziesiąte: Dopiero wyrażonym sposobem Kraiowe Stany złożą się, a potym Naytaskawszy Nasz Rozkaz zbiór Stanów od Naszych Galicyi Kraiowych Rządów spisany będzie, tedy Stany przytomnemi Seymików być uznaiące osobiście przybyć, tudzież mieysce y głos mieć powinni, a żadną miarą kogo innego zamiast siebie postanowić nie powinni, czego na zawsze nie pozwalamy, y za niepozwoloną, tudzież wszelkiemu dobremu Stanów porządkowi przeciwną rzecz ogłaszamy, zakazujemy, y omijamy; a zatym, ieżeli się sam osobiście na Seymiku Kraiowym znaydować nie będzie, żadnemu Jego Deputatowi mieysca osiąść nie pozwalamy. Insza jest okoliczność

Pojedynaste: Kształtu co do Miast, które iako immobilia Corpora dwoch właściwie na Seymiki Pełnomocnych Deputatów wysyłać mogą, i zaś swe okazawszy Plenipotencye Seymikom mogą być przytomni, tego prawa szczególnie tylko Naszemu Stołecznemu Miastu Lwowu, a nie innym dopoty pozwala się, dopóki się inny z tey mierze nie nadgłoszą, y nie okażą, iżby takowego Prawa byli zgodnemi, czemu bynaymniey sprzeciwiać się nie będziemy innym także większym Królewskim Miastom podobnyż Łaskawie udzielić Zaszczytów. W okoliczności

Podwunaste: Samych Seymikowych Interessów zgromadzone Stany, którym Nasze Naywyższe podane będą Rozkazy, nad pytaniem, czyli? nigdy bawić się, lecz nad pytaniem, iak? radzić maią. Jako naylaskawiey żednak im pozwalamy iako nayspokornieysze czynić zarzuty, y dawać Sentymenta, które zaś, aby nas od Stanów doszli, równie wszystkim innym do Naszych Kraiowych Rządów zawsze oddane, a stąd wse allegowane żądania do Naszey Galicyi Nadworney Kancellaryi przesłane być maią. Aby

Potrzynaste: Oprócz rozrzutych Seymików, lub iako

/.

się nam zdawać będzie, częściey Konwokacya Seymikowa w niektórych okolicznościach w czasie powzięcia wiadomości, y zdań od Stanów przez Nasze Kraiowe Rządy czasem mogła być uczyniona; więc w Lwowie Zbiór Stanów, czyli ustanowione Collegium zawsze będzie, w którym zbiorze ciało y podczas całego Stanu zgromadzenia Nasz Rządca Galicyi qua Chef prezydować będzie, a w niebytności iego nayst arszy Deputat ze Stanu Magnatów mieysce zasiędzie. Takowy Zbiór Stanów czyli postanowione Collegium w Lwowie

Poczternaste: Ma się z 6. Deputatów składać, to iest Stanu Magnatów, a z trech Stanu Rycerskiego, z których każdemu bez różnicy na roczną Pensyą 2000. Złotych Reyńskich czyli 8000. Złotych Polskich łaskawie wyznaczamy do sześciu Lat, osobliwie tym sposobem oznaczaiąc czas, aby z porządku na pierwszy Kraiowy Seymik tylko dwoch na 6. Lat, dwoch na 4. Lata, y dwoch na 2. Roki, po tych zaś z postanowionych każdego na Lat 6. per Calculum obierano; podług którego każdy ze Stanów nazwisko owego, na którego dać chce Votum, na Karteczce napisze y zwinąwszy onęż w stoiącę przed Chefem naczynie włoży, który potym te włożone Karteczki sam wyimie, każdego napisane Imie przeczyta, a potym naywięcey maiącego Votów nanotuie. Jeżeliby zaś w nieupłynionym Lat czasie Deputat umarł, albo z inney przyczyny złożył Urząd, tedy Elekcya drugiego pod czas przyszłego nastąpić maiącego Kraiowego Seymiku przedsięwzięta być ma; Dla czego

Piętnaste: Chcemy postanowić dla uspokoienia temu Collegium zdarzaiących się prac, nayprzod Sekretarza, wyznaczaiąc onemuż 1000. Złotych Pensyi, y 200. Złotych na Stancyą czego Summa 1200. Złotych Reyńskich, czyli 4800. Złotych Polskich czyni: Tudzież Archiwum trzy-

/.

maiącego z pensyą 850. Zł. opra Stancyą 150. Zł. co ogułem 1000. Zł. Ryńsk. a Polsk. 4000. Zł. czyni. Ci dwa Urzędnicy podobnież od Stanow pod czas Kraiowego Seymiku przepisanym sposobem, iednak nie na trzy Lat, ale na zawsze obierani bydź maią; tudzież przyięcia dwoch Kopyistow postanowionemu Collegium z pensyą każdego 400. Złotych Ryńskich, czyli 1600. Złotych Polskich pozwalamy. Jako

Piętnaste: Uczyniona Deputatow Elekcya zawsze Nam doniesiona bydź ma, y na ich ustanowienie, mim w tym aktualnie uskutkuią, sobie zostawiemy; tak też pozna się daie y co do takowegoż zwyczaionego Sekretarza, tudzież do Archiwum wyznaczonego, y wszystkich wyższych innych Urzędnikow y co po ustanowieniu Fundi pro Domesticali Cassa od naylaskawszych Naszych należeć będzie Rozporządzeń. A dla Łatwości

Szesnaste: Przystych Elekcyi tak aktualnie ustanowionych, iako y wyższych Urzędnikow wakansow takowych sobie życzących dostąpienia ninieyszem wyraźnie rozporządzamy, aby od urzędnicie in activitate będących, ktorych cała Kraiowego Seymiku Zgromadzenie przeznaczyło, owych żądali Wakansow. Postanowione zaś

Siedmnaste: Lwowskie Collegium osobliwie usiłowai ma, aby wszelkie okoliczności, ktorych tamteysze kraiowe Rządy za potrzebną powzięcia wiadomości osądzą rzecz, doniosło, przytym owemuż w okolicznościach dobra publicznego przywrite swe zdanie dać iako naylaskawszy pozwalamy. Osobliwie zaś, o układ, dopełnienie rozrzuty od Nas wyznaczyć się pod czas Kraiowego Seymiku maiącey Kontrybucyi Repartycyi, wniesienie Rectificatorii, zapobieżenie w tey mierze nieżarliwościom ~~postanowiono~~ przystawiania, y dikktowaniu, wyżpis żądać się /.

przez Nas maiących Roboizną istnych lub innych naprawy Dróg, y o wszystko ogulnie; co się tylko dobra tycze Kraiowego ~~Kosztu powinno~~ nakładać ma; Tudzież podczas prewszego Kongressu uważyć sobie obrać bez wszelkiego Kraiowego Kosztu powinno, ktoreby dla Deputatów y Statuum Personali wystarczyło. Pozwala się oraz temuż własną Kamienicę na Kraiowe zgromadzenie iego naKładem w Lwowie wystawić. Na Koniec.

Podziewiętnaste: Dla osobliwszego wyższych Stanów zachęcenia nowych Kraiowych Arcyurzędów pozwalamy, to iest: dla Magnatów:

Nayprzyiszego Kraiowego Ochmistrza,
" " Marszałka,
" " Podkomorzego,
" " Kuchmistrza,
" " Łowczego,
" " Koniuszego,
" " Sokolniczowskiego Mistrza,
" " Cześnika,
" " Komornika Argenteryi;

Dla Rycerskiego Stanu,
Kraiowego Arcy- Stolnika,
" Vice - Marszałka,
" Vice - Podkomorzego,
" Miecznika,
" Podskarbiego,
" Vice- Komornika Argenteryi,
" Krayczego,
" Chorążego.

Takowe Arcyurzędy iednak szczegulnie dla Honoru bez Pensyi y Jurysdykcyi do żywocie onemuż, ktoremu się ten nada zaszczyt, ale nie dziedziczny, udzieli się, a to podług Naszego zdania tylko Naynaystarszym Familiom wyższego y Rycerskiego Stanu, ktoreby się o to pokornie dopraszały. Zkąd w wszelkich ogulnie Stanach, y w każdym z osobna nayżywszą Naszą pokładamy Nadzieię, iż też z Naszey Strony tak łaskawie postanowioną Ustawę dla osobliwszych tknoneyże przychylności Naszey dowodów, y trwałości utrzymania Stanów wszelkiemi sposobami zachowai starać się będą. Dlatego Nayżywszą Naszą niniejszemi pierwey w tey mierze oświadczamy łaskę,

./.

a to dla przyczynienia czasu, któregoby każdy należyty mógł osiągnąć Krajowego Stanu Stopnia.

Podług niniejszych więc wszelka Szlachta tego najłaskawszego oświadczenia Naszego Korzyści w czasie doznać wcześniej będzie.

W tym bowiem Nasz wypełnia się Zamysł y Wola. Dan w Lwowie Cesarsko-Królewskim Naszym stołecznym Mieście dnia 13. Czerwca Roku 1775.

(L. S.)

Henryk S. P. R. Hrabia de Auersperg

Franciszek Dezydery Wenger

Secretarz.

(§ 29 Statutu Kraj. z d. 28/2 1861. r. l. 20. d. p. p. r.)

„Wydział krajowy ma nadto załatwiać i inne sprawy do dawnego wydziału stanowego należące, o ile te nie przechodzą na inne organy, lub nie ustają wskutek zmienionych stosunków."

(Tu należy utrzymywanie metryki szlach. proponowanie fundacyonalistów i t. p.)

Zb. Billera z r. 1776. N° 1. str. 4.

Uwiadomienie
Względem Szlachectwa.

Wszyscy ogólnie mocą Nayvyższego Universału dnia 13go Czerwca Roku niniejszego wydanego podług opisu onegoż w Paragrafie Iszym, IIgim, y IIIcim wyrażonego względem utwierdzenia dawnego Xiążąt y Hrabiów Zaszczytu, albo z przyczyny nadastwa, lub Baronostwa Tytułu iako nayypokorniey dopraszaiący się, dla łatwieyszego tych żądań wywodu na dostąpienie nowych Stanu Zaszczytów następuiące wykonać, y do skutku przyprowadzić maią.- (wz.)

Popierwszy: Wszystkie we Urzędy, y godności, któremi się tak żądaiący, iako y ich Przodkowie zaszczycali, y na czym Supplikanta żądanie Prerogatywy Stanu ufundowane iest, in Originali, albo Copia authentica & vidimata prośbie przyłączone bydź powinny.-

Powtóre: Toż samo y względem Świadectwa co do zaszczytów Szlachectwa y zachować się powinno; a gdyby ani Oryginalnemi Dowodami ani innemi ważnemi Instrumentami, tegoż okazać nie można, tedy iednak Dowód Szlachectwa y Zaszczyt Urzędu za ważny przyięty będzie, ieżeliby się trzech z następuiących W. Panów podpisało: iako to, Arcybiskup Lwowski Hrabia Sierakowski; Hrabia Zamoyski Ordynat Zamoyski; Mniszech Kasztelan Krakowski; Cetner przeszły Woiewoda Bełski; y Stanisław Potocki, Starosta Grodzki, Bełski, którym Dowody Szlachectwa,

./.

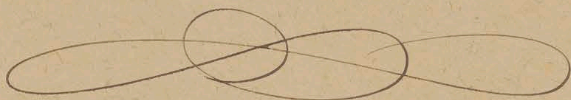
na dostąpienia Podkomorstwa, y Orderu Gwiazdo=krzyżowego podpisać powala się.—

Potrzecie: Podobnez Świadectwo za ważne przyjęte będzie y owych, którzyby porządnemi Dowodami y Dokumentami tegoż dostąpić nie byli w stanie, aby tylko ich mnogoletnie Urodzenie od owego, na którego Osobie Ich pryncypalne żądanie założy za podpisem trzech z tych wyż wyrażonych Magnatów było utwierdzone. Niemniey

Poczwarte: Albo takowym Świadectwem, lub należytemi Dokumentami własne Zasługi wyrazić, y Żądaniu przyłączyć się powinny. Jako też

Popiąte: Y każdy Supplikant Herb, którego żąda, z Polem w Kolorach wyrazić, y przyłączyć powinien.

W Lwowie, dnia 3go Stycznia 1776 Roku.—

Zb. Pillera z r. 1781. N: XXI. str. 96.

Universał.

W Królestwach Galicyi i Lodomeryi, oraz i obcych Kraiach Dobra posiadaiący Szlachcie (ktora za Dwukraiowych Obywatelów poczytać się ma) porządek Rządzenia się, tuteyszey zaś Emigracyą obwieszczaiący. –

My Józef e.t.c.

Wszystkim w Naszych Królestwach Galicyi i Lodomeryi, tudzież Xięstwach Oświecimskim i Zatorskim znayduiącym się ~~[illegible]~~ Szlachcie w powszechności, iako też w szczególności onym, ktory w rzeczonych dopiero Królestwach i Xięstwach, oraz za granicą w Kraiu Rzeczypospolitey Polskiey razem swoie posiadaią Dobra, a zatym i za tuteyszych i za tamteyszych, to iest, Dwukraiowych Obywatelów czyli za Sujets mixtes poczytani być mogą, Naszę Cesarsko – Królewską Nayjwyższą oświadczamy Łaskę, i onychże iako nayłaskawiey obwieszczamy; Iż gdy ow sześcioletni czasu przeciąg, ktory podług osobliwego z Rzecząpospolitą w Roku 1775 zawartego Traktatu, Szlachcie i Mieyskiego stanu Obywatelom, do wolnego wspolnie przenoszenia się mocą Nayjwyższego Naszego Universału dnia 1. Marca 1777 wyznaczony był, iuż dnia 11 go Marca niniejszego Roku 1781. zupełnie się zakończył, za słuszną więc ze wszech miar rzecz upatruiemy, w tych Naszych Dziedzicznych Królestwach Galicyi i Lodomeryi, tudzież w Xięstwach Oświecimskim i Zatorskim, po upłynieniu takowego terminu Ustawy względem Emigracyi, i lokowania się w obcych Państwach, w innych Naszych Dziedzicznych Kraiach przepisane, w powszechności wprowadzić i Rygor wyż rzeczonego Universału de dato 1 go Marca 1777, podług całey onegoż osnowy, tak na Szlachcie, iako też i Mieyskiey Kondycyi Obywatelach bez różnicy sposobem tamże oznaczonym, zupełnie uskutecznić. –

Jako zaś we wszelkich tym podobnych potrzebnych Rozporządzeniach ile tylko okoliczności pozwalać mogą, Dobro Kraiowe z mierną i każdemu Człowiekowi tak szacowną Wolnością złączyć zwykliśmy, tak też we wszystkich Naszych Dziedzicznych Państwach w powszechności

ustanowiliśmy, i Rządom Kraiowym tey Władzy udzieli-
liśmy, ażeby w Naszych tylko Dziedzicznych Krajach
osiadłey, a zatym całe Kraiowey ~~Szl~~ Szlachcie, na ten
czas za przywitą prozbą do cudzych Kraiów ieżdża-
nia wolność dana być mogła, gdy 28 Rok wieku swego
liczyć będą, a zatym przy takowych dojrzałych latach spo-
sobnemi staną się, pożytecznie i z korzystaiącą uwagą
puszczać się w podroż. -
I ten to iest Przepis, ktorem także iuż i Nasze Galicyi-
skie Rządy za prawidło brać maią; z tym wszystkiem po-
nieważ w Galicyi po nastąpioney niedawney Rewindy-
kacyi tego Krolestwa tuteysi Obywatele z Tamteysze-
mi polskiemi Familjami; bardziey ieszcze, niżeli gdzie
indziey pokrewieństwem złączeni są, i naszym zamy-
słem nie iest, ten iedności związek zupełnie, i przy-
krym dla obydwoch Narodów sposobem rozrywać, chcemy
zatym do Władzy rzeczonych Naszych Galicyiskich
Kraiowych Rządów, i to przydać, iż Szlachcie ieszcze
28 roku wieku swoiego niedochodzącey, na mierny nieia-
ki czas Roku, swich Kolligatów w Polszcze, albo na
Dobrach, albo nawet w samey Warszawie odwiedzania
może dać pozwolenie.
Gdyby iednak Galicyiscy Szlachta tey takowym
sposobem sobie nayłaskawiey od nas okazaney osobli-
wszey powolności na to używać mieli, iżby albo bez
żadnego pozwolenia z Kraiu wyieżdżali, lub za Granicą
nad wyznaczony czas dłużey bawili się, na ten czas gdy-
by się to na nich pokazało, albo przytrzymania; alboli
też odebrania dochodów z Dobr swich, nieuchybnie
spodziewać się maią. -
Ile się dotyczy o Zabronieniu Emygracyi, i osia-
daniu w cudzych Państwach, tudzież o uproszeniu
od Rządów Kraiowych na nieiaki czas wyieżdżania do
cudzych Kraiow mowiło, to iednakże tylko o onych
Szlachcie rozumieć się ma, którzy szczegulnie tylko
w Galicyi swe posiadaią Dobra, iłeże onych, którzy
tak tu w Kraiu, iako i w Polszcze razem swe Dobra
maią to się wcale nie tyczy, którym iako Dwukraio-
wym Obywatelom Swiets mictes podług osobliwszego
z Rzeczą Pospolitą zawartego Traktatu Act. Separ.
Art. II. ze wszelkich miar pozwalamy, i na wolę daie-
my, tu lub owdzie przebywać, i z Intrat swich bez

naymnieyszey nięcey opłaty korzystać, gdzie iednakże względem dopisiro rzeczonych Dwukraiowych Obywatelow Sujets mixtes za nieuchybne Prawidło przepisać postanowiliśmy:

Popierwsze: Po upłynieniu Lat sześciu ktore za wolne od Traite foraine czyli od opłacania Taxy wychodowey były wyznaczone, Obywatelom Sujets mixtes zwanym, więcey nie ma bydź wolno Dobra, ktore tu posiadaią, przedawać, poki na to przez Rządy Kraiowe Naszego Nayzwyższego Pozwolenia sobie nie wyrobią i poki od Summy tym sposobem za Granicę przenosić się maiącey, Taxy Wychodowey we wszystkich Naszych Dziedzicznych Kraiach ustanowioney po 10 od Sta pierwey i zawsze pod czas takowey przedaży przyzwoicie nie wyliczą. Iednakże

Powtore: podług osobnego Traktatu Art. Separé Art. V. Summy na zastaw dawane, wszystkie inne Długi, tudzież z Dziedzictw, Sukcessyi i Posagow wynikaiące pretensye, w wyznaczonym sześciu letnym terminie od dnia spadłego lub wynikłego takowego prawa, ieszcze i napotym wolno do Polski rowniez wydawane im będą, tak iako i Rzeczpospolita do równego w tey mierze zachowania obowiązała się; po upłynieniu zaś tych lat sześciu od wszelkich takowych Sum za granicę wychodzić maiących, wyż rzeczoną Taxę wychodową po 10 od Sta nieuchybnie płacić powinni będą. A iako

Potrzecie: Między Szlachtą Naściwą Galicyiską, a Obywatelami Dwukraiowemi Sujets mixtes za granicą Państw Naszych bawiącym, sprawiedliwą czyniemy roźnicę i ku pierwszym osobliwsze względy Nayzwyższey Łaski Naszey natychmiast okazać umyśliliśmy, tak też w teyże przyzwoitości, samą tylko Naściwą Galicyiską szlachtę z Stanu Rycerskiego, i Magnatow, ieżeli podług Universału dnia 13 go Czerwca 1775 względem Erekcyi Stanów Kraiowych iuż teraz nastąpić maiącey, obwieszczonego, w proporcyi swoich Dzie-

raz do Krzeseł, i głosu na Seymach będą ukwalifikowani, podług przepisu, szczególnie za zdolnych wypuszczania do obrad, do osiągnienia nayprzyszych Urzędów, Deputacyi, i innych Kraiowych godności być uznaiemy; i lubo wszystkich Obywatelów Dziukraiowych Subjets mietes swanych a foro reali, et personali Possessionatom przyswitego nie wyłączamy, iednakże od wszelkich Stanów Obrad, iako też od wszelkich Urzędów, godności, i iakiegokolwiek bądź imienia Prerogatyw Stanów, z tey przyczyny zupełnie oddalonych mieć chcemy, że nie ze wszytkim do Galicyi należą, a zatym tak Stanom Państwa, iako i Kraiowi w szczególności przez swoię nieprzytomność szkodliwemi staiąc się, równego prawa do Prerogatiw, i pożytków samym tylko właściwym Galicyanom przyswitych, pretendować nie mogą.-

|ńć|

Poczwarte: Podobnież sama tylko Galicyiska Szlachta z Nayprzyszey Naszey, tak względem zaszczytu ich Familii przez wymieysienie na Stany, i Diplomatów, iako też w znacznym umnieyszeniu Taxy, do tychczas okazanyey Łaski, którą ieszcze do roku od dnia obwieszczenia ninieyszego Universału ninyże uściślić chcemy, korzystać ma.-

Popiąte: Ciż sami także do osiągnienia znacznych Urzędów przy Naszym Dworze, iako to wyższych Konsyliarzów, Podkomorzych, i Stolników godności, tudzież Wysokich Orderów cywilnych, i innych wszelkich Urzędów, i godności tak w Galicyi, iako też we wszytkich Naszych Kraiach Dziedzicznych, do których ninyże równe wraz z innemi Dawnemi Naszemi wiernemi Wazalami, przez Nayprzyszą Łaskę Naszą otwieramy pole, szczególnie być zdolnemi, i o onez podług miary swych zasług starać się będą mogli.-

Poszoste: Z tychże samych względów, gdyby Dobro Kraiu, i obywatelów dobra posiadaiących nieiakiego

wsparcia, i pomocy Naszego Skarbu; dla pospolitego uszczęśliwienia wymagało, takowey Łaski szczególnie, i samey tylko Galicyiskiey Szlachcie udzielić chcemy. Podobnież

Siódme: Łaskę tę, którą dotychczas wszystkim Possessorom Dobr Królewskich, w kupowaniu tychże Dobr dziedzictwem bez Licytacyi świadczyliśmy; po upłynionym iuż wzmiankowanym sześcioletnim czasu przeciągu, tym tylko samym okazać umyśliliśmy którzy iuż na ten czas w Galicyi osieść będą rezolwowani.-

Ósme: Ponieważ z doświadczenia aż dotąd dokazało się, iż Dobra Galicyiskie w Dzierżawę zastawną zagraniczney Szlachcie wypuszczane, często kroć przez ich subarendatorów, lub Officyalistów sposobem uciemiężaiącym Poddaństwo, prawdziwey Kraiowey Ekonomii przeciwnym, cenę Dobr pomnieyszaiącym, i dla Krain w powszechności szkodliwym zarządzane bywaią, i do nieprzeliczonych a dla odległości, i różności zamieszkania Stron, do trudnego zaspokoienia Spraw Sądowych bywaią powodem; przeto za przyzwoitą rzecz Dobru Królestw naszych osądziliśmy, przy tey sposobności Naywyższe Ustawy Nasze względem Contractuum obligatoriorum iuż uchwalone iako nayłaskawiey ponowić, tak dalece, iż odtąd żaden za granicą mieszkaiący Szlachcic tak z stanu Rycerskiego, iako też i z Magnatów nie będzie miał prawa w takowe zastawne kontrakty wchodzić, i mocą onychże Galicyiskich Dobr stawać się Dzierżawcą, lecz tenże sposob Kontraktowania szczególnie samym Galicyanom, lub w Krain osiadłym pozwolony być ma. Dla pewnieyszego więc osiągnienia tego Naszego Kraiowego zamiaru o wszystkie po upłynieniu sześciu miesięcy od daty niniejszego Universału takowe nowe ugody za żadne i nieważne ogłaszamy; Jednakże wszystkich tych pożytków i Prerogatyw wszyscy ci Dunkraini obywatele lub Dzieiets mieies bez różnicy, i wtenże samey mierze maią być uczesnikami, którzy w Galicyi lub

innym Naszym Dziedzicznym Państwie osiedść osiadczaią się, i rezolwowani będą. Podobnymże sposobem.

Podziewiąte: Zabrania się nazawsze Ukrainiorym obywatelom (Sujets mixtes,) którzy ani w Galicyi, ani w żadnym innym Dziedzicznym Państwie swego mieszkania nie maią, iakiekolwiek Dobra w Galicyi kupować; gdzie iednakże ci, którzy wspomnionym sposobem osiadczyli się, w Galicyi lub innych Dziedzicznych Kraiach na zawsze, lub większey części roku z całym swoim Dworem przemieszkiwać, tak do takowego Kupna, iako też do uczęszczania do obrad Statuum podobnież prawo mieć maią; szczególnie zaś Nam samym z Nayvyższey Władzy Naszey zostawiono mieć chcemy, nawet Polskiemu, lub za granicą mieszkaiącemu Szlachcicowi, któremby osobliwszą iaką Nayvyższemu Domowi Naszemu uczynił usługę, mniey lub więcey względów Naszey Łaskawości okazać, a zatym godnościami, urzędami, Dzierżawą, kupowaniem tuteyszych Dóbr, lub innemi dla Galicyiskiey Szlachty szczegulniey obwarowanemi pożytkami osobliwszym sposobem nayłaskawiey ubarować. Gdy także

Podziesiąte: Galicyiskiey Szlachcic nie iest wolno podług Jasnego zdania za granicą Galicyi i innych C. K. Dziedzicznych Kraiów Dobra dla siebie kupować, więc w każdym takowym razie, gdy iaki Galicyiski Szlachcic takie Dobra procz Galicyi, i Dziedzicznych Kraiów kupować sobie będzie życzył, o pozwolenie na to u Naszych Kraiowych Rządów dopraszać się ma. Pozwalamy iednakże nayłaskawiey, aby każdy Galicyiski Szlachcic tak Ryczerskiego Stanu, iako i z Magnatów w Kontrakt zastawny Dóbr w Państwach Rzeczypospolitey

położonych zawsze bez potrzebnego pierwey nadgłoszenia się, sam przez się uchodzić mógł.

Spodziewamy się przeto zupełnie, iż wszystka Szlachta to Nasze Rozporządzenie iako naiściśley zachowa, ci zaś, ktory w Galicyi się osiedli, z uczynionego im iako nayłaskawiey pozwolonego Pierwszeństwa z nayczulszą wdzięcznością cieszyć się, i starać będą w szczególności przez gorliwość o Dobro swoiey Oyczyzny Naywyższey Protekcyi, i dalszey Łaski Naszey stawać się uczestnikami.-

W tym bowiem Nasza Nayłaskawsza Wola i Zamiar dopełniony będzie. Dan w Naszym Królewskim Stołecznym Mieście Lwowie dnia 30go Września roku 1781.

Józef S. P. R. Hrabia de Brigido.

(L. S.)

Franciszek Dezyderyusz Wenger
Sekretarz.-

Piller 1782 str. 20. IV. 1.

102

Uniwersał
Względem Ustanowienia Stanów Kraiowych.

My Józef etc.

Wszem w obec, y każdemu z osobna, osobliwiey iednak wszystkim w Królestwach Naszych Galicyi y Lodomeryi, tudzież w Xięstwach Oswięcimskim y Zatorskim naydujący się Swieckiego y Duchownego Stanu Szlachcie. Naszę Ces. Król. Łaskę oświadczaiąc, niniey-szemi iako nayłaskawiey wiadomo czyniemy:

Iako przy wstępie Panowania Naszego osobliwszą Naszą baczność na to nayłaskawiey skłonili śmy, ażeby to wszystko wprowadzone y uskuteczniane było, coby do Dobra y polepszenia tych naszych dziedzicznych Królestw służyć mogło.

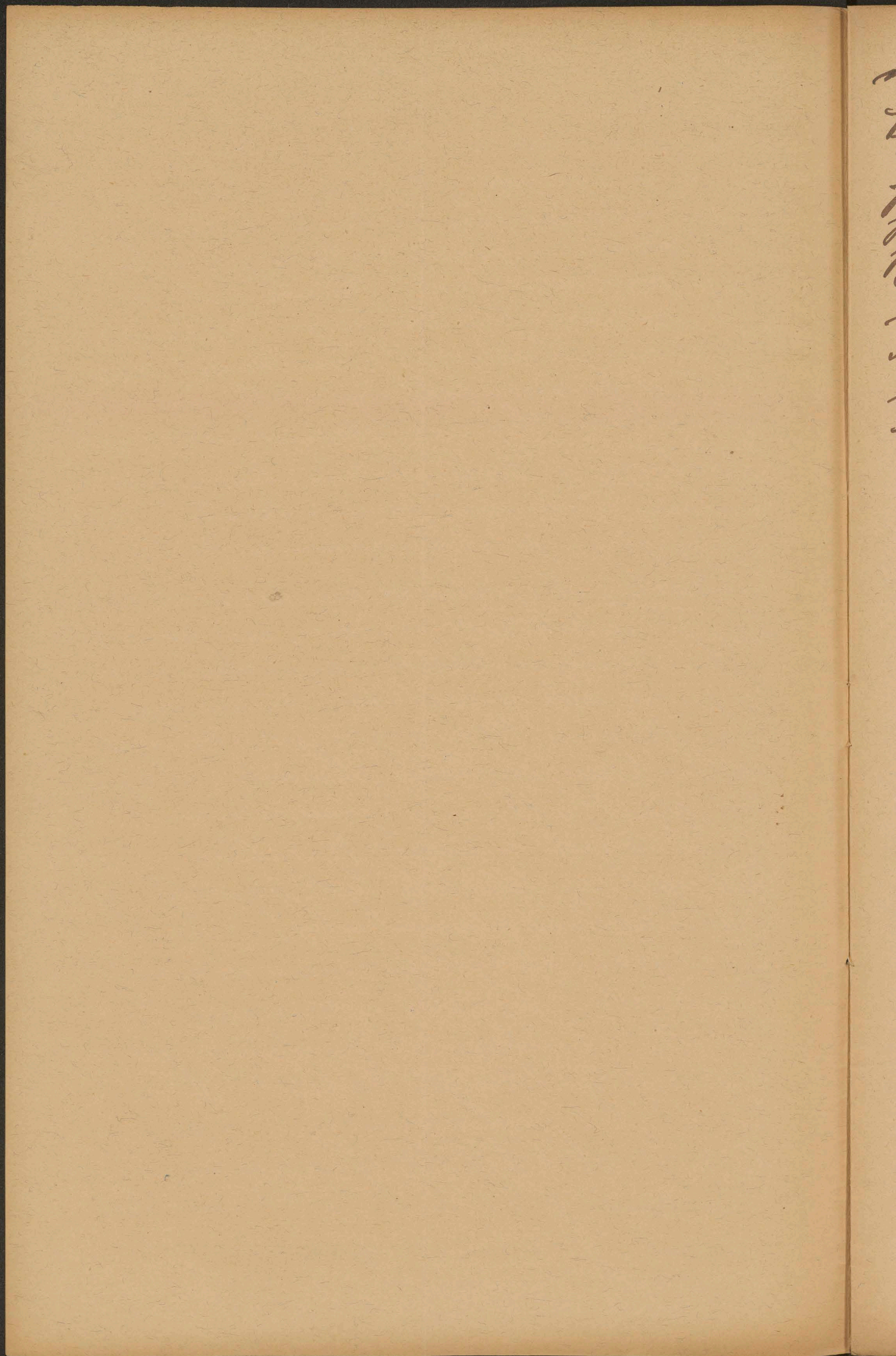
Za nayskutecznieyszy środek do osiągnienia tego Naszego Monarchiczno-oycowskiego Zamiaru poczytaliśmy wprowadzenie Zgromadzenia Stanów, które od nieśmiertelney Pamięci Cesarzowey y Królowey Iey Mći Matki Naszey, Szlachcie Galicyiskiey Uniwersałem dto 15 Czerwca 1775 iako nayłaskawiey iuż jest przyrzeczone.

/.

Roskazujemy przeto iaknaystaskawiey, ażeby Duchowna y Swiecka Szlachta tych Krolestw, podobnież iako y w innych Naszych dziedzicznych Kraiach iest zwyczay, w iedno Ciało Stanow Zgromadzeni, za istotny swoy obowiązek y czynność mieli, o powszechnych Kraiowych Interessach mieć staranie, oraz dla wsparcia onychże, y dla polepszenia tych Państw, pożyteczne proiekta y gruntowne propozycye drogą przepisaną do Naszego nayzwyższego Tronu naypokorniey zanosić.

Po pierwsze: Ażeby zaś do takowego Zgromadzenia Stanow, szczegulnie Nasi wierni tuteysi Wasalle przypuszczeni byli, stanowiemy, iż każden co za Członek czyliczęść Stanow poczytanym być żąda, podczas pierwszego Zgromadzenia Stanow do generalnych Metryk Statuum zapisany być powinien, dla czego potrzeba, ażeby się każdy Grodzkim lub Tabularnym Instrumentem, albo w niedostatku tych, świadectwem od Magnatow na to wysadzonych podpisanym, (że Szlachcicem iest. y w tych Prowincyach y Dystryktach Krolestw Galicyi y Lodomeryi, albo Xiąstw Oświecimskiego y Zatorskiego mieszka)

Iż

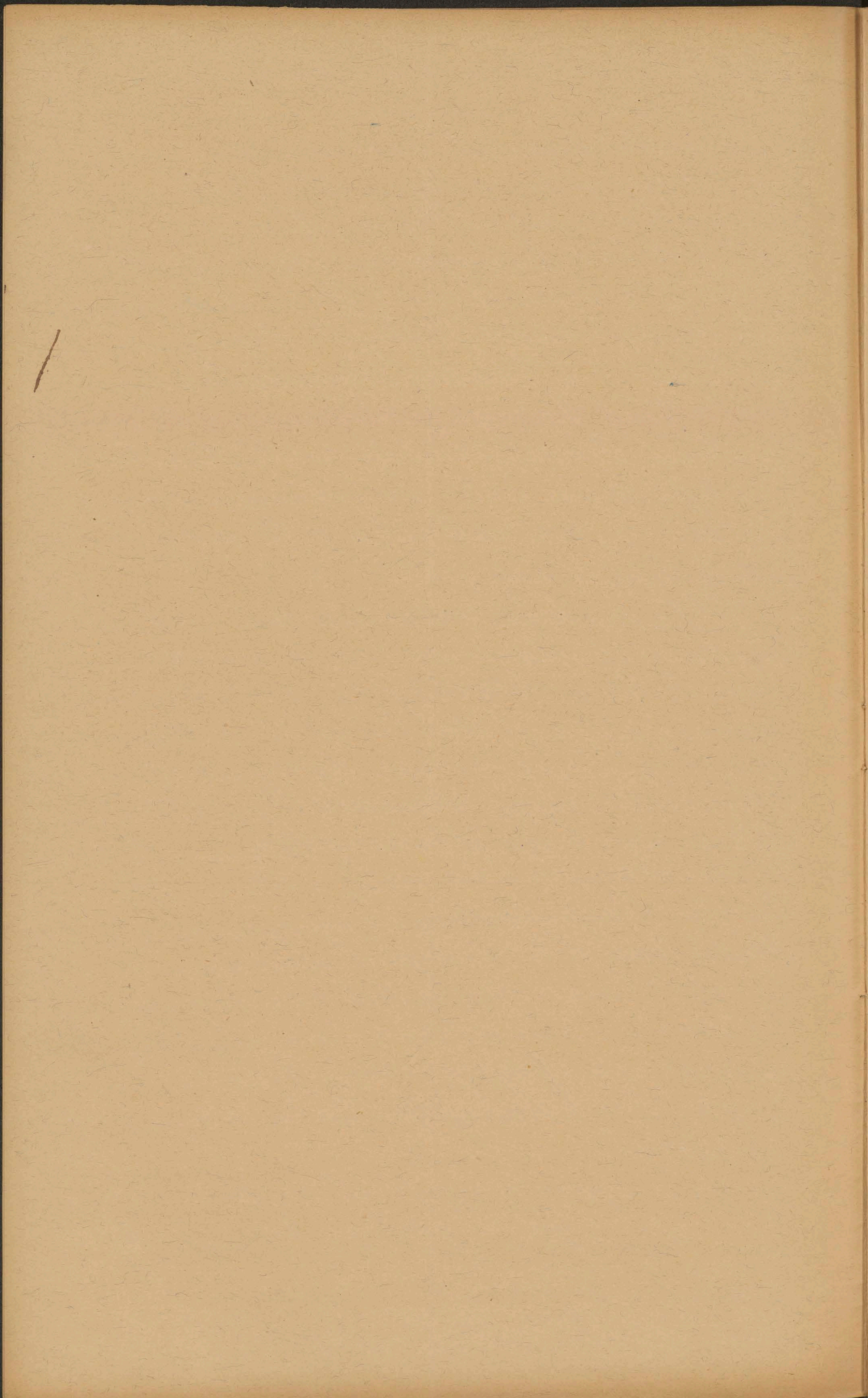

w Naszey Tabuli Kraiowey legitymować, y
przez Cyrkularne Zaświadczenie okazać, iż za
takowego teraz istotnie iest poczytany y uznany,
przez którą legitymacyą y zapis do Metryki,
po niey następujący, każden Szlachcic y iego
prawi Potomkowie, prawa nabędą, i wszelkiemi
czasy za prawdziwe członki Stanów bydź poczyta-
nemi, oraz wszelkich tuteyszym Stanom od
Nas iako nayłaskawiey pozwolonych dosto-
ieństw y przywileiów używaiący miejsce
y głos podczas Seymow, stać się uczestnikami.

Powtore: (Ustęp ten nie obowiązuje w
całości – nadawał prawo udziału w Sejmie
opłacającym podatek najmniej 75 Zł.)

Potrzecie: Nie powinien ani nie może żaden
obcy, pod iakimkolwiek pozorem, ani pomiędzy
zgromadzeniem Stanow znaydować się, ani
też przywileiów y dostoieństw naszym wier-
nym Stanom Kraiowym pozwolonych bydź
uczestnikiem, chybaby przed tym miały
Indygenat, o który u zgromadzenia Stanów
starać się ma, w poczet Wasallow Naszey
Galicyjskiey Szlachty bydź przyjęty; y ow-
szem wyraźnie stanowiemy, iż żaden ob-
cy (chybaby się rękoprzemieniem uroczyście
obowiązał, naydaley w przeciągu Roku
iednego o Indygenat postarać, y razem
w Naszych dziedzicznych Kraiach na zawsze
osiąść, lub przynaymniey większą część
Roku z swoią familią y całym swym Do-
mem tamże przemieszkiwać) Dobr Szla-
checkich kupować nie może.

/.

Poczwarte: Podług wyżey wzmiankowanego Uniwersału d.do 13go Czerwca 1775 tuteysza Galicyyska Szlachta iest iuż na dwa Rzędy, Magnatów y Rycerstwa podzielona, y dalięż wszystkim, ktoryby się podług § 1go ninieyszego Naszego Uniwersału z wpisania się do pierwszey Stanów generalney Metryki legitymowali, dostoieństwa Stanu Rycerskiego, w tych Królestwach Galicyi y Lodomeryi tudzież Xięstwach Oświęcimskim y Zatorskim, niniejszemi iako naytaskawszey pozwalamy, bez żadnego o to wyzszey ubiegania się;

Iednakże niniejszemi żakonay Taskawszey stanowiemy, iż nikt z pierwszym Rzędem Szlachty, to iest Magnatami równać się, ani dostoieństwa tego sobie przypisywać nie może, ktoby się Naszym Monarchicznym Uznaniem y Potwierdzeniem Stanu wyższego, dawney ziemi, lub iego poprzednikom nadanego, albolź też po zaszley Rewindykacyi z wywyższenia swoiego Stanu przez Nas, lub przez Nayiaśnieyszą Panią Cesarzową y Królowę Iey Mć. Matkę Naszę, przed wprowadzeniem Stanów z Naszych Nayważnieyszych Rządów Kraiowych, Instrumentem Tabularnym legitimował.

Ten wywód wszystkich wspomnianych y nastepuiących legitymacyi, które teraz, a to przed wprowadzeniem Stanów przez też same uiścić się nie może

/.

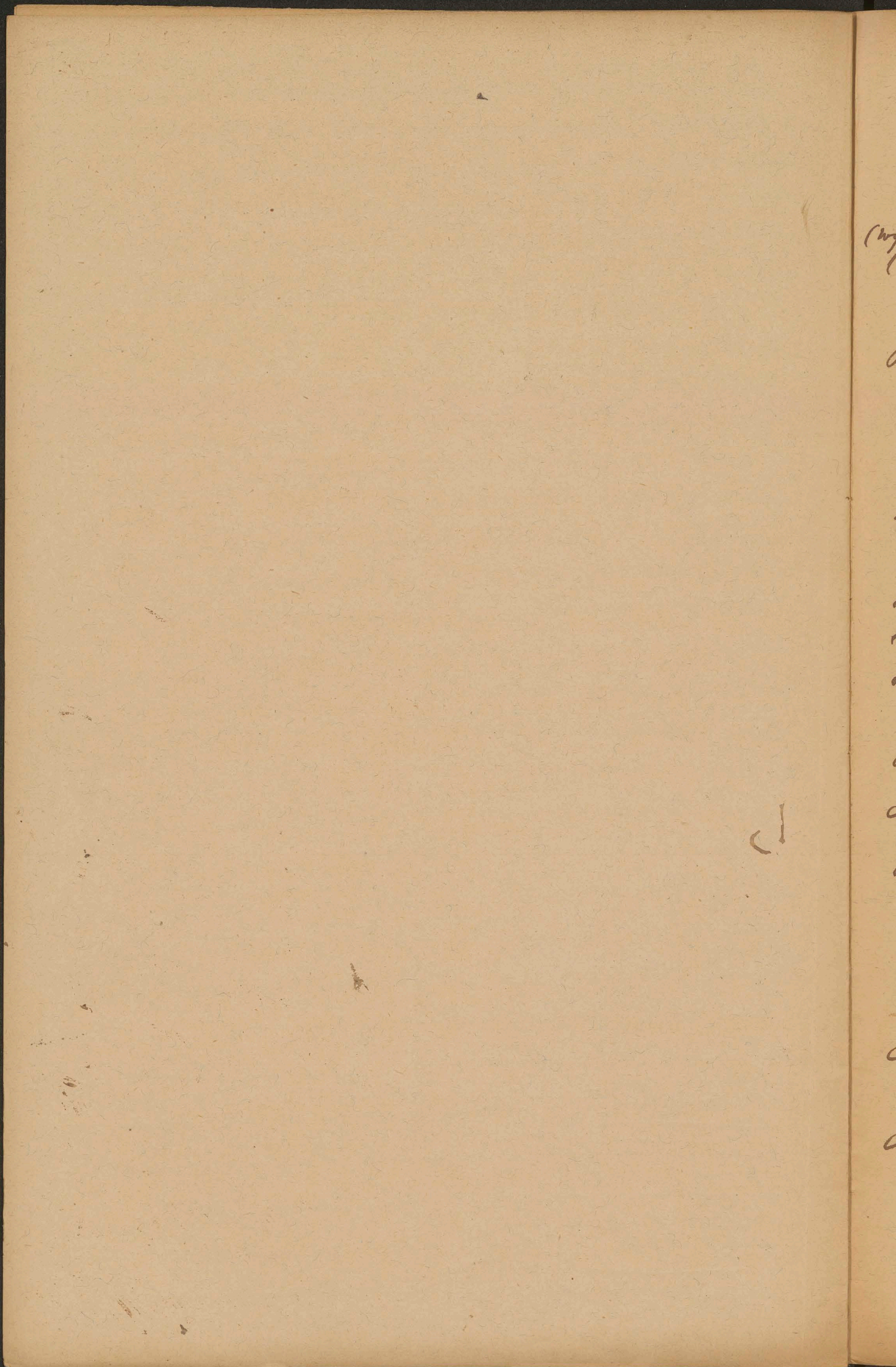
a przeto Nayjaśnieyszym Rządem Kraiowym y Tabuli Kraiowey powierzony bydź musi, napotym iednakże zupełnie na Zbiór Stanów iako osobliwsze Dostojeństwo przelać chcemy, tym sposobem ażeby też Stany, nim nowy iaki członek do ich zgromadzenia będzie przypuszczony, pierwey onemuż zaświadczenia do tego potrzebne y dowody położyć zalecili, takowe przetrząsnęły, a potym poznawszy istotę rzeczy, onegoż przyiąć, lub oddalić miały władzę.

Stanowiemy także wyraźnie, ażeby nikt, ktoby się niezwykłym sposobem z wywodzenia lub przyznania sobie wyszczególnym dowodów okazać nie mógł, Xiążęcych, Hrabiow y Baronow tytułow sobie nie przywłaszczał, ani ich od nikogo nie wymagał, lub iakichkolwiek tem tylko wyższemu stanowi przyzwoitych znaków, w herbach nie używał, ile że przeciw tym, którzyby w tey mierze wykraczali, albo Herby Rycerskie sobie bezprawnie przywłaszczali, Fiskusowi sądowe (administracyjne) ścigania jest zostawione.

Poprzątki: (Ustęp w całości nie obowiązuje, stanowił o udziale Duchowieństwa w dawnych sejmach Stanowych)

Ostrożnie: (Ustęp w całości nie obowiązuje, stanowił o czynnościach Kraiowych)

/.

Siódme: Naostatek wszystko, co w rzeczonym Uniwersale dnia 13 Czerwca 1775 względem Powagi y czynności zgromadzeń Stanów przepisanego Kollegium (wydziału Stanowego) jest ustanowione, mocą niniejszego Uniwersału iako nayłaskawiey potwierdzamy.

Aże nie tylko Naszey Kraiowo-oycowskiey staranności do polepszenia tych Królestw, lecz też osobliwszey Naszey naywyższey Łaskawości y Przychylności ku Naszym wiernym Galicyjskim Wazallom y Poddanym tak znaczne dowody niniejszemi dać raczemy, tak również nayłaskawiey spodziewamy się, że wszyscy Nasi wierni Wazalle y Poddani, osobliwiey zaś Stan Rycerski y Duchowieństwo z swoiey wierności y winnego Nam posłuszeństwa oraz z swoiego przywiązania y skuteczney żarliwości ku ich Galicyjskiey Oyczyźnie, na tę Naszą Kraiową Oycowską staranność y Monarchowską łaskę zasługiwać wszelkiemi sposobami starać się będą.

Dan w Naszym Król. Stołecznym Mieście Wiedniu dnia 20 Stycznia 1782.

Józef

S. P. R. Hrabia de Borgesto

(L. S.) Antoni Feldhoffer Sekretarz.

Piller 1782. XVI. str 46. 110

Uniwersał
Względem Legitymacyi Szlachectwa
in Tabulis Regiis.

Na fundamencie Uniwersału Roku ninieyszego na dzień 20 tym Stycznia obwieszczonego, Iego Rzymsko-Cesarsko-Król. Apost. Mość, o tym wszystkim, co tylko do zgromadzenia w iedno Corpus Statuum tuteyszey Szlachty tak duchownego iako y Swieckiego Stanu potrzebnego zdawać się może, iaknayłaskawiey obwieścić rozkazał.

1mo. Ponieważ Naywyższa Wola do tego zmierza, ażeby ta ważna czynność wkrótce rozpoczęta była; przeto ninieyszemi do wiadomości się podaie, iż każdey Szlachcic Galicyiski tak Swieckiego iako y Duchownego Stanu, podług przepisu Uniwersału §1. dla zaciągnienia się do Generalnych Metryk Galicyiskich Stanów Kraiowych, tym pewniey w przeciągu sześciu Miesięcy z Ces. król. Xiąg Tabularnych legitymować się ma, ile że inaczey, po upłynieniu tego Terminu, gdyby żadnych dostarczaiących przyczyn nie przywiódł, za obcego poczytany, y tylko za nabyciem Indygenatu y ~~uzyskaniem~~ Prerogatywy Galicyiskiey Szlachty, tudzież za opłaceniem Taxy od Indygenatu y wyniesienia na Stan Rycerski należącey się, do Galicyiskich Stanów, bydź może przypuszczony.

2do. } nie obowiązuię, dotyczy dawnych
3tio. } Seymów Stanowych.
4to. }

Dan we dworze dnia 31 go Maia 1782.

Iozef S. P. R. I. Hrabia de Brigido
L. S.
Frankenbusch Dezyderyusz Wenger
Sekretarz.

Piller. r. 1782. str 98. XXV

Uniwersał

aby Szlachta z Herbu szlacheckiego dotąd używanego wywodzili się y Herb swoy Kolorami malowany podawali.

Gdy Iego Ces. Krol. Mc. swoim Nayuyższym Nadwornym Dekretem iuż na dniu 22 gim Września a pracs. 6go Paździerznika pnieszłego Roku ściśnay Tachawiey rozkazać raczył, ażeby dla uniknienia wszelkich błędów, lub nieprzyzwoitości, tuteysi Szlachta z Herbu szlacheckiego, dotąd używanego wywodzili się; Przeto niniegszemi zaleca się, iż każden kto z własności tuteyszych Stanów Kraiowych podług przepisow w Uniwersale z dnia 20go Stycznia niniey szego Roku publikowanym wyrażonych się korzystać, a podług obiaśnienia Cyrkularza 31 z Maja nastąpionego, Mieysce y głos pomiędzy Stanami Kraiowemi mieć życzy, iszcze Herb swoiego Szlachectwa, porządnie Kolorami odmalowany, wraz z opisaniem Herbu y dowodami, iż takowym Herbem prawnie zaszczycać się może, Do tuteyszych Nayuyższych Rządow Kraiowych podać powinien: Dowody zaś

1mo. z Oryginalnych Dokumentow albo

2do. z Uredowych Extraktow, ~~albo~~ lub

3tio. z Świadectw Magnatow do roztrząsania dowodow szlachectwa wyznaczonych, lub w niedostatku tego wszystkiego

4to. in Subsidium z Dzieł Okolskiego, Niesowskiego y Niesieckiego maią bydź wyprowadzone.

A ponieważ dotąd był zwyczay, iż niektorzy Szlachta innymi swoich Herbow używali y omylnie używać pozwalali; takowe potoczone Herby wprawdzie aż do Terminu Rewindykacyi tych Królestw potwierdzaią się, jednakże oraz do wiadomości podaie się, iż co do Herbu

y.

zatem na częściowe zaspokojenie należytości gminnych w kwocie 12 fl 70 ct. wa do rąk wykazanego pełnomocnika gminy adw. p. Dra Lisowski za kwitem i ściągnięciem asygnacyi wydać i o tem w 30 dniach sprawozdanie złożyć.

O tem uwiadamiamy Świetny ck. Urząd podatkowy główny i zbiorowy w Krakowie z wezwaniem o pokwitowanie kwoty 139 fl. 44 ct. wa.

O czem strony interesowane uwiadamiamy.

Uchwalono w Radzie ck. Sądu krajowego
Kraków dn. 10 grudnia 1886.

Marek

/.

po Rewindykacyi udzielonych, lub napotym udzielać się mających, czyli złączonych, zawsze o Naywyższą Approbacyą do prasząć się będzie należało, bez ktoy zaś, rzeczone przypuszczenie do Ksiąg za nieważne będzie.

Z Lwowie dnia 19 go Lipca Roku 1782
Józef S.P.R. Hrabia de Brigido
L. S.
Franciszek Ksawery Wenger
Sekretarz.

Zb. Pillera. z r. 1785 N. 106. str. 171.

Cyrkularz

o Przymiotach, dla których Szlachcic nowego Dyplomatu bez zapłacenia taxy dostąpić może.

Nayjaśnieyszy Maiestat Naywyższym Dworskim Dekretem 8go Lipca 1784 wydanym, a 20 tego odebranym łaskawie oświadczyć raczył, że tey Szlachcie, która wprawdzie przynależytemi Dokumentami wywieść się niemoże, iednakowoż corocznie od mianych w swoiey Possesyi poddanych, lub gruntu przynaymniey Dominikalnego podatku 25 Zł. Ryńsk. czyli 100 Zł. polsk. opłacać, i wdanym zaświadczeniem od 4. głos. i mieysce maiących Szlachty danym dowieść może, że przy rewindykacyi Galicyi za prawdziwą Szlachtę miana, i poczytana była, nowe Szlachcie Diploma od taxy wolne wydane być powinno.–

w Lwowie dnia 6go Października 1785.

Józef S. P. R. Hrabia de Brigido.

Józef Baum de Appelshofen.–

Zb. Pillera z r. 1787. N. XXX str. 36.

Universał

Względem złączenia Bukowiny z Galicyą.

My Józef e.t.c.

Dla osięgnienia tém bespieczniey celu, który sobie w inkorporacyi Bukowiny z Galicyą, i w tym ściśleyszym obydwóch tych Kraiów między sobą złączeniu założyliśmy, przyzwoitą rzeczą być sądziemy, żebyśmy szlachcie Bukowińskiey podobną do Galicyiskiey postać dali.

W tym zamiarze następuiące przepisy ustanawiamy:

§ 1. Tytuły Boiar, Masil i.t.p. na potym zupełnie ustać maią, i cała Szlachta Bukowińska na stan Panów i Rycerzów podzielona będzie.

§ 2. Stan Panów zawiera w sobie stan Hrabiów i Baronów, te dostoieństwa wszystkie owe Familie otrzymaią, które dowiodą, iż w Mołdawii iaki z 12 wielkich Kraiowych Urzędów piastowały, i że 3000. Złr. Ryn. rocznych dochodów z C. K. Państw maią. –

Też Familie za Stan Hrabiów całą taxę, a za Stan Baronów żadney taxy nie zapłacą. –

§ 3. O wyniesienie na Stan Baronów od taxy wolne w przeciągu 2 lat prosić należy. Po upłynionym zaś tym czasie toż wyniesienie iedynie tylko za zapłaceniem całey taxy dostąpione być może. –

§ 4. Biskup Bukowiński należy do stanu Panów tak, iak i Biskupi Galicyiscy. –

§ 5. Stan Rycerski z Prawem Immatrykulacyi wszystkim Boiarom i Masilom, bez proszenia o to również tak, iak i polskiey Szlachcie przez Universał pod 13 Czerwca 1775. ninieyszemi pozwala się. –

§ 6. Za Boiarów wszyscy ci poczytani będą, którzy tego tytułu teraz używaią, za Masilów zaś tylko

owi uznani będą, którzy w Regestrze w Motdawii uściślonym zawieraią się.-

Ci którzy w tym Regestrze nie są wyrażeni, a o tę godność domagać się sądziliby mieć prawo swe dowody z nieodrzutnych dokumentów przynieść, lub przynaymniey to okazać powinni, iż im tytuł Masila w sprawach sądowych, lub w inney iakiey publiczney wydarzoney okoliczności dawany bywał.-

§7. Każdy immatrykulowany Pan Stanowy, który 75 Zł. Ryn. podatku płaci, na Seymie z głosem, i siedzeniem być obecnym prawo ma. Do oświadczenia się w tey mierze przeciąg czasu 6 Miesięcy pozwala się.-

§8. Dwoiykraiowi obywatele swiets mixtes zwani, którzy prawa swego bywania na Seymie dowiodą, i tego prawa używać chcą, albo przez całe 6 Miesięcy w Kraiu mieszkać, lub podatek w dwóynasób płacić maią.-

§9. Na koniec Rubtaszom wolność do posiadania tach ich przeszłych dóbr, iako też do nabycia nowych pozwala się.-

Zwierzchnością Rubtaszów iest co do zaskarżeń realnych względem dóbr intabulowanych Sąd Szlachecki, we wszystkich zaś innych osobistych i realnych skargach Sąd mieyscowy.-

Dan w naszym Stołecznym i Rezydencyonalnym Mieście Wiedniu dnia 14 Miesiąca Marca, Tysiąc siedmset osimdziesiątego siodmego, Panstw naszych Rzymskiego w dwódziestym drugim, a dziedziczno-kraiowych w siódmym Roku.-

Józef.

(L. S.)

Leopoldus Hrabia a Kollowrat.

Aloysius Hrabia de Ugarte.

Zb. Pillera z r. 1790 N: LXI. str. 74.

Patent

Iż Bukowina Prowincyą samą przez się iest.

My Leopold e.t.c.

Wzgledem uczynienia publiczne zarządzenie jednostaynym, część Multan pod nazwiskiem Bukowiny zawarta, w roku 1786. takim sposobem z Galicyą złączona była, aieby Bukowina iako ieden Cyrkuł Galicyi w zarządzeniu publicznych i prawnych interesów z tym Królestwem za równo uważana, i podług wspólnych ustaw zarządzaną zostawała. Ale że doświadczenie okazało, iż różność języka, moralności, i zwyczaiów Obywatelów, doskonałego złączenia oczekiwać nie pozwala, zaczym postanowiliśmy, Bukowinę tak dalece znowu od Galicyi odłączyć, iżby też na przyszłość nie więcey iuż iako iedna część Królestwa uważana była, i Stany oneyże wspólne Stany Galicyiskie nie czyniły, względem zaś publiczney i prawney Administracyi tym czasem zapobiegaiącym sposobem ten związek z Galicyą zostawać ma, który dla Bukowiny bespieczeństwo i wzrost obiecuje.-

Podług czego rozporządzamy.

Popierwsze. Iż poczynszy od 1go Listopada tego roku, Bukowina pod tym imieniem, iak Prowincya sama przez się będąca szczególnie przez wspólny Kraiowy Rząd z Galicyą w związku zostawać ma,

Powtóre. Takowy Rząd i na dalcy przez Kraiowe Gubernium w Lwowie ustanowione w wszelkich politycznych okolicznościach sprawowany być powinien.

Potrzecie. Dla pospolitey Administracyi sprawiedliwości potrzebowany Sądy, mieysczowe w Czerniowicach, Seretcie, i Suczawie, iak się onczi

po ten czas znayduią, a zaś na Szlachecką Instancyą Sądową ustanawiamy Sądy Kraiowe w Stanisławowie nayblizszy od Bukowiny położone y to w ten sposób, iż dotąd wszystkie tamże sądowe sprawy razem, które dotąd Sądom Kraiowym w Lwowie wyznaczone były, załatwiane bydź powinny.
Poczwarte. Podług tego rozporządzenia będzie więc i o fiskalnych okolicznościach Adiunkt Fiskalny w Stanisławowie znayduiący się staranie mieć, i
Popiąte. Tabulae Regiae w trzech mieyscach w Bukowinie dotąd znayduiące się w iedną złączone, i pod zarządzeniem lokalnego Sądu w Czernowicach zostawać będą.-

Spodziewamy się naresczcie po wszystkich obywatelach Bukowiny, iż oni dobroczynny zamiar tego rozporządzenia z dziękczynieniem poznaią, i tak rozporządzenia dotąd trwaiące iako też i napotym wyniknąć maiące Ustawy we wszystkim ściśle zachowaią.

W Wiedniu dnia 29 Września 1790.

Leopold.

(L. S.)

Franciszek Karol Baron de Kressel.

Leopold de Haan.-

Piller rok 1807. N. XL str. 134. 116

Cyrkularz

Przepis: jak powinności szlachty czynszowey (Cenzytów) w dawnieyszey części Galicyi zwierzchnościom gruntowym maią być wzięte.

Aby wszelką w tym rzeczy wątpliwość, w których przypadkach powinności szlachty czynszowey ku zwierzchnościom gruntowym, podług Inwentarzy; a w których zaś, podług Ugód niegdy niemi a Państwem zawartych, rozsądzone być maią: Cesarz Jegomość przez naywyższy dekret Kancelaryi nadworney ddo 4go. Czerwca r. b. następujące prawidła na części dawnieyszey Galicyi ustanowić raczył:

Szlachta czynszowa, czyli Cenzyci mogą się właściwie na trzy klassy dzielić:

1mo. Którzy grunta rustykalne do użytku przyięli, z których Poddani zwierzchności gruntowey tylko czynsz opłacali.

2do. Którzy chłopskie grunta ~~dawniey rustykalne z obowiązkiem~~ oczynszowane z powinnościami na nich radykowanymi wraz do użytku przeięli; i

3tio. Którzy przyięli grunta dominikalne z obowiązkiem daniny na zawsze, albo też przez regulacyią onychże od czasu do czasu wymierzonych.

Jego ces. król. Mość stanowi więc: iż zwierzchności gruntowe od

pierwszey klasy szlachty czynszowey,

oprócz Czynszów w gruntowych Inwentarzach zawar-
tych, nic więcej żądać, ani też czynsz podwyż-
szać ani szlachtę czynszową rugować nie mo-
gą: ponieważ Inwentarze dawne, i Fasyje szcze-
gólne dominikalne fundamentem są do sądzenia
o daninach, które Dominia od Posiadaczów grun-
tów rustykalnych prawnie żądać mogą; ponieważ
Patent roboczy ddo 16go Czerwca 1786 nie do tego dąży,
aby Daniny z gruntów chłopskich były pomnożo-
ne, ale owszem aby były zmnieyszone, zamiar zaś
ten wcaleby nie był dopięty, gdyby Dominiom
pozwolono daniny na gruntach chłopskich rady-
kowane i w gruntowych Inwentarzach wytknięte
podwyższać, a naostatek ponieważ, podług Paten-
tu ddo 5go Stycznia 1781. żadne Dominium innych
danin z gruntów chłopskich wymagać nie powinno,
tylko te, które w gruntowych Inwentarzach i w Do-
minikalnych Fasyach prowentowych podług nich
ułożonych są umieszczone. Iż Dominia od

drugiej Klassy szlachty czynszowey, nad da-
niny lub powinności na gruntach rustykal-
nych radykowane, a w Inwentarzach grunto-
wych i specyalnych wytknięte pod obrócz nie
więcej wymagać nie mogą; ponieważ szlachta
czynszowa szczególnie w prawa i obowiązki o-
wych Chłopów wstąpiła, którzy też same grun-
ta przedtem posiadali, a zatym Ugoda w In-
wentarzu gruntowym zawarta x. na nich jest
rozciągnięta; na ostatek, iż

trzecia Klassa szlachty czynszowey, po-

/.

dług ugody między nią a Zwierzchnością gruntową zawartey, uważaną, traktowaną i przy possessyi gruntów do póty utrzymaną bydź powinna, do póki Sędzia czego innego nierozsądzi, spory albo, wiem tym podobne podług Inwentarzy gruntowych rosstrzygnięte bydź niemogą, ale przedmioty z Ugody wynikaiące, przez Sędziego właściwego rozsądzone bydź powinny.

Stanowi atoli Iego ces. król. Mość względem tey trzeciey Klassy szlachty czynszowey, iż w przypadku wątpliwym, czyli Czynszi grunta chłopskie czyli zaś dominikalne posiadaią, tudzież czyli daniny ich podwyższone, a oni w przypadku opierania się z gruntów oddaleni bydź mogą? wszyscy oni, iako posiadacze gruntów rustykalnych uważani i traktowani bydź maią, którzy w dawnych Inwentarzach; w Fassyiach specyalnych dominikalnych z ich daninami i powinnościami są umieszczeni, a względem których oddawana tychże danin i powinności z strony zwierzchności gruntowey osobliwie nie iest obwarowaną; grunta albowiem takowe tę maią za sobą presumpcyią, iż początkowo gruntami rustykalnymi były; ponieważ Inwentarze Ugodę, między zwierzchnością a Poddanymi względem gruntów do używania tymże wypuszczonych a tym samym więc w rustykalne obrócnych, zawieraią; grunta zaś dominikalne które komu na dłuższy lub krótszy czas z obwarowaniem danin pewnych do /.

wsytkie wypuszczaią, nie gruntowemi Inwentarzami ale przez Ugody wypuszczać się zwykły, albo przynaymniey wypuszczać się powinny.

Która to nayważniesza ustawa do każdego wiadomości i zachowania z tym dodatkiem się obwieszcza, iż pierwsza i druga Klassa szlachty czynszowey, Ugodę z Dominium względem powinności lub danin Tylko podług prawideł Patentu robocznego dnia 16. Czerwca 1786 i innych względem Ugod między zwierzchnościami a Poddanymi wydanych ustaw zawierać mogą.

We Lwowie dnia 31go Lipca 1807.

Krystyan Hrabia de Wurmser

Karol de Friedenthal.

Continuatio edictorum et mandatorum universalium in regnis Galiciae et Lodomeriae emanatorum. Leopoli. Typis Josephi Piller.

Rok 1815.

№ 31. str. 107. z r. 1815.

Obwieszczenie

względem objęcia w posiadłość powiatów cyrkułu Złoczowskiego, Brzeżańskiego, Tarnowskiego i Zaleszczyckiego. [sic!]

Na mocy Traktatu między Cesarsko Austryackim, i Ces. Rossyjskim Dworem pod dniem 3 Maja 1815. w Wiédniu zawartego, odstępuje Ces. Rossyjski Dwór odłączone od Galicyi wschodniéj przez pokóy, roku 1809 w Wiédniu zawarty, Powiaty Cyrkułów Złoczowskiego, Brzeżańskiego, Tarnopolskiego i Zaleszczyckiego, znowu Nayjaśnieyszemu Domowi Austryackiemu, i termin do oddania, a właściciele do objęcia tych Powiatów zostaje na dzień 20 ty bieżącego miesiąca Czerwca wyznaczony.

Niżeypodpisani, od iego C. K. Apostolskiey Mości do odebrania tych Powiatów nayłaskawiey mianowani Kommissarze pełnomocni, uwiadamiaią zatém niniejszym o takowém objęciu wszystkich w tych Powiatach znaydujących się Mieszkańców, każdego Stanu i godności, tak duchownych iako i świeckich, wszystkie Dominia, Magistraty, i każdego w ogólności bez wszelkiego wyjęcia, i podaią onym następuiące prawidła dla ich przyszłego postępowania.

1. Nayjaśnieyszy Cesarz Austryi obeymuie znowu dopiero wspomnione Powiaty, tak, iak one podług Traktatu Wiedeńskiego roku 1809 do Rossyi przyłączone

były; przeto granica z tymże Państwem znowu ta sama zwrócona będzie, iaka była przed dopiero wspomnionym Traktatem pokoju.

2. Dochody z tych Powiatów należą Ces. Rossyiskiemu Dworowi aż do dnia obięcia, to jest: do dnia 20. Czerwca b.r., od którego to czasu wszystkie należące podatki i wszystkie publiczne, pod iakimkolwiek imieniem być mogące dochody do Ces. Austryackiego Skarbu wpływać, i pobierać się maią.-

3. Posiadacze Dóbr nieruchomych, a w ogólności mieszkańcy tych Powiatów, którzy emigrować chcą, maią przez sześć lat zupełną wolność, swoim ruchomym i nieruchomym maiątkiem na iakibądź sposób dysponowania, sprzedania, i wyprowadzenia ilości pieniężnych bądź w monecie dobrey, lub też inszey wartości pieniężnéy, bez wszelkiey przeszkody i odciągánienia.-

Jednak będzie wyraźny Termin wyznaczony, w którym każdy Emigrant do podania swéy Deklaracyi zobowiązanym będzie.

4. Wolą Nayiaśnieyszego Pana jest, aby powracaiące pod berło Cesarza Jegomości i Króla, Cyrkuły Galicyi we wszystkich gałęziach Konstytucyi i Administracyi zupełnie iednaki kształt z głównym kraiem otrzymały, dla tego też zaraz od obięcia tychże C. K. Galicyiskie Rządy Kraiowe we Lwowie i przełożona C. K. Nadworna Instancya, swe urzędowania rozpoczną.-

Gdy zaś ten rodzay Administracyi zaraz od momentu obięcia, bez zamieszania biegu interessów, i bez znaczney szkody dla całości i poiedyńczych Mieszkańców tych Powiatów, do skutku przywiedziony być niemoże; przeto zostaie stan w tych Powiatach zastany, wyiąwszy wychodzące osobne Przepisy, tymczasowie zatrzymany, a iednokształtne urządzenie z Galicyą i Administracyą, dopiero w 1go Listopada 1815 należycie wprowadzone będą.-

5. Wszystkie w tych Powiatach znayduiące się Władzy Polityczne i duchowne, wszystkie Dominia, Magistraty, Dekanaty i Plebanie maią się odtąd ustanowionemu tymczasowie C. K. Komissariatowi kraiowemu podawać, i wszystko, co tylko przez niego rozporządzono i zalecono będzie, nayściśley dopełniać. 120

6. Złożenie, ktore nastąpi dopiero w ręce Jaśnie Oświeconego Xięcia Wirtemberskiego C. K. Jeneralnego i Woyskowego Jenerał Gubernatora Galicyi.

Póki zaś to nie nastąpi, maią się wszyscy obywatele tych Powiatów spokoynie, posłusznie i tak zachowywać, iak gdyby iuż w samey rzeczy Przysięgę wierności i Posłuszeństwa złożyli.-

7. Wszystkie herby dawne maią być w tych mieyscach, gdzie się znajdowały, zdięte, a natomiast C. K. Herby umieszczone; także nie może odtąd żadna Władza, i żaden Urząd lub Sąd, aż do dalszego rozporządzenia, w imieniu kogo innego, iak tylko w imieniu Jego C. K. Apostolskiey Mości swe Urzędowanie daley pełnić.

W Tarnopolu dnia 30 Lipca 1815.

De Leibinger
C. K. Jenerał-Major, Brygadyer, Kawaler Oes. Austr. Orderu S. Leopolda, i pełnomocny Komissarz nadworny.

Alojzy Kawaler de Stutterheim
C. K. Aktualny Konsyliarz Gubernialny, Starosta Cyrkułowy i do objęcia umocowany Komissarz nadworny.-

---

N. 49 str. 130 z r. 1815.

Cyrkularz.

Iż wszystkie od c. k. austryackiego Rządu aż do czasu wstąpienia Rossyi Tarnopolskiey prowincyi dla Galicyi wydane rozporządzenia, od 1. Listopada 1815 znowu swoją zupełną ważność otrzymuią.-

Ponieważ Rozporządzenia przez c. k. austryacki Rząd aż do czasu odstąpienia Tarnopolskiey Prowincyi do Rossyi w roku 1809. dla Galicyi wydane, od ces. Rossyiskiego Rządu także zniesione nie są, i gdy zaraz przy odebraniu tey Prowincyi do c. k. austryackiego Państwa, już pod dniem 30 Lipca r. b. pod liczbami 2481. i 2485 powszechnie obwieszczono, że w teyże Prowincyi od 1. Listopada r. b. iednaka z Galicyą Ustawa i Administracya należycie wprowadzona bydź; przeto podaie się do powszechney wiadomości i zachowania, że wszystkie, w rozmaitych gałęziach Polityczney i Kameralney Administracyi Kraiowey przez c. k. Austryacki Rząd aż do odstąpienia Tarnopolskiey Prowincyi do Rossyi, wydane dla Galicyi Rozporządzenia bez wszelkiey różnicy iak dalece takowe przez późnieysze Ustawy i przepisy nie są zmodyfikowane albo uchylone, a zatém iak daleko te iescze teraz w Galicyi trwaią, począwszy od 1. Listopada r. b. znowu swą zupełną moc i dzielność otrzymuią.

Wszystkim więc Dominiom, Zwierzchnościom Magistratom i Obywatelom Prowincyi Tarnopolskiey zaleca się, wszystkie takowe Naywyższe i wysokie Rozporządzenia jakoto: Patenta, Okólniki, Uwiadomienia i wszystkie insze przepisy, bez względu na wkorzenione za panowania Rossyiskiego zboczenia od tych, począwszy od 1. Listopada 1815. iak nayściśley dopełniać i zachowywać.

W Lwowie dnia 20. Października 1815.

Franciszek Baron de Hauer
Prezydent Gubernialny.

Józef Franciszek Bernhard
Konsyliarz Gubernialny.

Piller. Rok 1817. N° XVIII str 32.

Patent
względem stanów królestw Galicyi i Lodomeryi wraz z Bukowiną
My et. et.
Uchwaliwszy w królestwach Galicyi i Lodomeryi wraz z Bukowiną organizacyę stanów, w skutek nadań Najjaśniejszego wiekopomnej pamięci Cesarza Józefa II z roku 1787 z niektóremi do okoliczności czasu przystosowanemi odmianami, spodziewamy się że ta nasza uchwała wiernym mieszkańcom Galicyi i Bukowiny będzie najpewniejszym zakładem Naszej ojcowskiej troski i szczególnego zaufania, które pokładamy w ich wierności.
Postanowiliśmy zatem to co następuje

§ 1.
Ustanawiamy dla Naszych królestw Galicyi i Lodomeryi cztery stany to jest: Stan Duchowieństwa, Stan Magnatów, Stan rycerski i miasta królewskie

§ 2
Stan Duchowieństwa składa się z galicyjskich Arcybiskupów, Biskupów Opatów tudzież owych Infułatów którym na ich prośbę zasiedzenia stanowych dozwolimy i z kapituł katedralnych tutejszych.
Stan Magnatów składa się z Książąt, Hrabiów i Baronów Inkolat posiadających.
Do stanu rycerskiego należą: wszystka szlachta krajowa, która się z prezentacyi szlacheckiej podług przepisu Patentu dd. 20/1 1782 wywiodła i w terminie wówczas wyznaczonym Immatrykulacyę uzyskała, tudzież i którym przez Nas albo przez Naszych

Przodków stan rycerski nadany, jakotež i szlachta rycerskiego stanu starszego państwa uważane, która otrzymała Indigenat w tych królestwach i zapisanie do metryki jeneralnej stanów.

Między miastami, główne miasto Lwów dopóki większej liczbie miast królewskich praw stanowych nie nadamy – czwarty stan reprezentuje.

§ 3.

Ponieważ Bukowina w względzie składu stanowego, już Patentem z dnia 14/3 1787 do Galicyi wcielona została, więc najłaskawiej pozwalając na pozostanie się przy tym wcieleniu, udzielamy w tej mierze następujące bliższe urządzenia.

a) Biskup bukowiński należy tak jak biskupi galicyjscy do stanu Duchowieństwa.

b). Familie, którym w skutku §.§. 2 i 3 patentu ddo 14/3 1787 Hrabstwo lub Baronowstwo było nadanem do stanu Magnatów a

c) dawniejsi Bojarowie i Mazyle, którzy dotąd użyli prawa do immatrykulacyi, tudzież ci którym rycerstwo przez nas lub naszych Przodków nadane – do Stanu rycerskiego liczyć się mają.

§. 4.

Prawa znajdowania się, znajdowania i głosowania na zgromadzeniach stanów królestw naszych Galicyi i Lodomeryi wraz z Bukowiną udzielamy.

Po pierwsze. Osobom posiadającym urząd koronny tych królestw naszych Galicyi i Lodomeryi Arcybiskupowi katolickiemu obrządku łacińskiego

Powtóre. Arcybiskupom obrządków grecko i ormiańsko katolickich, Biskupom i Opatom tudzież owym Infulatom, którym zaszczytu tego na ich prośbę dozwolimy i Deputatom teraźniejszych kapituł katedralnych, których to kapituła katedralna Lwowska, dwóch, każda inna zaś jednego na sejm posyłać ma. Ostrzegamy jednakże że tak kanonicy na Deputatów kapituły wybrani jakotéż i inni Dygnitarze duchowni, którzy nie są biskupami, Arcybiskupami, chcąc być przypuszczonymi do zgromadzenia stanów, przed Prezesem stanowym z Prebendy im nadanej, z Installacyi do téjże i z pozyskanego Indigenatu wywieść się powinni.

Potrzecie Osobom wielkoletnim płci męskiej które oprócz indigenatu Stanu Magnatów lub rycerskiego, okażą dziedziczno-własciwe posiadanie jednej lub więcej majętności tabularnych, na które w roku 1782 (a względnie Bukowiny w roku 1787) było nałożonego pierwiastkowego czystego podatku dominikalnego 75 zł. ren. —

Poczwarte. Dwom Deputatom głównego miasta Lwowa.

Prawa atoli tego, tylko ci, którym jest nadane osobiście używać mogą.

§. 5

Do obwodu interesów stanowych należą: wszystkie przedmioty tyczące się dobra powszechnego tych Królestw, Stanów, lub też pojedynczego członka onychże — iak daleco Rząd Kraiowy objaśnień w téy mierze zasięgać, albo Stany z własnej pobudki do podania

proiektów ku dobru publicznemu zmierzaiących, lub przedstawień — Rządowi Kraiowemu, albo też do przesłania onych przez tegoż do Nas, sposobowanemi się znaydnią: w szczególności zaś: utrzymywanie w ewidencyi i rozkład podatków gruntowych, równie iako też i danin z niemi połączonych, według zasad przez Nas ustanowionych i na przyszłość ustanowić się maiących: zawiadywanie wszystkowym podatkiem kwaterowym i funduszem stanowym domestykalnym: nadawania indigenatu: mianowanie urzędników stanowych: przedstawianie na mieysca fundusowe dla Królestw tych osobnemi rozporządzeniami przeznaczone, i utrzymywanie metryki szlachectwa.

§ 6.

Interesa większey wagi, będą się ułatwiać na zgromadzeniu seymowym, a zaś do interesów potocznych — Wydział Kraiowy ustanowionym będzie.

§ 7.

Wydział ten składać się będzie: z dwóch Assessorów czyli Deputatów trzech pierwszych stanów, i iednego Deputata Miasta Lwowa. Będzie mu przydana stosowna liczba osób pomocnych, otrzyma dokładną Instrukcyią, a Dotychczasowe Kollegium stanowe odda mu Archiwum z resztą papierów urzędowych.

§ 8.

Prezydencyią i zarządzenie interessami tak w Zgromadzeniach stanowych, iak

/.

z Wydziale Kraiowym, porucżyliśmy Prezydentowi Kraiowego Gubernium, zaradziwszy oraz względem zastąpienia onegoż na przypadek przeszkody.

Prezes stanowi porządek, podług którego interessa na Seymie pod obradę wzięte bydź maią. Może zdanie swoie albo poprzedniczo, albo też na końcu otwierać, i same głosy zbierać.

§ 9.

Względem obwodu interessów Stanów w § 5 tym wspomnionego, następuiące dodać znayduiemy postanowienia.

1. Deputacyie do Dworu Naszego tylko za otrzymanem wprzód od Nas pozwoleniem wysyłane bydź mogą.

2. Prawo nakładania podatków w całym swoim obrębie przy Nas się zostaie: będziemy atoli corocznie, o uchwalonem rospisaniu nakładów pieniężnych lub produktowych, z podatkiem-gruntowym połączonych - o który owe Stany, w sposobie właściwych Postulatów uwiadamiać.

3 Rospisanie składek albo też wezwanie do ofiar dobrowolnych na iaki bądź cel, tylko za Naszym zezwoleniem Stany uskuteczniać mogą.

4. Indygenat mogą Stany na Seymie zgromadzone, z własnego wyboru tylko takim osobom nadawać, które już należą do Stanu Magnatów lub rycerskiego Na-

szego Państwa cesarskiego.

5. Taxy indigenatu ustanowiliśmy na .... które zawsze w owey opłacać się maią walucie, iaka w ogólności na opłacanie tax do Kass rządowych wpływaiących będzie przepisana. Taxy te tylko za Naszym pozwoleniem darowane bydź mogą.

§ 10.

Seym regularnie raz w rok odprawowionym, a dzień do tego przez Nas wyznaczonym będzie. W ważnych okolicznościach mogą także Stany i pomimo zwyczaynego Seymu, iednakże tylko za Naszym zezwoleniem bydź zwołane.

Na uczynione przez Gubernium w imie Nasze oświadczenie; iż Seym skończony: zgromadzenie natychmiast się rozeydzie.

§ 11

Ciału stanowemu przyznaie się Sąd szlachecki Lwowski iako Forum privilegiatum.

§ 12.

Na znak Naszey szczególney łaski, pozwalamy Stanom tych Królestw, prawo zasiadania i głosowania maiącym, Noszenie mundurów stanowych w Kolorach herbu Krajowego.

Dan w Naszym Cesarskim głównem i rezydencyonalnym Mieście Wiedniu dnia trzynastego miesiąca Kwietnia, Tysiąc ośmset sześćdziesiątego a panowania Naszego dwunastego szóstego roku.

Franciszek w. r.
Alojzy hrabia von i zu Ugarte w. r.
Król. czeski Najwyższy i arcyks. austr. pierwszy Kanclerz

Prokop hr. v. Lażansky w. r.
Jan Nep. baron v. Geislern w. r.

Na najw. rozkaz. Jego ces. Król. Apost. Mości
Karol v. Widmann w. r.

Langer

126

1.

Patent
z 16 października 1800.

My Franciszek Drugi etc. etc.

Aby prerogatywę szlachty w Naszym dziedzicznym Królestwie Zachodniej Galicyi z jednej strony na przekonywających i niewątpliwych dowodach oprzeć i używanie jéj prawnym posiadaczom z uspokajającą pewnością zapewnić, z drugiej strony przeszkodzić wszelkim przywłaszczeniom tego prawa, a tych, którzy go sobie nieprawnie przywłaszczyli, do klasy obywateli napowrót policzyć, w którym to stanie mogą być pożyteczniejszymi ogólnym potrzebom kraju i własnemu ~~pożytkowi~~ powodzeniu, postanowiliśmy otworzyć ogólną Metrykę szlachecką, kazać do niéj wnieść próby szlachectwa i osoby należące do stanu szlacheckiego tego Naszego dziedzicznego Królestwa Zachodniej Galicyi i ustanowić w tym celu następujące zasady do ogólnego i niezłomnego zastosowania:

§ 1. Mająca się otworzyć Metryka szlachecka będzie po wszystkie czasy [zawierać] publiczny i jedyny dowód praw szlacheckich wszystkich osób należących do szlachty dziedzicznego Królestwa Zachodniej Galicyi, dla nich i ich prawnych potomków płci obojga.

§ 2. Ta Metryka szlachecka będzie się składać z ogólnego spisu wszystkich osób, które się zgłosiły jako szlachta i wykazały swoje szlachectwo stosownie do ustawy, według alfabetycznego porządku, i z tak zwanych. . . . .
z których wciągnione będą uznane za ważne dokumenty dowodowe, przez co pierwszy spis z drugim w pewną łączność i wzaj związek wprowadzonym będzie.

2.

127

2

§ 3. Za ważne i dopuszczalne ~~dowody~~ środki przy do wywiedzeniów szlachectwa ustanawiamy:

a) Dyplomy szlacheckie, otrzymane przez zgłaszającego szlachectwo lub przez jednego z jego wstępnych ojczystych przodków od byłej najwyższej władzy krajowej.

b) Wiarygodne dokumenty, że legitymujący się, lub jego przodkowie, od których ojczystej linii pochodzi, ~~posiadał~~ piastował kiedyś godność wojewody, Kasztelana, Starosty grodowego, podkomorzego, sędziego ziemskiego, posła sejmowego, Komornika, lub w ogóle taką godność lub taki urząd, które według Konstytucyi Królestwa Polskiego mogły być udzielonemi wyłącznie tylko szlachcie. Przy tego rodzaju dowodzenia uznajemy za niedopuszczalne i zupełnie wykluczone świadectwa prywatnej osoby szlacheckiego lub nieszlacheckiego stanu.

c) Urzędowe dokumenty dowodowe, że legitymujący się jest tym samym, który na jednym lub więcej Sejmach wspomniony jest jako szlachcic, albo że od takowego pochodzi, który na jednym z sejmów został nobilitowanym.

d) Genealogiczne wywody, uzupełnione wyciągami z ksiąg rodzin, że legitymujący się pochodzi w prostej linii od jednej z tych rodzin, które jako rodziny szlacheckie przytoczone są w dziele wydanem w roku 1728 we Lwowie przez Kaspra Niesieckiego, w dwóch językach pod tytułem: Korona Polska – Poloniae Diadema – Herby i familie ~~Rycerskie~~ Póła takiéw w. Księstwie Litewskiem zebrane, – Stemmata ac Prosapiae Equitum tam in Regno Poloniae, quam in M. Ducatu Lithuaniae collectae.

e) ~~Dowody~~ Dokumenty dowodzące nabycia dóbr niewątpliwie szlacheckich, w których

./.

jednakże nabywca wymieniony jest wyraźnie jako szlachcic, a legitymujący się musi od niego pochodzić z prostej męskiej linii.

§ 4. Chociaż przez wydanie tego ogólnego przepisu dajemy dokładnie poznać Nasz Krajowo-ojcowski zamiar, to spodziewamy się po dobrem usposobieniu wszystkich zachodnio galicyjskich poddanych, że wszyscy, którzy mają takie dowody prowadzić lub do nich pomagać, będą postępować z jawną szczerością, która odpowiada ważności przedmiotu i powadze Naszego Najwyższego zamiaru.

§ 5. Aby mieszkańcom kraju dać do przedstawienia wywodów szlachectwa taki czas, jakiby odpowiadał ~~przy~~ różnorodnym trudnościom mogącym przeszkadzać w wyszukaniu prawnych środków dowodowych, postanawiamy niniejszem, że wywiedzenie szlachectwa w ciągu trzechlecia ma nastąpić, licząc od 1 stycznia 1801, zatem do końca grudnia 1803.

§ 6. Ponieważ przeszkody w dostarczeniu wywodów szlachectwa dotykają tylko mniejszą część mieszkańców kraju, a większa część albo już posiada teraz potrzebne środki dowodowe, albo przynajmniej może takowe bez wielu trudności wyszukać; przeto spodziewamy się po tych ostatnich, że nie będą dopiero oczekiwać bliskiego upłynięcia terminu, lecz podadzą zaraz jak tylko mogą, w sposób podany w siódmym paragrafie znajdujące się w ich ręku lub łatwo dające się wyszukać wywody szlachectwa. Kto jednak aż do owego czasu swoich praw szlacheckich nie wykaże, i do metryki szlacheckiej wpisu nie wyjednał, będzie uważanym i traktowanym jako należący do stanu mieszczańskiego.

§ 7. Wszyscy mieszkańcy kraju, którzy zamierzają dowieść swego szlachectwa i wpi-

./.

i wpisać się do Metryki szlacheckiej, ci mają swoje prośby podać w urzędzie obwodowym (starostwie) swego miejsca zamieszkania, i dołączyć doniego dokumenty dowodowe albo w oryginale albo w publicznie uwierzytelnionych odpisach, oprócz tego także dokładny rysunek ich herbu rodowego z wyjaśnieniem opisującym takowy.

§ 8. Urzędy Obwodowe (starostwa) mają te podania, jeśli opatrzone są w dokumenty, przesłać do Naszej upełnomocnionej zachodniogalicyjskiej Nadwornej Komisyi ~~dwor~~ do urządzenia kraju (ministerstwa spraw wewnętrznych), w przeciwnym razie bezpośrednio odrzucić.

§ 9. Badanie i ocenienie wpływających wywodów szlachectwa, jak i utworzenie Metryki szlachectwa, jako rzecz tylko politycznego znaczenia poruczyliśmy Naszej upełnomocnionej Nadwornej Komisyi urządzającej, jako politycznej władzy krajowej Królestwa Zachodniej Galicyi, i ustanowiliśmy osobną pod jej kierownictwem stojącą Komisyę do przed= szego postępowania. (Obecnie ocenienie należy do ministerstwa spraw wewnętrznych, a utrzymanie metryki szlach. do Wydziału krajowego.)

§ 10. Chociaż z natury rzeczy wynika, że dokumenty, dołączane do wyżej wymienionego celu wywodzenia szlachectwa, muszą ulegać stemplowi klasowemu według przepisu Naszych w tym względzie ustaw i rozporządzeń, to jednakże udzieliliśmy Naszej władzy krajowej prawo uwolnienia od

./.

od dostarczania dokumentów dowodowych na stemplowym papierze tych stron, które poświadczeniem urzędu obwodowego wykażą niemożność zapłacenia należytości stemplowej.

Do powyższego mają się Nasi wszyscy zachodnio galicyjscy mieszkańcy zastosować najdokładniej, przyczem wkładamy obowiązek Naszej władzy krajowej i jej podwładnym urzędom, aby ściśle niniejsze rozporządzenie wykonywali.

Cyrkularz 1.

dotyczący szlachty tyrolskiej z 21 stycznia 1820.

Naj. Pan ~~[illegible]~~ na najuniżeńsze przedstawienie wspólnej c.k. Kancelaryi nadwornej, Najwyższem postanowieniem z 28 czerwca ~~[illegible]~~ (Dekret Kanc. nadw. z 29 grudnia 1819. L. 40411.) co się tyczy zatwierdzenia szlachectwa w Tyrolu ~~raczył~~ najłaskawiej następujące zasady przyjąć:

I

~~Stare~~ Dawne, przez austryacki rząd w dawniejszych czasach udzielone, albo uznane szlachectwo, uznaje się za ~~dalej~~ istniejące i nadal, czy posiadacz takowego znajduje się w części niegdyś włoskiej, illiryjskiej lub bawarskiej, a w ostatnim przypadku są lub nie są w Król. bawarskiej metryce państwowej, bez potrzeby osobnego na to ~~pierwej~~ otrzymania pierwej Najwyższego zezwolenia.

II.

Także utrzymane zostaje szlachectwo wywodzone z Król. bawarskiego rządu, czy opiera się ono na nowem nadaniu, ~~lub~~ czy na zatwierdzeniu szlachectwa nie uznawanego przez rząd austryacki, lub tylko za zagraniczne uznawanego.

III

Podobnie uznaje się szlachectwo Trydenckie, Brixeńskie, dalej stanowe Rzeszy i wikaryat Rzeszy, wreszcie Medyolańskie i Mantuańskie, chociaż te rodzaje szlachectwa nie pod królewskim bawarskim rządem immatrykulowane, a tem samem przez tenże rząd potwierdzone, jednak:

./.

Salzburg

IV.

Istnienie dalsze wymienionych pod III rodzajów szlachectwa ma tylko wtedy mieć miejsce, gdy ~~to~~ na to potwierdzenie Naj. Pana proszone i uzyskane będzie.

V.

Posiadacze wymienionych pod III rodzajów szlachectwa mają więc w ciągu jednego roku po poprzednim zawezwaniu przedłożyć rządowi w uwierzytelnionej formie swoje listy herbowe i herby familijne z przytoczeniem osobników rodziny, i prosić o dostąpienie austryackiego szlachectwa, przeciwnie owi zaś, którzy nie zastosują się w oznaczonym terminie do tego wezwania, nie będą używać żadnego innego przywileju, jak szlachcicowi właściwości sądowej, podobnie jak szlachcic zagraniczny.

VI. i VII

Te austryackie nadania szlachectwa ma nastąpić bez taksy

VII.

Co się zaś tyczy szlachectwa od ~~kodarat~~ Rzeszy i wikaryatu, ~~które~~ jakie posiadają te osoby, które w oznaczonych okręgach przeszły w poddaństwo austryackie,

(mówię o taksach – nic bez interesu)

Obwieszczeniem z datą Lwów 24 sierpnia 1830

~~wyznaczono~~ wyznaczono końcem października 1831 roku jako termin do zgłoszenia szlachectwa w poprzednim obwieszczeniu wymienionego.

Obwieszczenie c. k. Rządu krajowego nad Anizą z 28 maja 1829.

Na mocy Najw. Postanowienia z 5 maja b. r. udzielono wysokiem rozporządzeniem Kancelaryi nadwornej z 9 maja tego roku liczba 10823, rządowi następujące zasady ~~z~~ względem ~~do~~ postępowania z osobami osiadłymi w okręgu Solnogrodu i Innu, dalej w Parcelach obwodu Hausrück, będącymi w posiadaniu tytułów szlacheckich, do obwieszczenia i zachowania:

I.

Dawne, przez c. k. austryacki rząd w dawniejszych czasach nadane lub uznane szlachectwo, uznaje się za istniejące i nadal, czy posiadacz takowego znajduje się, lub nie, w matrykach rządowych bawarskich, bez potrzeby uzyskania ponownej na to najwyższego potwierdzenia.

II.

Takie zatrzymuje się szlachectwo wywodzone od Król. bawarskiego rządu, czy opiera się ono na nowem nadaniu, czy ~~albo~~ na potwierdzeniu przez rząd austryacki ~~ego~~ ~~rządu~~ szlachectwa zagranicznego, i czy to ostatnie uznane zostało w ogólności przez rząd austryacki, lub nie.

III.

Podobnież utrzymuje się szlachectwo solnogrodzkie księżęco biskupie lub elektorskie, o ile posiadacze tych rodzajów szlachectwa wraz z odstąpionymi Cesarstwu austryackiemu częściami krajów stali się austryackimi poddanymi, chociaż takowi nie byli immatrykulowanymi pod rządem bawarskim, a tem samem przez tenże rząd nie byli potwierdzonymi, jednak:

./.

Tyrol

IV

Istnienie wymienionych pod II i III rodzajów szlachectwa ma tylko pod tym warunkiem pozostać, jeżeli o to proszone i wystarane będzie zatwierdzenie Jego c.k. Mości.

V

Posiadacze wymienionych pod II i III rodzajów szlachectwa mają przeto w ciągu jednego roku przedłożyć do Gubernium dowody ich szlachectwa i herby familijne z przytoczeniem wszystkich członków rodziny, w formie wierzytelnej, i prosić o ~~nadanie~~ dostąpienie austryackiego tutejszokrajowego szlachectwa, przeciwnie wszyscy ci, którzy się nie zastosują do tego wezwania w oznaczonym czasie, o ile używają tylko trydenckiego lub Bryksbrego szlachectwa, będą uważani i traktowani w przyszłości jako nie szlachta, a tem samem utracą szlachecką właściwość sądową, ci zaś, którzy otrzymali szlachectwo od Stanu Rzeszy, albo od wikaryatu Rzeszy, albo wreszcie od Księstw Medyolanu i Mantuy, nie będą mieli innego przywileju, jak szlachecką właściwość sądową, podobnie jak inna zagraniczna szlachta.

VI.

(O taksach, nie interesuje więcej)

Dwacki

Dekret Kanc. Nadw. z 13 lutego 1830 (Pol. Ges. Sam. XII. 120.)

„Oprócz szlachty uznanej za należącą do stanu rycerskiego Galicyi patentem z dnia 13 kwietnia 1817. należy także tę urodzoną szlachtę uważać za obdarzoną prawami stanu rycerskiego i stanowości (Landstandschaft.) która od roku 1782 aż do ogłoszenia ~~tego~~ niniejszego Mojego postanowienia otrzymała zatwierdzenie szlachectwa; na przyszłość należy przez ~~przedłożone Mi do oznaczenia i udzielone~~ uzyskane zatwierdzenie galicyjskiego szlachectwa, na przedłożoną ~~Mi~~ w pojedynczych przypadkach prośbę, dla ~~tej~~ takiej urodzonej szlachty galicyjskiej, która wykaże wszystkie przymioty przepisane patentem z 20 stycznia 1782.*), rozumieć także stan rycerski wraz z połączoną z nim galicyjską stanowością, Kancelarya nadworna będzie jednak obowiązaną przy przedłożeniu takich próśb o zatwierdzenie szlachectwa najdokładniej badać żądane przez ustawę warunki."

„Zresztą należy uważać, że ci, których roszczenie szlachectwa nie zostało jeszcze uznane, stosownie do Najwyższego postanowienia publikowanego Guberniom dnia 5 lutego 1789. L. 112. są uważani za nieszlachtę i w konskrypcyi wojskowej jako tacy traktowani.

*) Patent ten zamieszczony na str. . . .

Preußen:

9.(?) 27 Sept. 1836. l. S. 866 f (Pol.-Ges.-Samm. ~~XIX~~ XVIII S. 580)
(Instruction über die Bestimmung der Rangverhältnisse unter den fürstlichen Häusern)

G.(?) z 3 stycznia 1836. L. 76483 (P. G. S. XVIII. 16.)

„Z powodu zapytania wydziału stanowego, jak należy postąpić co do podjęcia przesłuchania świadków na dowód filiacyi w razie braku ksiąg urodzin przez strony zatwierdzenia szlacheckiego pochodzenia, podano dekretem nadwornym z 4 grudnia b. r. L. 30670. że stosownie do dekretu z dnia 21 lutego 1805. L. 3152. który wydanym został za poprzedniem porozumieniem się z c. k. Komisyą Nadworną Sądową, i który się tu dotyczy, ponieważ był tylko ogłoszonym zachodniogalicyjskim urzędom obwodowym pod d. 22 marca 1805. L. 11.090 publikowanym, jest rzeczą rozstrzygniętą, że w braku metryk urodzenia, do udowodnienia pochodzenia, należy świadków stosownie do wysokiego dekretu nadwornego z dnia 3 sierpnia 1804. L. 13431 publikowanego pod dniem 31 sierpnia 1804. L. 34780. przesłuchać pod przysięgą przez Komisyą Metryki Szlacheckiej lub urzędy obwodowe"

Ponieważ owa Komisya już nie istnieje, to „stąd wynika, że do tej czynności urzędowej powołane są obecnie urzędy obwodowe"

(Obecnie starostwa)

„Według tego należy odtąd postępować, ponieważ nie ma żadnej przyczyny do odstąpienia od tego ustawowego przepisu."

„O tem otrzymują zawiadomienie urzędy obwodowe z tym dodatkiem, że przełożeni urzędu, ze względu na ważność rzeczy i konieczność zwrócenia na nią bacznej uwagi, mają się o to starać, aby te czynności urzędowe przedsiębrano zawsze

/.

z potrzebną starannością i dokładnością i aby do tejże czynności wyznaczano urzędników zupełnie zadaniu temu dorosłych.

Rozporz. gubernialne do zachodnio galicyjskich Urzędów z 22 marca 1805. (L. 11090.)

„Podaje się do wiadomości urzędom obwodowym, że dekretem nadw. z 21. b. m. nadesłano te objaśnienie, jak ~~mają być odbierane~~ przysięgi, ~~jakie~~ które w braku metryk urodzenia co do pochodzenia z szlacheckich rodziców mają wchodzić w myśl najw. post. z dn. 3 sierpnia b. r., od świadków także przez urzędy obwodowe mają być odbierane w przypadkach, w którychby niemożliwem było odbieranie tej przysięgi przed Komisyą Metryki Szlacheckiej; ~~i~~ tylko że urzędy obwodowe, które takie przysięgi odbierają, muszą z zachowaniem przepisów pro[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] i przestrzegać tego, co 14. Rozdział ustawy sądowej dla Drugiej Galicyi wydanej co się tyczy dowodu ze świadków przepisuje."

Dekret nadw. z d. 28 czerwca 1837. l. 15872. (Pol. Ges. S. XIX

1/ „Jeżeli ten, który kogoś za swe dziecię chce przyjąć, i ten, który ma być przyjętym, podlegają różnym władzom krajowym, należy prosić o zezwolenie na akt adopcyi potrzebne w myśl § 181. pow. księgi ustaw cyw., tylko u jednej władzy krajowej, a mianowicie u tej, której podlega ojciec przysposabiający lub matka przysposabiająca."

2/ „Przyjęcie za dziecię jest nieważne i bez żadnego prawnego skutku, jeżeli potwierdzenie aktu adopcyi od właściwej władzy krajowej lub urzędu przed śmiercią przysposobiciela lub przysposobicielki jeszcze nie było udzielonem. Jednak prawnie za życia adoptującego zatwierdzony akt adopcyjny, może nawet po śmierci tegoż być przedłożonym sądowi obu stron i wpisanym w akta sądowe."

Stracki

Přoba prvtkov. 141

<u>Pismo gabinetowe</u> ces. Franciszka I z 16 sierpnia 1824 o Komisyi do badania ~~wywodów~~ przodków dla otrzymania godności c. k. Podkomorzego, wejścia na paria i uzyskania wstępu na dwór.

~~II~~ Komisya do badania wywodu przodków dla otrzymania godności podkomorzego, którey ustanowienie niniejszem ~~stanowczo~~ orzekamy, ma wejść w życie po zamianowaniu Najwyższego Podkomorzego.

Wybór doradców z tych podkomorzych, których wymieniliśmy w Mojem piśmie gabinetowem z dnia 16 marca 1812, pozostawiamy temuż, a w braku takich, ma tenże Mi innych do do tego odpowiednich zaproponować.

Na egzaminatorów mianujemy niższoaustryackiego Inspektora herbów radcę rządowego Seydla, a tegoż następcę w urzędzie tylko na ten przypadek, gdyby posiadał przymioty do tego potrzebne, i egzaminatora orderu Henryka Sprawiedliwego Neuhausa. W tej Komisyi nadwornej przewodniczy Mój Najwyższy Podkomorzy, ~~zbiera~~ zamyka konkluzyę, poleci wygotowanie potrzebnych pism, uchwały, zasięgnięcie ~~cie~~ koniecznych wyjaśnień, przedstawi Mi wnioski i zaprzysięgnie podkomorzych jak dotychczas.

Celem Komisyi jest zbadanie wywodu tych kandydatów, którzy upraszają o godność podkomorzego, o wejście na paria lub o przystęp do dworu.

Działalność urzędowa Najwyższego Urzędu Podkomorskiego polega na zaprotokołowaniu podań, indorsowaniu tychże do egzaminatorów, współdziałaniu przy Komisyi, wygotowaniu wniosków, uchwał, zapytań, ściągnięciu i rozdzieleniu taks, uczestniczeniu przy odebraniu przysięgi, utrzymywaniu protokołów podkomorskich, stosownem złożeniu i przechowaniu drzew genealogicznych, i ostatecznie wygotowaniu wyciągów z tychże, pod imieniem odpowiedzialnego za to Najwyższego Podkomorzego.

Egzaminatorowie mają sumiennie, bezwzględnie i dokładnie zająć się zbadaniem drzew genealogicznych z ich załącznikami; jak przytem postępować mają objaśnia niżej zamieszczona wskazówka.

Podkomorzowie, jako doradcy Komisyi, (asesorowie) mają obowiązek baczyć, aby egzaminatorowie postępowali dokładnie według postanowionych przez nas wskazówek, oceniać należycie ich zarzuty i należycie podpisać protokoły wywodu na znak swej zgody.

Dla tej komisyi postanawiamy następującą wskazówkę, która podaje jasno jakie obowiązki na powyższych osobach ciążą:

I. Co się tyczy osoby i urodzenia kandydata na godność podkomorzego, potrzebnem wprawdzie w ogólności Im-

/.

Instrukcyą sankcyonowaną od mego Mojego Pana Ojca Cesarza Leopolda II z r. 1791. ale czuję się spowodowanym do następujących uzupełnień za dokładną wskazówkę służyć mających:

a. Na godność podkomorzego można Mi przedewszystkiem takich kandydatów przedstawiać, których ojcowie podkomorzymi, a matki damami orderu Krzyża Gwiaździstego są lub byli; lecz muszą wykazać, że ich ojciec był tymże urzędnym wyciągiem z protokołów podkomorskich wystawionym przez Mojego Najw. Podkomorzego, jak niemniej, że ich matka posiadała order Krzyża Gwiaździstego, podobnem urzędowem poświadczeniem z Kancelaryi orderu Krzyża Gwiaździstego, i wykazać się prawną metryką co do osiągniętej fizycznej pełnoletności, ponieważ postanowiłem na przyszłość małoletnich kandydatów nie mianować rzeczywistymi podkomorzymi, lecz co najwięcej i to tylko w szczególnych przypadkach, dekretystami.

b. Wszyscy inni tutejsi i zagraniczni kandydaci muszą oprócz należytego wykazania pełnoletności wymagany wywód przodków przeprowadzić, a mianowicie ze strony ojczystej aż dotąd, gdzie przodek był podkomorzym, a ze strony macierzystej aż dotąd, gdzie matka była damą Krzyża Gwiaździstego, zaczem dalszy wywód wyższych pokoleń nie jest więcej wymaganym.

Oprócz wywodu przodków dla tej kategoryi kandydatów stanowię także aby ~~ojcowie ich żyli, lub przodkowie byli,~~ byli w służbie państwowej, lub pierwsi takową, (na co

/.

przy udzieleniu godności podkomorzego kładę szczególną wagę) a mianowicie, w służbie cywilnej, sekretarzami gubernialnymi, w wojskowej, kapitanami.

c.) Oprócz tych warunków wymagam od wszystkich pod a/ i b/ wymienionych kandydatów stosownego majątku, od czego wyjątek dozwalam tylko na rzecz wojskowych, i lojalnego politycznego sposobu myślenia, oraz wybornej konduity, co do czego należy dokładnych i pewnych zasięgnąć wiadomości przed przedłożeniem Mi wniosków Komisyi.

d.) Stawiam za zasadę, że godność podkomorzego nawet przy zaistnieniu wszystkich tych podanych wymogów, wcale nie musi być udzieloną, lecz uznaję tę godność jako oznakę łaski, którą sobie zachowuję.

II. Co się tyczy wywodów, a właściwie wymogów wywodów, to ponieważ Moje Państwo składa się z rozmaitych rozmaitemi przywilejami obdarzonych prowincyj, uważam za stosowne zgodnie z poprzedniemi uwagami postanowić co następuje:

1. Kandydaci niemieckich prowincyj dziedzicznych, którzy nie należą do wymienionej kategoryi a których ojcowie są podkomorzymi, a matki damami orderu Krzyża Gwiaździstego, muszą ośmiu przodków z ojczystej a czterech przodków z macierzystej strony, prawnie wykazać, jakto postanowiono w Patencie z r. 1754. i w ogólnym Cyrkularzu z dnia 1760. o ile już nie wykażą z jednem z poprzednich pokoleń podkomorzego lub damy Krzyża Gwiaździstego, w którym to razie wy-

/.

wyższa próba w tem pokoleniu nie jest więcej potrzebną. Ale chcę, aby przy tych podkomorzych najnowszej kreacyi, którzy byli primi acquirentes, ten wywód, tą godność podkomorska nie była uważaną za ważną przy najbliższym wywodzie ich potomka lub krewnego, lecz że ~~nowy~~ ma być przeprowadzonym nowy wywód wszystkich ojczystych i macierzystych agnatów.

2. Kandydaci ~~Moich~~ włoskich prowincyj mogą dotychczasowy sposób wywodu ogłoszony w r. 1819. zachować.

3. Kandydaci węgierscy i siedmiogrodzcy (dziś nie obowiązuje)

4.) Kandydaci z państw obcych, mają przeprowadzić ~~wywody~~ tesame, jak Moi poddani z Moich niemieckich krajów dziedzicznych; jednak można przypuścić do kandydatury tylko takich cudzoziemców, którzy nie służą obcemu państwu, ani nie stoją z niem w związku przez innego rodzaju zaprzysiężone zobowiązanie, przy czem tego rodzaju indywidua, gdyby miały otrzymać godność podkomorzego, mają się zarazem zobowiązać, że w razie przyjęcia służby zagranicznej, na każde żądanie złożą ~~znowu~~ napowrót tę godność.

Według tych postanowień należy postępować z prośbami o wstęp do dworu, i kandydaturami o urzęda i. k. paziów, których wywód na przyszłość także przez Komisyę Podkomorską ~~ma~~ następować.

III. Co się tyczy badania wywodów przodków, to oznajmiam, że każde drzewo genealogiczne przez czterech kawalerów (szlachty)

/.

potrzebne, mający przy prośbach o godność podkomorzego, o przyjęcie za pazia lub o wstęp na dwór, uważanem jako tylko prywatny dokument, jeżeli nie jest urzędowo uwierzytelnione.

Obaj cyrkumnatorowie mają być należycie zaprzysiężonymi, i przeznaczam każdemu z nich taksę czterech dukatów od każdego, który otrzyma godność podkomorzego, lub wstęp na dwór. Wywody paziów mają jednak następować bezpłatnie, gdyż przy otrzymaniu godności podkomorzego będą i tak musieli tę należytość zapłacić.

Najwyższemu Urzędowi Podkomorskiemu chcę według jego wniosku podwyższyć taksę z 30. fl. na 12 dukatów. Ponieważ jednak tenże ma ... ~~[illegible]~~ Najw. Podkomorzego, przeto czynię ten urząd najsurowiej odpowiedzialnym za najdokładniejsze postępowanie w urzędowaniu a każdorazowego sekretarza nadwornego, który przy Komisyi ma pełnić służbę, za należytą ~~[illegible]~~ uwagę w trzymaniu się Mego rozporządzenia.

Co się tyczy taksy Kameralnych, ~~który~~ należy trzymać się istniejących przepisów, paziom przy dostąpieniu godności podkomorzego przepisać pół taksy i nie odbierać przysięgi od żadnego podkomorzego, który pierwej nie złożył taksy, chyba, żebym co innego zarządził. Zwołanie tej Komisyi zarządzi w razie okoliczności Mój Najwyższy Podkomorzy.

Persenbeug 16 sierpnia 1824

L. S. Franciszek w. r.

Wiśska próba przodków

Rozporz. Najw. Urzędu Podkomorskiego z 13 grudnia 1819.

(Prove Normali)

Zasady:

1/ Jeżeli proszący jest synem c. k. podkomorzego i damy Krzyża Gwiaździstego, ma przedłożyć tylko swą metrykę urodzenia i urzędowe świadectwo godności przez rodziców piastowanych;

2.) Jeżeli ojciec proszącego jest c. k. podkomorzym, ale matka nie jest damą Krzyża Gwiaździstego, albo na odwrót, to oprócz metryki musi się dołączyć odpowiednie drzewo genealogiczne.

3/ Jeżeli proszący jest kawalerem udzielnego zakonu Joannitów lub kawalerem ~~orderu~~ wielkomistrzowskiego toskańskiego orderu św. Szczepana, należy przedłożyć ~~of~~ drzewo genealogiczne i potwierdzenie Kancelaryi Zakonu, względnie orderu, na odbytą niezwyciężnie próbę przodków.

4.) Jeżeli rodzony brat ~~proszącego~~ proszącego jest c. k. podkomorzym lub kawalerem Zakonu Joannitów, albo orderu toskańskiego św. Szczepana, ~~i to po~~ a brat ten przeszedł próbę przodków, to należy przedłożyć metryki urodzenia proszącego i jego brata oraz świadectwo odbytej próby.

5.) Jeżeli między przodkami proszącego znajduje się c. k. podkomorzy, kawaler Joannitów lub orderu toskańskiego św. Szczepana, albo dama Krzyża Gwiaździstego, to należy przeprowadzić próbę tylko do tych przodków i wykazać dowodami pochodzenie od tychże przodków.

6) Jeżeli proszący jest patrycyuszem weneckim, to ma przedłożyć swoją metrykę urodzenia i udowodnić, że ~~jego~~ on, jego rodzice i obie babki zapisane są w „Złotej Księdze Republiki." Gdyby wpisanie matki lub babki nie miało miejsca, należy w zwykły sposób udowodnić ~~ich~~ szlachectwo, tj. szlachectwo ~~do~~ rodziców, dziadów, pradziadów i pra-pradziadów, dokumentami odpowiednimi.

Określenie iakim sposobem Wywody szlachectwa względem otrzymania Cesarsko-Królewskiego Podkomorstwa albo przyięcia do gwiazdo Krzyżowego Orderu, w Królestwach Galicyi y Lodomeryi uczynione być maią.

Po pierwsze: Każdy Żądaiący albo Żądaiąca, Pokolenie od 8. Oycowskich y 4. Macierzyńskich Przodków z Herbami, Tarczą y Hełmem w kolorach y Polach według założonego Formularza podać ma.

Powtóre: Ta Genealogia od Prezydenta Rządów Galicyi y od trzech podanych Magnatów, to iest: od Mniszka Kasztelana Krakowskiego, Cetnera pierwszego Woiewody Bełzkiego y od Potockiego Starosty Jurisdikcyi Bełzkiey powinna być podpisana; Na ostatek dwóch ieszcze Magnatów postanowi się, o których Nazwisk uczyni się wiadomość, którzyby w tey okoliczności, gdy ieden z wyż wspomnionych chorym albo nieprzytomnym, czyli bliskim Żądaiącego albo Żądaiącey być krewnym, do podpisu Pokolenia używani być mogli.

Kiedy to postanowione Kollegium Kraiowe w zupełnym będzie stanie, to do podpisu owych postanowionych, który w okolicznach, gdzie Żądaiący albo Żądaiąca czyli też Rodzice ich Dobra maią, nayprzedniey obierać należeć będzie.

Potrzecie: Podpis ten następuiącym sposobem uczyniony być może:

Że wyżey wyrażeni Przodkowie, tak z strony Oyca, iako y Matki Kandydata albo Kandydatki N. N. tychże Pokolenia następstwo, Herby, Tarczę y Hełm w kolorach y Polach, tudzież in Filiacione aut descensu, ile

./.

nam wiadomo, zupełny maią dowód, wszystkie oraz wzwyż wzmiankowane Familie nad 150 Lat do-bra w Polszcze miały w Possessyi, y zatym na szla-checkich Urzędach, albo też do oneyże Szarży zgodnemi byli; tudzież żadna ile nam wiado-mo niezachodziła w tych Familiach z nierówne-mi Konnexia. Więc tę prawdę sub fide nobili potwierdzamy, a zamiast przysięgi własnych Naszych Imion podpisem przy przyciśnieniu ro-dowey pieczęci stwierdzamy.

Poczwarte: Jeżeli się przenosi w Polszcze Akwi-renci Indygenatu, albo wolności Kupienia Dóbr y osiadania w Polszcze w Pokoleniu pokażą, za-tym nie są dawnego Urodzenia Szlacheckiego y do otrzymania Urzędu Podkomorzego, albo Orderu Gwiaz-dokrzyżowego zgodnemi być poczytani nie mogą, chybaby oni y owego kraiu, z którego pochodzą, dostateczne swego dawnego Szlachectwa pokazali dowody.

Popiąte: Żądaiący y Żądaiąca przynaymniey swoią własną y Rodziców swoich Metrykę po-dadzą; ieżeliby zaś oney dostać nie mogli, na-tychmiast od Biskupów albo Plebanów Swiadectwa przyczynę niedostatku oneyże wy-rażaiące, podadzą.

Poszoste: Jeżeli w Pokoleniu Familie żądaią, kto-re w Galicyi y Lodomeryi nigdy maiętności nie miały, z Polskim zaś Królestwie, Ruskim lub Pruskim Polski Podziale dobra mieli, albo do tych czas rzeczywiście oneż trzymaią. Więc takowe z kraiu swego Pochodzenia w kształcie wiary godnym ukażą w niepodobieństwie iednak przywiedzenia Szlache-ctwa formalnych dowodów; z pierwszym razie oddowód

/.

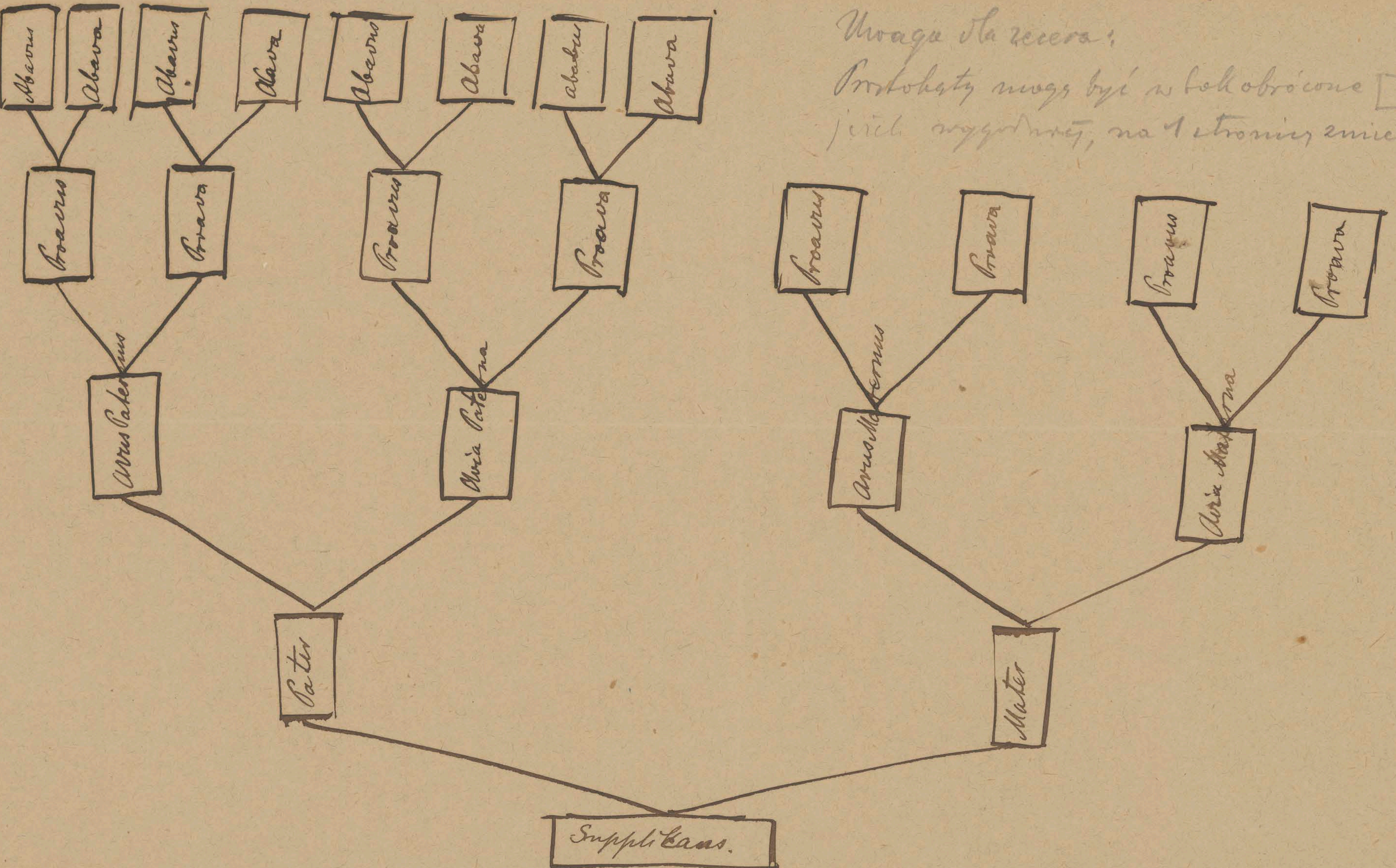
Kanclerzow Koronnego albo Litewskiego, w drugim zaś od Grodów Ruskiego lub Pruskiego Polski podziału podpisa=ne Świadectwo, w którym wiadomość dawnego Szla=chectwa z wywodzie zostaiący Famulii utwier=dza się, za ważne y dostateczne poczytane być ma.

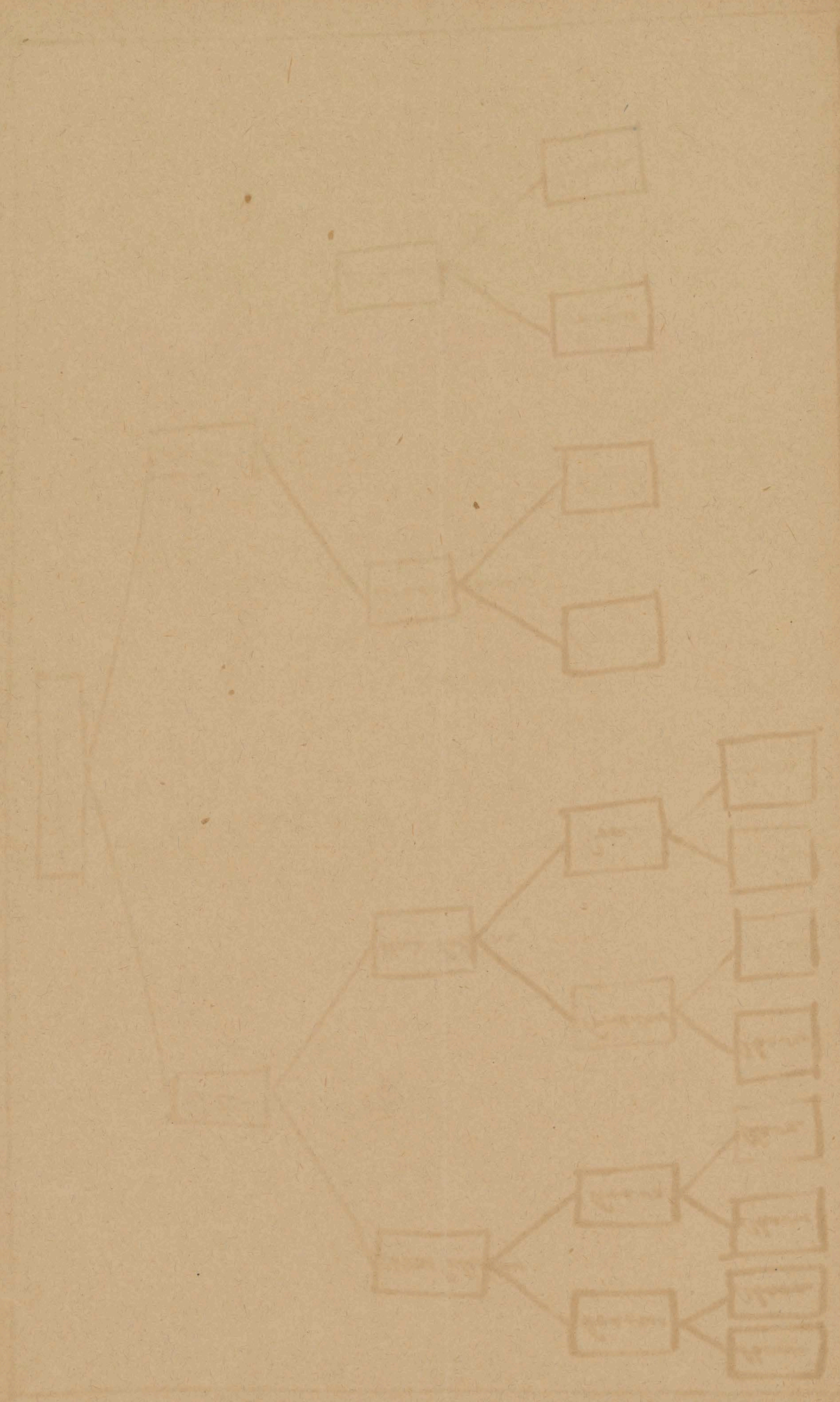
Siódme: Toż samo w całości uważać należy, ieżeli wszystkie w Pokoleniu zawarte Rody żadne w Galicyi y Lodomeryi maiętności, lecz w Kro=lestwie Polskim, albo w Ruskim lub Pruskim Pol=skim Podziale dobra mieli, albo teraz posiadaią.

Ósme: Jeżeli Pokolenie Rody niemieckie, węgierskie, włoskie, niderlandzkie lub francuskie w sobie zawierało; więc dla tego Wywód Szla=chectwa owym sposobem podany być ma, iako wydane o Wywodach Szlachectwa Uniwersały dla Kandydatów tych Krajów rozporządzaią.

Dziewiąte: Nato uważać także należy, aby w ślubnych Kontraktach Imiona y Uro=dzenie Kontrahentów, tudzież ich Rodzice dostatecznie były wpisane, dla łatwieyszego wywiedzenia Szlachectwa.

(Tabela obok)

Uwaga dla zecera:
Prostokąty mogą być w bok obrócone jeśli wygodniej, na 1 stronicy zmieścić!
Abavus
Abava
Abavus
Abava
Abavus
Abava
abavus
Abava
Proavus
Proava
Proavus
Proava
Proavus
Proava
Proavus
Proava
Avus Paternus
Avia Paterna
Avus Maternus
Avia Materna
Pater
Mater
Supplicans.

Ordery

154

L. 25872.

Najw. Post. z 19 kwietnia 1822 (P. G. S. 120.)

„Najjaśniejszy Pan raczył rozkazać, że przedkładanie wywodów przodków obcym Rządom, celem uzyskania obcych orderów, należy zakazać, jeżeli na to nie uzyskano przedtem Najwyższego pozwolenia."

Fremde Ehrentitel siehe P. G. S. XVI, 368.

Szlachta zagraniczna.

1. 155

Dekret

z dnia 12 czerwca 1838 r. $\frac{3255}{555}$ 1838.

Zjednoczona Kancelarya nadworna przedłożyła Jego Ces. Król. Mości najniższy wniosek co do pytania: czy austryaccy obywatele mogą także nadal wyjątkowo przyjmować ~~obywatelstwo~~ szlachectwo zagraniczne, jeżeli z szczególnej łaski otrzymają na to najwyższe zezwolenie, i czy oni, tak jak i owi obywatele, którzy przy osiedleniu się tutaj już wykazali zagraniczne szlachectwo, mogą także nadal uczestniczyć w prerogatywach przysługujących zagranicznej szlachcie.

Jego Ces. i Król. Mość raczył więc najwyższem postanowieniem z dnia 6 ~~tutego~~ tego roku postanowić, że należy pozostać przy dotychczas obowiązujących przepisach co do tego przedmiotu.

Ponieważ ze sprawozdań nadesłanych tu przez pojedyncze władze krajowe w skutek tutejszego polecenia z dnia 30 listopada 1835. L. 31284, ~~sprawozdań~~ wynika, że te przepisy nie wszędzie utrzymane ~~[illegible]~~ w ewidencyi i wykonane, jakby to było koniecznem i wskazanem, przeto czyni się wiadomo, co następuje.

Co się więc tyczy przywilejów szlachty, to są niektóre, które przysługują tak tutejszokrajowej, jak zagranicznej szlachcie; więcej jest takich, które tylko tutejszokrajowej szlachcie należą.

Dla dokładnego odróżnienia, oznacza się je tak:

Przywileje szlachty tutejszej, mianowicie przydzielonej w sprawach urzędowych Zjednoczonej Kancelaryi nadwornej, jako władzy Nadwornej szlacheckiej, są:

./.

a) prawo używania nadanego tytułu, przydomka, (tego w połączeniu z nazwiskiem familijnem) i herbu, i żądania, aby i inni szlachcicowi pierwsze (tj. tytuł i przydomek) oddawali.

Tutaj należą także ~~przywileje honorowe~~ przyznane mediatyzowanym książęcym i hrabiowskim domom przywileje honorowe równorodności (Ebenbürtigkeit) i tytułu „Oświecony" (Durchlaucht) dla naczelników pierwszych, a „Jaśnie wielmożny" „Erlaucht" dla naczelników drugich.

zmieśćmy, Norma

b) uprzywilejowana właściwość sądowa w tych prowincyach, gdzie takowa dla szlachty istnieje.

c) Przywilej honorowy siedzenia przed sądem i tytułowania we wszystkich pismach „pan" lub „pani" osób ze stanu panów lub rycerskiego.

(§ 191. Instrukcyi sądowej z dnia 3 maja 1853. l. 81. d. p. p.
„Gdzie tego okoliczności, albo wzgląd na stan cielesny osób, lub długość interesu wymagają, należy stronom i zastępcom pozwolić siedzieć przed sądem.

§ 199. Sędzy mają każdemu oddawać nazwanie należne mu z urodzenia, ze stanowiska urzędowego lub społecznego lub z osobnego postanowienia

Tytułów „pan", „pani", mają sędzy używać we wszystkich przypadkach, w których według zwyczaju krajowego w zwykłym pożyciu słów tych się używa.)

d) uwolnienie od wojska w myśl najw. post. z dnia 23 maja 1827

(Ustawa wojskowa z dnia

e. Zdolność ubiegania się o prebendy i posady przy tych kapitułach, zakonach żeńskich, instytutach wycho-wawczych i rozmaitych męskich i żeńskich funda-cyach, przy których istnieje warunek posiadania szlacheckiego szlachectwa w ogóle, lub posiadania oznaczonych stopni szlachectwa.

f. Szlachectwo nadaje zdolność, według różności stop-ni szlachectwa, starać się o pewne dostojeństwa i od-znaczenia, jak to: dostojeństwa podkomorzego, pod-czaszego, zdolność ~~do ...~~ wstępu na Dworze i otrzymania niektórych orderów.

Węgierski order Sg. Stefana ~~bywa~~ udzielanym w regule tylko szlachcie, a złote runo tylko najwyższej szlachcie starego pochodzenia.

g. W tych prowincyach, ~~gdzie~~ w których istnieją urzędze-nia krajowe stanów posiada szlachta ze stanu pa-nów i rycerskiego, zdolność do Indygenatu.

Z tego ostatniego wypływają dalsze przywileje zdolności tabularnej, to jest prawa posiadania realno-ści zapisanych w tabuli krajowej, zasiadania w zgro-madzeniach stanowych krajowych, noszenia mun-duru stanowego i mianowania ubiegania się o istniejące w ~~...~~ pojedynczych ~~których~~ prowincyach godności krajowe i urzędy.

(Indygenat nie jest znany statutom krajowym z roku 1861.)

h. Tak zwane rycerskie lenna mogą być nabyte tylko przez szlachtę.

i. Założenie powiernictwa familijnego zwykło być tylko szlachcie dozwolonem, wreszcie

(

k. Szlachta Indygeno krajowa nie jest obowiązaną zasiadać jako Ławnik Kryminalny.

:/.

Przywileje szlachty zagranicznej ograniczają się ~~[illegible]~~ zaś na następujące:

a Szlachta zagraniczna może także używać tytułu przysługującego jej za granicą, przydomka w połączeniu z nazwiskiem rodowem i herbu; owe prawne przywileje stanu muszą jej być oddane także w urzędowych pismach.

b Należy przed forum krajowe, a zagraniczny stan panów i rycerski używa także

c przywilejów honorowych sądowych przysługujących szlachcie tutejszokrajowej

(Zniesione Normą jurysdykcyjną z dnia 20 listopada 1852. № 251. D. p. p.)

d ~~[illegible]~~ uwolnienie od wojska

(

e Szlachta zagraniczna może otrzymać na najwyższym Dworze także dostojeństwa dworskie, jako dostojeństwo c. k. podkomorzego, i tutejszokrajowe ordery; ale przez to nie ~~otrzymuje~~ nabywa prawa do austryackiego szlachectwa lub austryackiego obywatelstwa.

Co się tyczy zagranicznej szlachty, to szczególnie należy baczyć na to, w ciągu jakich stosunków ta występuje z roszczeniem do tych przywilejów.

Szlachty zagranicznej, która tylko w przejeździe dotyka Austryi, nie obiera sobie ~~tu~~ stałego zamieszkania w Austryi, która nie nabywa obywatelstwa, nie bada się głębiej co do jej szlachectwa.

Rozchodzi się przeto o osiadłych w kraju, o przynależnych do Austryi.

Zdarza się, że:

I Austryaccy poddani posiadają zagraniczne szlache-

c/

stwo, które oni, lub ich przodkowie, nabyli w czasie, kiedy byli jeszcze cudzoziemcami.

Przybyli mianowicie zagraniczni szlachcice do Austryi, wstąpili w służbę tutejszokrajową, albo nabyli własność, lub przedsięwzięli inne stałe zatrudnienie, i nacyonalizowali się według rozmaitych przepisów i posiadali zaś zagraniczne szlachectwo nim ~~się~~ zostali austryackimi obywatelami.

(Artykuł I ustawy zasadniczej z d. 21 grudnia 1867 Nr 142 D.p.p.: „Dla wszystkich przynależnych do królestw i krajów reprezentowanych w Radzie Państwa istnieje jedno powszechne prawo obywatelstwa.

Ustawa stanowi pod jakiemi warunkami austryackie obywatelstwo uzyskanem, wykonywanem i utraconem być ma.

Art. II. Wobec prawa wszyscy obywatele są równi. Publiczne urzędy są dla wszystkich obywateli równie przystępne.

~~Art. II~~ Wstęp do tychże dla cudzoziemców czyni się zależnym od uzyskania obywatelstwa)

Co się tyczy tych szlachciców, jest obowiązkiem władzy krajowej przy udzieleniu obywatelstwa państwowego cudzoziemskim szlachcicom zawsze żądać równocześnie dowodu na twierdzone szlachectwo, a jeżeli uzna, że szlachectwo udowodniono, przedłoży akta tutaj do rozstrzygnięcia, aby nikt także przez władzę nie był uważanym za szlachcica, kto nim nie jest; jednak szlachectwo takich osób musi pochodzić od rządów państw uznanych (ordentlicher) od Kurfirstów, albo od takich stanów rzeszy (Reichsständen), którym naówczas prawo nobilitowania (tak zwane Comitiva major) było udzielone.

Przybywają także do Austryi szlachcice, któ-

/.

którzy, chociaż w Cesarstwie stale osiadają, przecież, jeżeli tego wyraźnie nie żądają, nie naturalizują się.

To zdarza się szczególnie co do oficerów w wojsku, którzy według obowiązujących przepisów przez służbę w austryackiem wojsku nie nabywają obywatelstwa.

(Wyraz cytowany ustęp 3. artykułu II ustawy z d. 21 grudnia 1867 Nr. 142 dz. p.)

W regule otrzymują ich przymiot dzieci ich, jak długo te same się nie naturalizują.

Te kategorye używają (także tylko) przywilejów szlachty zagranicznej, jeżeli wykażą się ze szlachectwa.

II. Osoby, będące austryackimi poddanymi, a nabyły szlachectwo zagraniczne, a mianowicie takie, które według wyżej powiedzianego jest w Austryi uznawanem.

To nabycie może wtedy tylko nieść znaczenie, to znaczy, nabywcy takiego szlachectwa mogą tylko wtedy dopiero używać przywilejów szlachty zagranicznej, jeżeli nabywcy szczególnie uzyskali najwyższe pozwolenie na to przy szczególnym uwzględnieniu godnych okoliczności.

Osobna klasa austryackich poddanych z austryackiem szlachectwem powstała jednak

dla Tyrolu i Vorarlbergu przez Najw. Postanowienie z 28 czerwca 1819, dekret Kancelaryi Nadwornej z 29 grudnia 1819, Liczba 40 411, i

dla Solnogrodu, Okręgu Inn (Innkreis) i dla odzyskanych napowrót parcel Okręgu Hausruck (Hausruckkreis) przez Najw. Postanowienie z 5 maja 1829, Dekret Kancelaryi nadwornej z 9 maja 1829, Liczba 10823,

ponieważ wszystkim tym rodzinom, które w oznaczonym terminie, które nie wyjednały sobie

/.

zatwierdzenia wikaryatu państwowego stanowego szlachty medyolańskiej i mantuańskiej, i zatwierdzenia szlachectwa książęcobiskupiego lub ~~stanowego~~ elektorskiego, przyznano jednak nadal tylko przymiot szlachty zagranicznej.

Przez Najwyższe zezwolenie na używanie szlachectwa zagranicznego, nie nabywają jednak odnośne osoby żadnych innych przywilejów, jak owych, które przywiązane są do szlachectwa zagranicznego.

Czynności urzędowe, w których przyjmuje się szlachectwo zagraniczne jako istniejące i Najwyższe zezwolenie ~~na~~ możność używania szlachectwa zagranicznego, bywają często tak pojmowane, jakgdyby przez to szlachectwo zagraniczne uznane ~~było za~~ tem samem w austryackie przekształconem było; podczas gdy z takiej czynności urzędowej wypływa tylko pozwolenie używania szlachectwa zagranicznego w c.k. państwach; dlatego szczególniej przy fundacyach, do których ~~nabycia~~ dostąpienia tylko tutejszokrajowa (Erbländische) szlachta jest powołaną, należy żądać od każdego ubiegającego się dowodu na szlachectwo tutejszokrajowe.

Należy przeto ~~przypomnieć stosownie odnośne~~ ~~za~~ zawsze tym, którzy mają w tym względzie wniosek uczynić, przypomnieć stosownie odnośne rozporządzenia, jako to: rozporządzenie prezydyalne Kancelaryi nadwornej z 21 maja 1833. Liczba 878, dekrety Kancelaryi nadwornej z 21 czerwca i 19 września 1835. Liczba 1577 i 2506, aby takowe dokładnie ~~wykon~~ zastosowano.

Dla Austryi Niższej.

Władze rządowe mają wszystkie urzędy w kraju uwiadomić o tem.

/s/

Prokuratorya Kamery nadwornej i Stany niższo-austryackie zostają stąd zawiadomione za pomocą odpisu o tem rozporządzeniu, a ostatnim przypomina się do dokładnego wypełnienia wszelkie przepis z 9 kwietnia 1753 co do przyjęcia do Stanowego Consortium, z tą uwagą, że postępowanie co do takowej rycerskiej szlachty jest jeszcze w toku.

Prokuratorya Kamery nadwornej jest jako niższo-austryacka prokuratorya Kamery obowiązaną, jeżeli dowie się o wypadku co do szlachectwa takim, jak tu omówiono,

Dla innych prow. Niższej Austryi

Władza krajowa ma zawiadomić wszystkie urzędy krajowe i Stany, jak i prokuratorye Kamery o tem rozporządzeniu, a ostatnią zobowiązać, jeżeli się dowie o postępowaniu w sprawach szlacheckich

Dla wszystkich

dokładnie badać we wszystkich przypadkach wszystkie dokumenty, a szczególnie te, które dotyczą pochodzenia od generacyi do generacyi, tak co do formy, jak co do treści.

~~Ten~~ To osiągnie się w ten sposób że prokuratorya Kamery, w każdym razie gdy chodzi o dowód na pochodzenie prawnego od szlacheckich przodków, poleci się ułożenie tablicy genealogicznej, tj. szczegółowej tablicy pochodzenia według dat podanych przez stronę i danie opinii i wskazówki prawnej od prawnego prawnego o szlachectwo przy każdej poszczególnej generacyi, względnie od generacyi do generacyi, czy istniejące dowody i dokumenty dostarczają żądanego dowodu na twierdzony stan uprzywilejowany, lub nie.

(W miejsce dawnej prokuratoryi kamery, urzęduje obecnie prokuratorya skarbu i wyjął rozporządzenia minister. . . . .

)

Tym stanom, którym dotychczas przysługuje prawo nadawania krajowcom (Landmannschaft) Inkolatu, musi się przypomnieć w szczególności Najwyższy Przepis z 19 Kwietnia 1753, że starający się o to musza się wykazać przynajmniej ze stanu rycerskiego austryackiego Cesarstwa.

Dla Czech i Morawii.

Co się tyczy wygotowania tablic pochodzenia albo drzew genealogicznych przez przeborców, otrzymało wcześnie Gubernium ~~otrzymać~~ stosowną wskazówkę przez tutejsze rozporządzenia dla Morawii i Czech:

Dla Morawii

z 19 grudnia 1835, L. 33863, i z 25 sierpnia 1836. L. 20182;

Dla Czech

z 21 lutego i 21 października 1834. L. 3727. i 26700, i z 21 maja 1836, L. 13433.

na które ~~dla Morawii i Czech~~ się niniejszem powołuje.

Dla reszty siedmiu władz krajowych oprócz Czech i Morawii

Ponieważ od niejakiego czasu trafiały się w niektórych prowincyach tablice rodowe i drzewa genealogiczne sporządzone przez przeborców, przeto zwraca się uwagę władz krajowych,

/.

że proboszcze są wprawdzie powołani do wystawia-nia ~~[illegible]~~ dosłownych (wyciągów z metryk chrztu, zaślubin i śmierci w formie metryk chrztu, zaślubin i śmier-ci co do pojedynczych w metrykach przychodzących przypadków, że jednak przekraczają to upoważnienie i wdzierają się w orzecznictwo władz politycznych, gdy przedstawiają stosunek pokrewieństwa w poglą-dzie genealogicznym (drzewie genealogicznem), gdyż przez to równocześnie wydają orzeczenie co do sto-sunków filiacyi.

Według Dekretu Nadw. z 16 marca 1786 posta-nowiono wprawdzie dobitnie, że genealogicz-ne ~~prze~~ zestawienia czyli drzewa genealogicz-ne co do stosunku pokrewieństwa kilku osób mogą być przez władzę duchowną lub świecką uwierzytelniane; jednak te drzewa genealo-giczne muszą być ułożone tylko z już przedło-żonych rzeczywiście prawnych dokumentów, zwła-szcza, że wygotowanie drzew genealogicznych, jako samoistnych dokumentów dowodowych, bez dołączenia dokumentów wykazujących każ-de pojedyncze zaślubiny, stanowi także obej-ście przepisów stemplowych.

Według powyższej myśli ma postępować władza krajowa otrzymując drzewa genealogicz-ne od proboszczy.

Terminy.

Zb. Pillera z r. 1787. № CXL. str. 234.

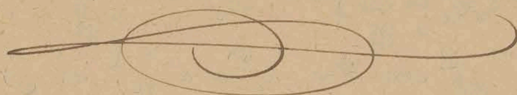
Względem przedłużonego terminu dla dowodzenia Szlachectwa aż do ostatniego Grudnia 1788.–

Nayiaśnieyszy Pan mocą Dekretu pod dniem 29. przeszłego miesiąca na podaną sobie od Galicyjskich Stanów Remonstracyą, termin na dowiedzenie Szlachectwa ieszcze na Rok ieden przedłużyć, i takowe ostatni termin (z porachowaniem czasu, który do ogłoszenia tego nayuyższego zezwolenia potrzebny iest) aż do ostatniego Grudnia 1788. wyznaczyć raczył.–

w Lwowie dnia 9go Grudnia 1787.

Jozef S. P. R. Hrabia de Brigido.

Franciszek Edler de Mikulicz.

Piller 1782. str 184. XLVII

Uwiadomienie

Że termin dla starania się o wyższy
stan ad ultimum Junii 1783 ma
być przedłużony.

Jego Ces. Król. Mość naywyższym
swoim nadwornym dekretem ddo 19.
praes. 30 Paździerńika iaknaylaskawiey
pozwolić raczył, że termin już aptymowy,
w którym tuteysza szlachta o wywyższe„
nie stanu za opłaceniem czwartey części
taxy starać się mogła, jeszcze aż do ostat„
niego Czerwca 1783 roku, a to tym spo„
sobem przedłużony, i dla wszystkich waż„
ny być powinien, którzy w przeciągu tego
czasu, prośby swoie o wywyższenie stanu
podadzą, chociażby się też zaraz potym
zdarzyć mogło, żeby przy wyprowadzeniu
procedencyi ich familii tyczących się,
przystawienie dokumentów do tego po„
trzebnych, dłuższego wymagało czasu.
Która to naywyższa wola niniejszym
obwieszczeniem do powszechney wszyst„
kich wiadomości podaie się.

W Lwowie dnia 2go Listopada 1782.

zatem na częściowe zaspokojenie należytości gminnych w kwocie 12 fl 70 ct. w.a. do rąk wykazanego pełnomocnika gminy adw. p. Dra Lisowski za kwitem i ściągnięciem asygnacyi wydał, i o tem w 30 dniach sprawozdanie złożył.

O tem uwiadamiamy Świetny c.k. Urząd podatkowy główny i zbiorowy w Krakowie z wezwaniem o pokwitowanie kwoty 139 fl. 44 ct. w.a.

O czem strony interesowane uwiadamiamy.

Uchwalono w Radzie c.k. Sądu krajowego

Kraków dn. 10 grudnia 1886.

Marek

Zb. Pillera z r. 1783. Nr XXXIV str. 86.

Uniwersał.

Względem przedłużenia terminu Imatriculationis stanów.-

Jego e.t.c.

Nayiaśnieyszy Pan, swoim naywyższym Dekretem d. d. 3go niniejszego miesiąca, tuteyszym possessorom i Dziedzicom dóbr ieszcze szczególnie okazał względy, i termin do zapisywania się w metrykę stanów ustanowiony, iuż ostatniego dnia Marca roku bieżącego zapadły, aż do końca roku niniejszego, iednakże iuż ostatni raz naywłaskawiey przedłużył; tak dalece, iż każden, ktoby z tey naywyższey łaski korzystać aż do onego czasu zaniedbał, na wyrzeczonym terminie, także i prawo swoie zapisania się do metryk stanów utraci.

We Lwowie dnia 25 Lipca ~~[illegible]~~ 1783.

Józef S. P. R. Hrabia de Brigido.

(L. S.)

Karol Fryderik Schmelz

Sekretarz.-

Rocznik 1784. N. LXIV. str. 121.

Cyrkularz

Legitymacya Szlachectwa na dwa lata jest przedłużona.

Jego Ces. Król. Apostolska, najwyższym swoim upokojem d. d. 4go Marca roku teraźniejszego, Szlachcie Galicyi i Lodomeryi, który swego Szlachectwa w pierwszey Metryce potędz dowodami nie stwierdził, do takiego dowodzenia iészcze termin dwóch lat od dnia niniejszej ustawy rachuiąc, iednakże z tym dokładem pozwolić raczył, iż po upłynieniu tego czasu, napotym żadne dowody więcej przyimowane nie będą. –

W tymże czasie wszyscy tuteysi Szlachta bez różnicy czyli swoie Szlachectwo okazać mogą lub nie, winna, Konsygnacye swoich Dobr danych i gruntów, przez siebie posiadanych, podawać maią. –

W Lwowie dnia 11go Czerwca 1784. –

Józef S. P. R. Hrabia de Brigido

Franciszek a Paula Kuczera a Traubenthal. –

Dr. F. Hanitsch (w 1877 do smierci autora - pod 1880). –
Die österr. Zeitschrift für Gesetzgebung und Rechtsprechung auf dem Gebiete der Verwaltungsrechtspflege

Dr Karl Jäger.
Oesterr. Zeitschrift für Verwaltung.

Poller

1781 — 8 (marca) Aprobaty
96 ewurgowaya szlachty

1782. 20 Ustanowienie Stanów
46 Legitymaya szlachty
98 Wywód herbu
184 Termin szl.
196

1783. 122 Objaśnienie stanów

1784. 121 Termin

1780 —

1801. 83 Szlachta w Tereszowanim
(113 Żydy próżnowaki)

1802. —

~~1817. 28 Stany Galic~~
~~odpowiedzi ten sam~~

1779. —

1800. — ~~uważa~~. nic nie ma.

1799 —

Zb. Pillera z r. 1786. N° 80.. str. 361. –

Cyrkularz
przedłużenia terminu dla podania dowodów szlachectwa. –

Dnia 25ym Września roku bieżącego Nayiaśnieyszy Pan jeszcze raz termin do podawania dowodów z Stanu Szlacheckiego y wywodzenia się z niego na ieden rok przedłużyć raczył. Po upłynięciu zaś tego na nowo pozwolonego terminu, żaden wywód przyjęty więcey niebędzie. –

w Lwowie dnia 6 Paździérnika 1786.

Józef S. P. R. Hrabia de Brigido.

Franciszek Michael de Mikulitsch.

Zb. Pillera z r. 1805. №: 41. str. 154.

Okólnik.

(w/s dem 2ten Gelmér.) Przedłuża się termin, dla tych którzy się w późnieyszey Galicyi z Szlachectwa legitymować chcą aż do ostatniego Grudnia r. b.

Cesarz Jegomość dla tych w Galicyi późnieyszey, którzy na przyszłość za Szlachciców mianymi, i prerogatyw Szlacheckiemu stanowi pozwolonych uczęstnikami bydź sobie życzą, termin do podania dowodów swoich, aż do ostatniego Grudnia r. b. iednak z tym dodatkiem nayłaskawiey przedłużyć raczył; iż ci, którzyby i temu przedłużonemu terminowi upłynąć dali, i legitymacyi swoiey do Komissyi w tey mierze ustanowioney w kraiu niezłożyli, prośby swe o Uznanie ich Szlachectwa bezpośrednio do Dworu przesłać, a w przypadku, gdyby dowody szlachectwa za zupełne uznano, dubeltową taksę za uznanie tego kleynota opłacić byłyby powinni. –

We Lwowie dnia 6 Września 1805.

Józef de Urmeny de Eadem.

Franciszek Hrabia de Gaisruk.

Rozporządzenie Min spr. wewn. z 26 marca 1866 L. 21 (A).

Z odnośnych postanowień patentów z 13 czerwca 1775, 1. marca 1777, 30 września 1781 20 stycznia 1782 5 marca i 13 kwietnia 1817 i 9 lutego 1830 biorąc je w związku do siebie okazuje się, że przez staropolskie szlachectwo w myśl tych patentów nie może być zrozumiane każde z Królestwa polskiego wywodzące się szlachectwo obywateli austryackich, lecz tylko tak zwane galicyjskie rodowite szlachectwo (der sogenannte galizische eingeborene Adel) t. j. prawnie wykazane, odziedziczone szlachectwo tych rodów 1.) które już w czasie rewindykacyi Galicyi w tym kraju się znajdowały i dotąd pozostały w obywatelstwie austryackiem; 2.) które na podstawie zawartego między Austryą i Polską osobnego traktatu (actesepare) z 11. marca 1775 w okresie 6 lat w artykule III. oznaczonych, więc do 11 marca 1781 osiedliły się w Galicyi od tego czasu nie emigrowały; które jako sujets mixtes na podstawie konwencyi z 15 stycznia 1797 w okresie oznaczonego pięcioletniego terminu, więc do stycznia 1802 obrały Galicyę za swą wyłączną ojczyznę; 4. które w myśl Najwyższego postanowienia z 21 lipca 1817 (dekr. kanc. nadw. z 23 lipca 1817 L. 52) już w czasie rewindykacyi Galicyi zachodniej w tej części kraju były osiedlone, a po odstąpieniu tejże na mocy pokojowego traktatu z 14. października 1809 zamieszkały w części Galicyi przy Austryi pozostałej, od tego czasu zaś pozostały austryackimi obywatelami. Inne rody wykazujące się ze swego szlachectwa pochodzącego z byłego Królestwa polskiego nie mogą uzyskać uznania przez Najjaśniejszego Pana za szlachtę staropolską z wyszczególnieniem przysługującem stanowi rycerskiemu (Ritterstand), ich szlachectwo więc tylko jako proste (einfacher Adel) uznanem być może, gdyż dotyczącym rodom prawo do wyszczegolnień przysługujących stanowi rycerskiemu nie przysłuża i także przez sąsiednie państwa, skąd przybyły, niezostały uznane jako szlachta stanu rycerskiego, lecz jako prosta szlachta. Tego rodzaju szlachta, jako posiadająca

zagraniczne przez Monarchę austryackiego uznane szlachectwo, nie może stanowić przedmiotu zapisania do metryk szlachty galicyjskiej, gdyż do tych metryk Wydział Krajowy według najwyższych postanowień tylko zapisywać może: 1) wszelką na mocy patentów legitymowaną szlachtę, 2.) tę szlachtę, która dla braku prawa na mocy patentu przysługującego uzyskała to uprawnienie w skutek szczegółowego najwyższego aktu łaski; 3.) galicyjskich obywateli, którym ze strony austryackiego Monarchy szlachectwo nowo nadanem zostało. Obywatele austryaccy, którzy posiadają zagraniczne szlachectwo przez CK. Rząd uznane, winni się udawać do Ministerstwa spraw wewnętrznych jako najwyższej władzy szlacheckiej o wydanie certyfikatu szlachectwa.

172

O dowodach szlachectwa.

Najwyższy reskrypt z 15 lut. 1775 (Przez. gub. z 16. maja 1818 l. 2117.)

Oświadczamy, że te rody znakomitsze (vornehmere) jako to Lubomirskich, Sapiechów, Radziwiłłów, Poniatowskich, Sanguszków, Lutkowskich, Czetwertyńskich, Woronieckich, Czartoryjskich, Jabłonowskich, Wielopolskich, Tarnowskich, Ostrorogów, Tarłów, Krasińskich, Załuskich i Giedroiciów lub innych, którzy używali tytułu książąt i hrabiów lub którzy się wykażą, że im się taki tytuł (Ehrenbenennung) należy (rechtfertigen würden), tego stanu bez najmniejszej taksy tylko pod tym warunkiem zatwierdzenie otrzymają, że się o takowe albo bezpośrednio albo przez galicyjskie Gubernium do Nas zgłoszą.

(Dekret Kanc. nadw. z 18 maja 1849 l. 10938 Nam. 31425).

Świadectwa szlachectwa pochodzące od szlacheckich Deputacyj w Królestwie Polskim (Russisch-Polen), znachodzące się w ręku poszczególnych familij w Galicyi nie były i nie będą uważane jako ważne same przez się, lecz mogą w takich razach jako dowody pomocnicze (Adminiculbeweise) być przyjęte, jeżeli strona dotycząca jeszcze przez inne autentyczne dotyczące dokumenta posiadanie staropolskie szlachectwa udowodnić może. Orzeczenie czy takie dokumenta są ważne, nastąpi przez Ministerstwo spraw wewnętrznych. –

Według norm w Austryi obowiązujących takie tylko dokumenty jako dowody szlachectwa mogą być uważane, których treścią jest wyraźne nadanie pewnego stopnia szlachectwa i które wyłącznie w tym celu zostały wystawione.

– (Orz. Min. spraw. wewn. z 24 sierpnia 1884 l. 922).
„Prawnik".

Taksy 1

O taksach.

Ces. patent z 27 stycznia 1840 r. N. 404. Zb. Ust. Sąd.

Rozdział I

O taksach za nadania z Łaski panującego.

§ 134. Taksy za nadania z Łaski panującego dzielą się:
1) na taksy szlacheckie
2) " " orderowe
3) " " od udzielenia godności
4) " " " " urzędów honorowych
5) " " " " i zatwierdzenia u udzieleń tytułów honorowych
(6) (" " od inkolatu i indygenatu.)[F]

[F] Inkolat i indygenat nie jest obecnie znany według statutów kraj. z d. 26 lutego 1861. N. 20 d. p. p. F

§ 135. Taksy szlacheckie obejmują:
a) taksy za podniesienie stanu
b) " " odnowienie dyplomu szlacheckiego
c) " " udzielenie przydomka
d) " " herby.

§ 136. Taksie od podniesienia stanu ulega w regule (§§ 144. i 145.) każde udzielenie jakiegokolwiek stopnia austryackiego szlachectwa.

§ 137. Taksę od podniesienia stanu ściąga się w następujących wysokościach:

od stanu	książęcego	12600. zł
" "	hrabiowskiego	6300. "
" "	baronowskiego	3150. "
" "	rycerskiego	1575. "
" "	pojedynczego szlachectwa	1050 " *)

§ 138. Kto z przeskoczeniem jednego lub więcej stopni szlachectwa otrzymuje wyższy stopień, winien uiścić oprócz taksy od udzielonego stopnia także taksę od każdego przeskoczonego, w tym stosunku, w jakim według postanowień niniejszej ustawy ma uiścić taksę od otrzymanego stopnia.

./.

*) Ces. rozp. z 8 lipca 1858. N. 102. d.p.p. określiło sposób obliczenia dawnej monety konwencyjnej; cyfry powyżej podane uwzględniają tę zamianę. ./.

§ 139. Jeżeli równocześnie ~~będzie~~ więcej braci na jeden stopień szlachecki pod-wyższonymi będą, to każdy z nich ma całą taksę od podwyższenia stanu uiścić, czy dyplom wspólny dla wszystkich braci razem, czy też dla każdego z nich osobny wygotowany będzie.

§ 140. Jeżeli komu dozwolono będzie rozszerzyć szlachectwo ~~to~~ na dzieci brata, to dzieci te przedstawiają osobę ich ojca. W takim razie należy taksę od podwyższenia stanu od wszystkich dzieci razem tylko pojedynczo uiścić.

§ 141. Jeżeli kobieta zostanie ~~do~~ jakiego stopnia szlacheckiego podniesioną, to ma taksę od podwyższenia stanu tylko w połowie uiścić.

§ 142. Jeżeli kobieta otrzyma jaki stopień szlachecki dla siebie i dla swych dzieci, to ma za siebie i każdą z swych córek połowę, za każdego z swych synów jednak całą taksę od podwyższenia stanu uiścić.

§ 143. Za przeniesienie szlachectwa przysługującego rodzicom przysposabiającym na ich córkę przybraną należy połowę, na ich synów przybranych jednak całą należytość F za udzielenie przeniesionego stopnia szlacheckiego tyle razy uiścić, ile jest córek przysposobionych lub synów przysposobionych, na które szlachectwo się przenosi.

F taksy oznaczonej 7

§ 144. Oficerowie, którzy otrzymują pojedyncze szlachectwo z powodu nieprzerwanej trzydziestoletniej ~~służby przy~~ z ciągłem dobrem zachowaniem się połączonej służby w linii i przy bro-

./.

ni, nie mają za to udzielenie
stanu żadnej taksy od podwyższe-
nia stanu. Co do wyższych stopni
szlachectwa ulegają jednak usta-
wowym taksom. (§ 137.)

§ 145. Przysługujące członkom austry-
ackich orderów przywileje co do taksy
od podwyższenia stanu, znajdują
się w statutach orderowych.

§ 146. Za odnowienie dyplomu
szlacheckiego należy piątą część
taksy od podwyższenia stanu (§ 137)
uiścić.

§ 147. Taksie od udzielenia przydom-
ka podlega każde nadanie przy-
domka, czy to polega na osobnem
nazwisku, czy na osobnym tytule,
do stopnia szlacheckiego wprost
nie przywiązanym.

§ 148. Taksa od udzielenia przy-
domka wynosi dziesiątą część tej
taksy, która odpowiada stopnio-
wi szlachectwa temu, któremu na-
danem zostaje pozwolenie używa-
nia przydomka.

§ 149. Wymiar i stosunek taksy od
udzielenia przydomka należy ocenić
w przypadkach §§ 139 ~~do~~ do 143
włącznie według podanych tam prze-
pisów co do uiszczenia taksy od
podwyższenia stanu.

§ 150. Jeżeli szlachcic przy podwyższe-
niu do wyższego stopnia szlachec-
kiego zatrzymuje swój poprzedni przy-
domek, to nie ma za to żadnej
większej taksy opłacać; jeżeli jed-
nak zamienia swój przydomek
na inny, to należy od niego za to
ściągnąć taksę od udzielenia

/.

przydomka odpowiadającą jego nowemu stopniowi szlachectwa.

§ 151. Kto swój przydomek zmienia, albo do swego nazwiska inne przybiera, nie przechodząc do wyższego stopnia szlachectwa, ma za to tę taksę opłacić, jakaby według jego stopnia szlacheckiego za pierwsze zezwolenie na przydomek uiścić należało.

§ 152. Ulegające taksie sprawy herbowe są:

a) potwierdzenie herbów,

b) poprawienie herbu i

c) wygotowanie listu herbowego.

§ 153. Za potwierdzenie herbów (unio armorum) jak i za poprawienie herbu (melioratio armorum), jeżeli następują bez przejścia do wyższego stopnia szlacheckiego, należy uiścić dziesiątą część tej taksy, jaka odpowiada stopniowi szlacheckiemu tego, dla którego o to proszono.

§ 154. Za wygotowanie listu herbowego na rzecz korporacyi albo dla osoby nieuprawnionej na mocy swego stanu do noszenia herbu, należy opłacić taksę stupięć złr.

§ 155. Za udzielenie austryackich orderów należy uiścić taksę oznaczoną w statutach orderowych i przepisach w związku z nimi będących.

§ 156. Dostojeństwa, za których nadanie należy osobną taksę uiścić, są:

a) dostojeństwo tajnego radcy i

b) godność podkomorzego.

/.

§157. Członkowie austryackich orderów używają ulg zawartych w statutach orderowych co do taksy od udzielenia dostojeństwa tajnego radcy.

§159. Za udzielenie austryackiego dostojeństwa podkomorstwa należy uiścić taksę tysiąc pięćdziesiąt złr. Kto jednak służył za pazia na austryackim dworze, ten ma tylko połowę tej taksy za godność podkomorską uiścić.

§160. Urzędy honorowe, których nadanie ulega osobnej taksie, są:

a) urzędy krajowe i krajowe arcyurzędy

b) krajowe urzędy dziedziczne i

c) niektóre ~~urzędy~~ reprezentacyjne dworskie.

uwaga por. § 134.

§161. Za nadanie urzędów i arcyurzędów krajowych istniejących pod jakąkolwiek nazwą w krajach, dla których ustawa niniejsza jest wydaną, należy opłacić taksę pięćset dwadzieściapięć złr jeżeli urząd przywiązanym jest do stanu panów, a taksę dwieście sześćdziesiąt dwa złr 50 c. jeżeli urząd przywiązanym jest do stanu rycerskiego.

§162. Jeżeli urząd lub arcyurząd krajowy jest ustawowo przywiązany ze stanowiskiem ~~urzędowem~~ służbowem albo z godnością duchowną, których nadanie ulega taksie służbowej lub beneficyalnej, to nie ma osobnej taksy od udzielenia tegoż.

§163. Kto z tym samym stopniem

./.

przechodzi z jednego urzędu lub arcyurzędu krajowego do innego, nie ma za nadanie nowego urzędu żadnej większej taksy uiszczać.

§ 164. Jeżeli kto pracujący w stanie rycerskim urząd lub arcyurząd krajowy, otrzymuje także urząd w stanie panów, to ma za nadanie ostatniego taksę tylko dwieście sześćdziesiąt dwa Złr 50 c zapłacić.

§ 165. Za pierwsze nadanie urzędu dziedzicznego, ciążącego pod jakąbądź nazwą, w krajach, w których obowiązuje niniejsza ustawa, należy w każdym razie taksę pięćset dwadzieścia pięć Złr. złożyć.

§ § 161 do 165 nie mają już znaczenia, ponieważ Statuty krajowe z 26 lutego 1861. N° 20. dz. p. p. nie znają dawniejszych urzędów wspomnianych w § 160. a. i b.

§ 166. Urzędy reprezentacyjne dworskie, których nadanie podlega taksie są: urząd podczaszego (Mundschenk) ~~kraj~~ szatnego ~~cz~~ (Vorschneider) i podstolego (Truchsess.) Za nadanie takiego urzędu należy taksę stopięćdziesiąt siedm Złr 50 c. uiścić.

§ 167. Za tytuły honorowe, udzielone ~~lub~~ lub potwierdzone przez panującego lub władzę rządową, należy osobną taksę uiścić.

Te tytuły dzielą się na:

a/ świeckie i

b/ duchowne.

./.

§ 168. Świeckie tytuły, których nadanie ulega taksie są: tytuł radcy dworu, radcy rządowego, gubernialnego lub apelacyjnego, radcy i tytuł radcy z jakiemkolwiek innym oznaczeniem jak: tytuł c. k. radcy, radcy komercyalnego, medycynalnego i. t. p.

§ 169. Za świeckie tytuły należy następujące taksy uiścić:

Za tytuł radcy dworu 630 złr; za tytuł radcy rządowego, gubernialnego lub apelacyjnego 315 złr; za tytuł radcy z jakiemkolwiek innem oznaczeniem 157 złr. 50 c.

§ 170. Od uiszczenia taksy ustanowionej w poprzednim paragrafie (§ 169.) są ci uwolnieni, którym przypada jeden z wyżej wymienionych tytułów z tego powodu, iż jest połączonym ustawowo z urzędem przez nich piastowanym.

§ 171. Duchowne tytuły, ulegające taksie, są: tytuł kanonika, kapłana nadwornego, arcykapłana, opata, przeora lub prałata.

§ 172. Za nadanie lub potwierdzenie nadania tytułu kanonika w kapitule katedralnej lub kolegiackiej, albo tytułu kapłana nadwornego lub arcykapłana, należy taksę 52 złr. 50 c. uiścić.

§ 173. ~~Za~~ Nadanie albo potwierdzenie nadania tytułu kanonika przy kapitule metropolitalnej, albo tytułu opata, przeora lub prałata, ulega taksie 105 złr.

./.

§ 174. Od taksy przepisanej w §§ 172 i 173 są uwolnieni:

a) ci, którzy wraz z tytułem otrzymują połączony z nim urząd lub dochód, i

b) ci duchowni, którzy w zakonie otrzymują miejsce rzeczywistego kanonika a nie otrzymują dochodu połączonego według statutów z tem miejscem.

(Taxpatent) 9. 183

Rozdział drugi.

O opłaceniu takso i skutkach ustawowych etc.

§ 219. Jak długo nie przekonano się dokładnie o taksie szlacheckiej, nie ~~należy~~ może żadne wygotowanie co do ~~do~~ nadania ulegającego taksie szlacheckiej (§ 135) dla interesowanego nastąpić.

§ 220. Jeżeli obywatelowi austryackiej monarchii nadanym zostanie order albo godność tajnego radcy bez wyraźnego uwolnienia od taksy, nie można mu przed zupełnem uiszczeniem przepisanej taksy (§ 155. i 157.) wygotować dyplomu orderowego lub dekretu nadania.

ustępy podkreślone w odmiennym druku, jako nie obowiązujące

§ 221. Co do nadania godności podkomorzego (~~krajowego~~ urzędu, arcyurzędu dziedzicznego urzędu) lub urzędu dworskiego, dalej co do nadania lub potwierdzenia nadania tytułu świeckiego lub duchownego, (jak co do nadania inkolatu lub indygenatu) nie może nastąpić ani wygotowanie dyplomu lub dekretu nadawczego lub potwierdzającego, ani odebranie przysięgi z powodu tytułu, a to tak długo, dopóki ten, na którego takie nadanie lub potwierdzenie nastąpiło, nie wykaże zupełnego opłacenia wymierzonych zatem taks. (§§ 159 do 175 włącznie)

§ 222. Kto w ciągu jednego roku, lub w ciągu otrzymanego przed upływem powyższego terminu przedłużonego okresu nie uiści zupełnie do zapłacenia

/

przepisanej szlacheckiej, orderowej lub należnej od nadania godności tajnego radcy lub podkomorzego, albo od nadania (krajowego urzędu, arcyurzędu, urzędu dziedzicznego) lub urzędu dworskiego, albo od nadania lub potwierdzenia tytułu świeckiego lub duchownego (albo wreszcie od nadania inkolatu lub indygenatu), ten przez to samo utraca korzyści wypływające dla niego z takiego ~~nadania~~ dozwolenia, nadania lub potwierdzenia. Po upływie tych terminów należy przeto z urzędu wykreślić w księgach taksowych zanotowane taksy, i nie może już nastąpić żadne wygotowanie nawet za opłaceniem taks. Wolno jednak każdemu prosić ponownie o zgasłe przez upływ czasu korzyści. —

~~§ 223.~~

Tabacy.

185

P. Ustaw 1782. str 196. LIX.

Uwiadomienie

Aby się żaden nieważył przed zapła-
ceniem taxy wyszcego stanu i tytułu
przywłaszczać.

Iuż po wiele razy zdarzało się, iż o wy-
wyższenie stanu supplikacyi dowodziaw-
szy się o nayłaskawszym w tey mierze
zezwoleniu, z uszczerbkiem intrat z tax
pochodzących, z wyliczeniem taxy przyzwo-
itey ociągaiąc się, z tym wszystkim ty-
tułu sobie pozwolonego używaią.

Zapobiegaiąc przeto tey nieprzyzwo-
itości zmocą nayiwyższego dworu rozka-
zu ddo 15. et recepto 28. ninieyszego mie-
siąca do powszechney wiadomości wiadomo-
ści i zachowania podaie się, iż żaden
tak z teraźnieyszych, iako y przyszłych
impetrantów, którym wywyższenie sta-
nu pozwolone będzie, pod ściągnieniem
na siebie kary przez Kr. Fiskusa wyro-
bioney, stanu, i tytułu przeznaczoney przy-
właszczać sobie nie będzie powinien, aż
dopóki po wyliczeniu taxy albo przyzwo-
ite iego dyploma wypisane, i wydane,
albo przynaymniey intymacya w tey
mierze do kraiu przesłana nie będzie.

W Lwowie dnia 31 Grudnia 1782.

zatem na częściowe zaspokojenie należytości gminnych w kwocie 12 fl 70 ct. wa do rąk wykazanego pełnomocnika gminy adw. p. Dra Lisowski za kwitem i ściągnięciem asygnacyi wydał i o tem w 30 dniach sprawozdanie złożył.

O tem uwiadamiamy Świetny ck Urząd podatkowy główny i zbiorowy w Krakowie z wezwaniem o pokwitowanie kwoty 139 fl. 44 ct. wa.

O czem strony interesowane uwiadamiamy.

Uchwalono w Radzie ck Sądu krajowego

Kraków dn. 10 grudnia 1886.

Marecki

Dekret Kancelaryi Nadwornej z dnia 21 lutego 1822. L. 4716/1023b
Należytości za wygotowanie dyplomu, obliczone na austr. wal.

Należytości	A. Dla stanu książęcego		B/ Dla stanu hrabiowskiego		C/ Dla stanu rycerskiego		D/. Dla stanu szlacheckiego		E/ Za list herbowy	
	Złr	kr	Złr	cnt.	Złr	cnt.	Złr	kr.	Złr	cnt.
1/ za pisanie	210.	—	26.	46.	17.	64.	13.	14.	2.	10.
2/ " kollacyonowanie	1104.	60.	36	75.	32.	04.	32	03.	2	10.
3/ " pieczętowanie	28.	35.	2	52	2.	52.	2	52	2.	52.
4/ Dla cenzora herbów	56.	70.	22	05.	15.	75.	12.	60.	12.	60.
5/ " malarza herbów	37	80.	25.	20.	16.	80.	12.	60.	6.	30.

Oprócz tego wydatki: na ekspedycyę, stemple, pargaminu; kosz-
ta: projektu, puszek, sznurów, podrabin, wstążek, roboty introli-
gatorskiej. puszki blaszanej i. t. p.

P. G. U. X. N. 42. Vehs. nadv. z d. 23/3 1797.
mówiący, iż dający księże do akademii w Neustadt, a nie mający legitym. szlacheckiej. — wystarcz poświadczenie 3 szlachty, iż obcy do którego przydający należy i w ten ziemskiego potwierdzone do księgi — Dalej ta legitymacya nie sięga. —

Metryka szlach. w Kr. Gal. T. 15. L. 46. str. 162.
Vehs. nadv. z d. 16/10 1800.

Szlachta galic. · T. 13. L. 21. str. 53.
Vehs. nadv. z d. 27/9 1798.

Tom. 21. N. 78. str. 159. (Vehs. nadv. z d. 14/6 1804)
o uzyskaniu fundacji Jana Hradczyńskiego.)

Tom. 22. N. 18. str. 66.
(Vehs. kanc. nadv. z d. 3/8 1804 dla Galicyi.)
(o wpisie pochodzenia w metryce szlacheckiej w braku ksiąg chrztu.)

Tom. 24 N. 18 str. 38. o wykaz. pocho. ze pochodz. szlach. w braku metryki chrztu. (Vehs. kanc. nadv. z d. 21/2 1805.)

Tom. 43. N. 23 str. 129.
o zapłacie taksy za nadanie stanu szlachec. (w ciągu roku) — Vehs. kanc. nadv. z d. 9/3 1815. —

Tom. 54. N. 19. str. 36.
(Vehs. kanc. nadv. z d. 16/3 1826. do wszystkich władz. kraj.)
Odjęcie szlachectwa jest wyraźnie bezpośr. następstwem wyroku karnego, i wypowiadają je właściwe sądy karne — ale mają być o tem właściwe stany, do których skazany należał zawiadomione. ......A d.

Tom 55. N. 119 str. 188. O karach za przywłaszczanie sobie szlachectwa. w 4 paragrafach obszerny (Vehs. kanc. nadv. z d. 2/11 1827 —

9/10 1829 r.)

Tom. 57 N. 120. str. 656. (Vels. kanc. nadw. z d. 9/9

O oznaczeniu rangi zmedyatyzowanych wyższe

urzędowanie - grafliche Familien.

Tom 60. N. 78. str. 178.

(Vels. kanc. nadw. z d. 21/6 1832 o wyjaśnieniu uzupełnieniu

jakiej szlacheckiej familii ma władza krajowa donieść

kancelaryi nadwornej (bo te względem na szlacheckie metryki jest

ważne). —

Tom 61. N. 81. str. 145.

Vels. prezyd. kanc. nadw. z d. 21/5 1833.

o przyznaniu przywłaszczania sobie szlachectwa:

§ 1. aby księża w par. metrykach używali tyt. szlach. jeżeli

udowodnione nie jest wcale

§ 2. badanie szlach. ma nastąpić:

a/. w przejściu do zakładach gdzie szlach. potrzebne

b/. przy pod. o takie fundacye.

c/. przy przejściu do służby publ.

d/. przy przejściu do metryki stanowej.

§ 3. badać należy przy urodzeniu o służb. wyżs.

§ 4 § 5. i t. d. . . .

Tom. 62 N. 67 str. 133.

przepis o nadaniu bytującego szlach. i przyznaniu takiego w

obcych państw. bez zezwol. najwyższego jest zakazane.

(Vels. kanc. nadw. z d. 6/6 1834.)

Tom. 63. N. 7. str. 9. kary za przywłaszcz. szlachectwa,

(jako zwrot wydatków za nadzór skarbowi urzędowych) mają

przypadać do funduszu kameralnego.

(Vels kanc nadw. z d. 22/1 1835.)

Tom. 66. N. 77 str. 230. (Nadz. pr. 6/2 838.)
Uwierzytelnienie praw szlachty krajowej i zagranicznej.
(Nadw. kanc. nadw. z d. 12/6 1838.)
bardzo obszerny i ważny. —

Tom. 68. N. 59 str. 218. (Nadw. kanc. nadw. z d. 21/5 1840.)

Wiele jest szlacheckich familii, którym w primogeniturze przysługuje stan hrabiowski. Gdy spadek przechodzi się na innych takich familiantów, które w pierwszej mają wyższe stopnie szlachec. Między [illegible] kraj., dla ~~uz~~[illegible] przez te [illegible]. ~~co~~ [illegible] ~~dla uzyskania~~ i używania [illegible] nieprawnem przywłaszczaniem sobie szlachec. tytułów.

~~Tomu 34 nie wysłałem.~~ ~~4~~ N. 72.

~~No 42 tomu otrzymałem~~

~~[illegible]~~

Nie przysłano tomów. 34, 71 i 72.

niestety wszystkie.

v. 9/1 892r. [illegible]

Rok 1815. str. 107. N. XXXI. o przyłączeniu
Trzech powiatów cyrkułu Galicyi.
N. XLIX str. 130. –

Rok 1816. N. 40 str. 165. –

Rok 1818. N. 17. str. 31,
" 39 str. 82.

---

2 1. 1814. ust. [illegible] str. 86.
" str. 100. –

1813. pat. loter. str. 68. —

1812. —

1811. —

1810. —

1809. —

1808. —

1807 str. 134. –

1795. ~~str. 48.~~
1796. ~~str. 59.~~
~~1797.~~ ~~" 60.~~
1797 ~~" 86.~~
" ~~" 94.~~
1798. —

1803. ~~str. 63. [illegible]~~
1804. —
1805 ~~154.~~
1806. —

1787. ~~str. 36.~~
" ~~234.~~
1788. —
1790. o przyłącz. ~~Bukow.~~ str. 74.
1. ~~str. 5.~~
" ~~25.~~
2. —

1793. —
1794. —

1772(3) str. 2.–
" 6.–
" 8.–
1773(4) ~~str. 29 traktat rob.~~
~~(str. 95 loterya.)~~

(1775.) – 95 wyroby co do porko[illegible]
opisany. 102 o starach Galic.
155.–
1776. ~~str. 4.~~ ———
1777 ———
~~1778. str. 75 o opiekach?~~
1785. ~~str. 171.~~
1786 ~~str. 36.~~
1789. ———

nr 1800.

Niecrytane roczniki:

1779, 1780, 1781, 1782, 1783, 1784, 1799,
1800, 1801, 1802, 1817. –

191

Polnische Ges. Samml. 1.

Tomy:

nie: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 19,

tom I. str 140. Anzeige von Todesfällen der Adel.
" 10. " 111, Adelsproben in W. Neustadt
für Galiz. Jugend
" 13 " 53 Adelswürden in Galizien
" 15 " 162 Adelsmatrikel in West galizien

nie w tomach: 20, 21, 23,

Tom 22 str 66 Adelsmatrikel
24 " 38 Adelsabstammung, Taufscheine
24 " 39 Juden Vornamen

